

Jenny Jämsä ja Marika Ristiharju

**Maatila- ja erikoistumisharjoittelun kehittäminen
Seinäjoen ammattikorkeakoulussa**

Opinnäytetyö

Syksy 2011

Maa- ja metsätalouden yksikkö, Ilmajoki
Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Maa- ja metsätalouden yksikkö, Ilmajoki

Koulutusohjelma: Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

Tekijät: Jenny Jämsä ja Marika Ristiharju

Työn nimi: Maatila- ja erikoistumisharjoittelun kehittäminen Seinäjoen ammattikorkeakoulussa

Ohjaajat: Eliisa Kallio ja Juhani Suojaranta

Vuosi: 2011

Sivumäärä: 157

Liitteiden lukumäärä: 6

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Seinäjoen ammattikorkeakoulun maaseutuelinkeinojen koulutusohjelmaan kuuluvien maatilaharjoittelun ja erikoistumisharjoittelun nykytilaa ja sen kehittämisen kohteita.

Opinnäytetyön teoriaosiossa perehdyttiin maaseutuelinkeinojen koulutusohjelmaan, harjoittelun tavoitteisiin, harjoitteluun Suomessa ja ulkomailla, harjoittelun suorittamiseen, arviointiin ja ohjaamiseen.

Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena keväällä 2011. Kyselyitä toteutimme neljä kappaletta, jokaiselle kohderyhmälle omansa. Kohderyhmät olivat maatilaharjoittelutilat, erikoistumisharjoittelupaikat, maatilaharjoittelun suorittaneet opiskelijat ja erikoistumisharjoittelun suorittaneet opiskelijat. Oppilaiden kyselytutkimukset toteutettiin paperisina lomakkeina ja Webropol-ohjelmalla toteutettuna internetissä. Maatiloille ja erikoistumisharjoittelupaikoille suunnatut kyselyt toteutettiin paperisina kyselyinä.

Tutkimuksen mukaan harjoittelijat ja harjoittelutilat olivat tyytyväisiä maatilaharjoittelun kestoon ja ajankohtaan, harjoittelukirjaan, palkkaan ja teoriaopintoihin. Kyselyn perusteella harjoittelutilat toivoivat yhteistä koulutuspäivää harjoittelutiloille, opiskelijan arviota harjoittelutilasta, ennakkoharjoittelua, harjoittelunvalvojan käyntiä tilalla ja ensimmäiselle opiskeluvuodelle lisää käytännön harjoituksia harjoittelun tueksi. Kyselyn perusteella oppilaat toivoivat lisää käytännönharjoituksia ja ennakkoharjoittelun mahdollisuutta.

Erikoistumisharjoitteluun kohdistuneen tutkimuksen mukaan harjoittelijat ja erikoistumisharjoittelupaikat olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä harjoittelun pituuteen ja ajankohtaan, harjoittelijan opintojen ja harjoittelun yhteensopivuuteen sekä palkkaan. Molemmat osapuolet toivoivat, että harjoittelunohjaajat ohjaisivat enemmän erikoistumisharjoittelua ja halusivat opinnoissa painotettavan maataloustukiin liittyviä asioita.

Avainsanat: maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma, maatilaharjoittelu, erikoistumisharjoittelu

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: Ilmajoki School of Agriculture and Forestry

Degree programme: Agriculture and Rural Enterprises

Author/s: Jenny Jämsä and Marika Ristiharju

Title of thesis: Improving agricultural and specialist training at Seinäjoki University of Applied Sciences.

Supervisors: Eliisa Kallio and Juhani Suojaranta

Year: 2011

Number of pages: 157 Number of appendices: 6

The purpose of this thesis was to find out the present state and possible improvement needs of the farms and specialist training places used by Seinäjoki University of Applied Sciences in their Agriculture and Rural Enterprises degree programme.

The theory part of the thesis was about the Agriculture and Rural Enterprises degree programme at Ilmajoki School of Agriculture and Forestry. It also included information about the training given and the training targets which tell us what the training is trying to achieve. The evaluation of the training from the supervisor's point of view and the training supervision received in both Finland and abroad were also included in the theory part.

The research was carrying out with four surveys in the spring of 2011. The surveys were carried out at the farm training places, specialist training places and with the students who had done the farm training or the specialist training. The students used questionnaires and the webropol-programme for answering the survey. The training places answered questionnaires sent to them.

According to the analysed results both the students and the farm training places were satisfied with the training duration and timing. They were also satisfied with the training report, salary and the theory studies. The farm training places wished for a common educational day at Ilmajoki School of Agriculture and Forestry. They also wished to know the student's own evaluation of the training and that the students would be able to do pre-training. The farm training places were keen on having the training supervisor's visit during the training and wanted to add practical training to the students' studies during the first year. The students wished for more practical training and the possibility to do pre-training.

According to the research; the specialist training students and the specialist training places were satisfied with the training duration and timing. They were also satisfied with the salary and the connection between the training and the studies. Both the students and the special training places however wished for more supervision before and during the training.

Keywords: Degree programme in Agriculture and Rural Enterprises, farm training, specialist training

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ	4
Kuvio- ja taulukkoluetelo.....	6
1 JOHDANTO	10
1.1 Tausta ja tavoitteet.....	10
1.2 Viitekehys.....	11
2 HARJOITTELU MAASEUTUELINKEINOJEN KOULUTUSOHJELMASSA	12
2.1 Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma.....	12
2.2 Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma monimuotokoulutuksena	13
2.3 Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelman harjoittelu	14
2.4 Maatilaharjoittelu	16
2.5 Erikoistumisharjoittelu	18
2.6 Harjoittelun tavoitteet	19
2.7 Harjoittelun korvattavuus.....	20
2.8 Harjoittelun kehittämishanke (Harke)	21
2.9 Harjoittelu ulkomailla	23
2.10 Harjoitteluun valmentavat opinnot.....	24
2.11 Harjoittelun ohjaus	24
2.12 Harjoittelun arviointi ja raportointi.....	25
3 ESISELVITYS MAATILAHARJOITTELUSTA	27
3.1 Kysely maatilaharjoittelutiloille	28
3.1.1 Taustatiedot	28
3.1.2 Yleistä harjoittelusta	32
3.1.3 Harjoittelijoiden valmiudet	40
3.1.4 Maatilan käytänteet harjoittelussa	48
3.1.5 Kehittämistoiveet.....	55
3.2 Kysely maatilaharjoittelun suorittaneille opiskelijoille	57
3.2.1 Maatilaharjoittelun suorittaneiden opiskelijoiden taustatiedot.....	57

3.2.2 Maatilaharjoittelua koskevat kysymykset	58
4 ESISELVITYS ERIKOISTUMISHARJOITTELUSTA.....	76
4.1 Kysely erikoistumisharjoittelupaikoille	76
4.1.1 Erikoistumisharjoittelupaikkojen perustiedot	76
4.1.2 Erikoistumisharjoittelua koskevat kysymykset.....	79
4.2 Kysely erikoistumisharjoittelun suorittaneille opiskelijoille	98
4.2.2 Erikoistumisharjoittelua koskevat kysymykset.....	99
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	116
5.1 Maatilaharjoittelu	116
5.2 Erikoistumisharjoittelu	122
6 POHDINTA	128
6.1 Maatilaharjoittelu	128
6.2 Erikoistumisharjoittelu	129
LÄHTEET.....	132
LIITTEET	134

Kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Harjoittelun nykytilaan ja kehittämiseen vaikuttavat tekijät.....	11
Kuvio 2. Harjoittelutilojen päätuotantosuurta.....	28
Kuvio 3. Harjoittelutilojen peltopinta-ala.....	29
Kuvio 4. Kuinka kauan tila on toiminut harjoittelutilana?	29
Kuvio 5. Ensimmäisen viljelijän koulutus.....	30
Kuvio 6. Toisen viljelijän koulutus.....	31
Kuvio 7. Kokeeko tila tarpeelliseksi harjoittelunvalvojan käynnin tilalla.....	32
Kuvio 8. Onko harjoittelun ajankohta mielestäsi sopiva?	35
Kuvio 9. Mielipiteenne harjoittelun pituuteen.....	36
Kuvio 10. Harjoittelukirjan tarpeellisuus.....	37
Kuvio 11. Harjoittelijoiden palkka.....	39
Kuvio 12. Harjoittelijoiden teoretien taso.....	41
Kuvio 13. Harjoittelijoiden käytännön taitojen taso.....	42
Kuvio 14. Koetteko käytännötöiden testin tarpeelliseksi?	43
Kuvio 15. Ennakkoharjoittelun tarpeellisuus.....	46
Kuvio 16. Kuinka harjoittelijat ovat sopeutuneet tilalla työskentelyyn?.....	47
Kuvio 17. Onko tila voinut tarjota harjoittelijalle monipuolisia työtehtäviä?	48
Kuvio 18. Olisiko harjoittelutilojen yhteinen koulutuspäivä tarpeellinen?.....	49
Kuvio 19. Haluaisiko tila tutustua harjoittelukirjaan ennen harjoittelijan tulemistä tilalle?.....	50
Kuvio 20. Haluaisiko tila osallistua harjoittelukirjan kehittämiseen?	52
Kuvio 21. Ovatko harjoittelijat tehneet tilalla ylitöitä?	53
Kuvio 22. Haluaisiko tila harjoittelijan arvioin tilasta?	54
Kuvio 23. Opiskelijoiden pohjakoulutus.....	57
Kuvio 24. Opiskelijoiden työkokemus.....	58
Kuvio 25. Harjoittelutilan tuotantosuurta.....	59
Kuvio 26. Harjoittelujakson pituus.....	60
Kuvio 27. Onko harjoittelun ajankohta sopiva?	60
Kuvio 28. Onko harjoittelujakso sopivan mittainen?.....	61
Kuvio 29. Saitko ohjausta ammattikorkeakoulusta ennen harjoittelun alkamista?	62
Kuvio 30. Saitko ohjausta ammattikorkeakoulusta harjoittelun aikana?.....	63

Kuvio 31. Koetko harjoittelunvalvojan käynnin tarpeellisena harjoittelutilalla?	64
Kuvio 32. Saitko ohjausta harjoittelutilalla?	65
Kuvio 33. Teitkö ylitöitä harjoittelun aikana?	66
Kuvio 34. Kuinka hyvin teoriaopinnot valmensivat sinua harjoitteluun?	66
Kuvio 35. Koetko ennakkoharjoittelun tarpeelliseksi?	67
Kuvio 36. Kuinka sopeuduit harjoittelupaikalla työskentelyyn?	68
Kuvio 37. Vastasiko harjoittelu opintojasi?	69
Kuvio 38. Harjoittelun haasteellisuus.	70
Kuvio 39. Harjoittelun monipuolisuus.	72
Kuvio 40. Kuinka paljon työpanostasi arvostettiin tilalla?	72
Kuvio 41. Kuinka paljon harjoittelu on selkeyttänyt käsitystä ammattialasta?	73
Kuvio 42. Kuinka paljon harjoittelu on tuonut ammatillista hyötyä?	74
Kuvio 43. Tukiko harjoittelukirja harjoitteluasi?	75
Kuvio 44. Harjoittelupaikan toimiala.	78
Kuvio 45. Harjoittelupaikan koko.	78
Kuvio 46. Montako agrologiopiskelijää yrityksellänne on ollut erikoistumisharjoittelussa viimeisen 10 vuoden aikana?	79
Kuvio 47. Kuinka hyvin mielestänne yrityksessänne tunnetaan alamme AMK-opinnot ja niihin kuuluvat harjoittelukäytänteet?	81
Kuvio 48. Onko harjoittelijoiden koulutus vastannut erikoistumisharjoittelussa tarvittavia taitoja?	82
Kuvio 49. Onko yrityksenne saanut erikoistumisharjoittelusta tietoa ja ohjausta harjoittelunohjaajien taholta?	84
Kuvio 50. Onko yrityksellänne ollut resursseja ohjata harjoittelijaa harjoittelun aikana?	87
Kuvio 51. Oletteko voineet tarjota monipuolisia töitä harjoittelijoillenne?	88
Kuvio 52. Mielipiteenne harjoittelun pituuteen.	90
Kuvio 53. Harjoittelijoille maksettavan palkan määrä.	90
Kuvio 54. Koetaanko erikoistumisharjoittelu tarpeelliseksi yrityksessänne?	92
Kuvio 55. Onko yrityksellänne ollut mahdollisuutta antaa harjoittelijoille opinnäytetyöaihetta?	94
Kuvio 56. Onko yrityksellänne ollut resursseja osallistua opinnäytetyöprosessiin..	95
Kuvio 57. Millaisia työtehtäviä yrityksellänne olisi tarjota agrologille?	97

Kuvio 58. Pohjakoulutukseni on...	99
Kuvio 59. Onko erikoistumisharjoittelun ajankohta (touko-syyskuu) mielestäsi sopiva?	101
Kuvio 60. Onko erikoistumisharjoittelun pituus (75 työpäivää / 600 h) mielestäsi sopiva?	102
Kuvio 61. Saitko ohjausta harjoitteluohjaajilta harjoittelupaikkaa valitessasi?.....	103
Kuvio 62. Saitko tukea harjoittelunohjaajilta harjoittelujakson aikana?	103
Kuvio 63. Millaista ohjausta olisit kaivannut?	104
Kuvio 64. Olisitko kaivannut harjoittelijanvalvojan käyntiä harjoittelupaikallasi? .	105
Kuvio 65. Saitko ohjausta harjoittelupaikalla työnantajaltasi?	105
Kuvio 66. Paljonko sait palkkaa harjoittelustasi?.....	106
Kuvio 67. Jos teit harjoittelusi aikana ylityötä, kuinka ne korvattiin?	107
Kuvio 68. Saitko harjoittelupaikaltasi aiheen opinnäytetyöhön?.....	108
Kuvio 69. Osallistuiko harjoittelupaikkasi opinnäytetyöprosessiin?	108
Kuvio 70. Kuinka sopeuduit harjoittelupaikalla työskentelyyn?	109
Kuvio 71. Arvostettiinko työpanostasi harjoittelupaikallasi?	110
Kuvio 72. Selkeyttikö harjoittelujakso käsitystäsi ammattialastasi?.....	110
Kuvio 73. Vastasiko erikoistumisharjoittelu opintojasi?	111
Kuvio 74. Oliko harjoittelusi haasteellista?.....	112
Kuvio 75. Saitko erikoistumisharjoittelustasi ammatillista hyötyä?	112
Kuvio 76. Onko vapaamuotoinen erikoistumisharjoitteluraportti hyvä tapa arvioida omaa harjoittelujaksoasi?	114
Taulukko 1. Aika harjoittelutilana suhteessa harjoittelunvalvojan käynnin tarpeellisuuteen tilalla.	34
Taulukko 2. Ensimmäisen viljelijän koulutus suhteessa harjoittelukirjan tarpeellisuuteen.....	38
Taulukko 3. Harjoittelutilan tuotantosuunta suhteessa käytännöntöiden testin tarpeellisuuteen.....	45
Taulukko 4. Aika harjoittelutilana suhteessa harjoittelukirjaan tutustumiseen.	51
Taulukko 5. Harjoittelutilan tuotantosuunta suhteessa harjoittelijan tekemiin ylityöihin.....	53

Taulukko 6. Suoritetun harjoittelujakson pituus suhteessa harjoittelujakson sopivaan pituuteen.....	62
Taulukko 7. Harjoittelujakson haasteellisuus suhteutettuna harjoittelujakson pituuteen.....	71
Taulukko 8. Kyselyyn vastanneet erikoistumisharjoittelupaikat.....	76
Taulukko 9. Mistä olette saaneet tietää erikoistumisharjoittelupaikkaa etsivistä harjoittelijoista?	80
Taulukko 10. Mistä olette saaneet tietoa opinnoistamme.	81
Taulukko 11. Mitä asioita opinnoissamme tulisi mielestänne painottaa?	83
Taulukko 12. Miten yrityksenne haluaisi saada tietoa harjoittelukäytänteistä?	85
Taulukko 13. Harjoittelun sopiva ajankohta	89
Taulukko 14. Haluaisiko yrityksenne saada tietoa harjoittelijan arvioinnista?	91
Taulukko 15. Miten yritys haluaa saada tietoa harjoittelijan itsearvioinnista?	92
Taulukko 16. Koetaanko erikoistumisharjoittelu tarpeelliseksi yrityksessänne?/ Montako agrologiopiskelijää yrityksellänne on ollut erikoistumisharjoittelussa viimeisen 10 vuoden aikana?.....	93
Taulukko 17. Haluaisiko yrityksenne tehdä enemmänkin yhteistyötä oppilaitoksemme kanssa?.....	96
Taulukko 18. Opiskelijoiden erikoistumisharjoittelupaikat.	100

1 JOHDANTO

1.1 Tausta ja tavoitteet

Ammattikorkeakoulu opintojen tarkoituksena on valmistaa opiskelija käytännönläheisiin asiantuntijatehtäviin. Opintoihin sisältyvä harjoittelu on tärkeä osa koulutusohjelmaa. Harjoittelun tehtävä on antaa oppilaalle valmiudet soveltaa koulussa opittuja teoria-asioita työelämässä.

Opetusministeriön ja ammattikorkeakoulujen välisen sopimuksen mukaan vuosina 2004–2006 pyrittiin kehittämään ammattikorkeakoulujen harjoitteluja. Tarkoituksena oli kehittää harjoittelua vastaamaan työelämän tarpeita ja parantaa opiskelijoiden valmiutta kohdata työelämän haasteet valmistumisen jälkeen.

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa maaseutuelinkeinojen koulutusohjelmaan kuuluu kaksi harjoitteluopintojaksoa. Ensimmäisen opiskeluvuoden jälkeisenä kesänä suoritetaan maatilaharjoittelu ja kolmannen vuoden jälkeisenä kesänä erikoistumisharjoittelu.

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää Seinäjoen ammattikorkeakoulun maaseutuelinkeinojen koulutusohjelmaan kuuluvien harjoitteluiden nykytilaa, kehittämiskohteita ja antaa parannusehdotuksia mahdollisiin epäkohtiin.

Toteutimme selvityksen kyselyillä, joita teimme neljä. Opiskelijoille teimme kyselyt maatilaharjoittelusta ja erikoistumisharjoittelusta. Maatila- ja erikoistumisharjoittelupaikkoihin teimme harjoittelupaikkaa koskevan kyselyn. Nämä toteutettiin keväällä 2011.

1.2 Viitekehys

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelman harjoittelun nykytilaan ja kehittämiskoh-
teisiin vaikuttavat monet tekijät, jotka voidaan jakaa sisäisiin ja ulkoisiin tekijöihin.

Kuvio 1. Harjoittelun nykytilaan ja kehittämiseen vaikuttavat tekijät.

Ulkoisia tekijöitä ovat maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma, harjoittelulle ja ammattikorkeakouluopetukselle säädetyt tavoitteet ja ammattikorkeakoululaki (Kuvio1). Ulkoisiin tekijöihin Seinäjoen ammattikorkeakoulu ei voi vaikuttaa.

Sisäisiä tekijöitä ovat harjoittelu Seinäjoen ammattikorkeakoulun maaseutuelinkeinojen koulutusohjelmassa, harjoittelun nykytila, kehittämiskohteet ja opintosuunnitelma (Kuvio 1). Sisäisiin tekijöihin Seinäjoen ammattikorkeakoulu pystyy vaikuttamaan, ja sisäisiä tekijöitä ohjaavat ulkoiset tekijät.

2 HARJOITTELU MAASEUTUELINKEINOJEN KOULUTUSOHJELMASSA

2.1 Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelmasta valmistuva opiskelija saa luonnonvaralan ammattikorkeakoulututkinnon, joka on nimikkeeltään agrologi (AMK). Seinäjoen ammattikorkeakoulun (SEAMK) maaseutuelinkeinojen koulutusohjelmassa voi suuntautua liiketoimintaan, kotieläintuotantoon ja tuotantoeläinten terveydenhuoltoon, kasvintuotantoon, agroteknologiaan tai elintarviketuotantoon. (Opinto-opas 2011–2012.)

Agrologit työllistyvät monipuolisiin työtehtäviin, kotieläin- ja kasvintuotannon neuvojina, hallinnon, koulutuksen ja tutkimustoiminnan asiantuntijoina sekä maaseudun kehittäjinä. Osa agrologeista toimii yrittäjinä esimerkiksi omalla maatilalla tai maaseutuyrityksessä. (Opinto-opas 2011–2012.)

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelman opinnot perustuvat henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Opinnot koostuvat opintojaksoista, joita järjestetään lähiopeuksena, itseopiskeluna ja käytännön harjoitteluina. Opinnot sisältävät perusopinnot, kasvintuotantoa, kotieläintuotantoa, metsätaloutta, teknisiä aineita, maatalousekonomiaa, liiketaloutta, neuvontaa, biologiaa, ympäristön suojelua, maatilaharjoittelua, erikoistumisharjoittelua ja opinnäytetyön. (Opinto-opas 2011–2012.)

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma on laajuudeltaan 240 opintopistettä. Opintopisteet jakautuvat seuraavasti: perus- ja ammattiopinnot koostuvat 120 opintopisteestä, suuntautumisopinnot 40 opintopisteestä, vapaasti valittavat opinnot 15 opintopisteestä, harjoittelut 50 opintopisteestä ja opinnäytetyö 15 opintopisteestä. Opinnot voidaan suorittaa neljässä vuodessa. (Opinto-opas 2011–2012.)

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelman osaamistavoitteet jaetaan maa- ja metsätaloustuotantoon, maaseutuun toimintaympäristönä, liiketoimintaosaamiseen, yrittäjyyteen ja ympäristöön. Osaamistavoitteissa opiskelijalta vaaditaan muun muassa maa- ja metsätalouden tuotannon toimintatapojen tuntemista, koneiden teho-

kasta ja taloudellista käyttöä, maaseudun tuntemusta, edellytyksiä kehittää toimintaa ja yritystoiminnan periaatteiden hallintaa. (Opinto-opas 2011–2012.)

Luonnonvara-alalla opiskelua ohjaavat vuodenaajat, erityisesti kasvu- ja korjuukausi. Kaikille yhteiset aineet ja perusopinnot opiskellaan kahden ensimmäisen vuoden aikana. Ensimmäisen vuoden kesällä on maatilaharjoittelu, jossa opiskelija tutustuu ja oppii työskentelemään valitsemallaan tuotantosuunnalla. Toisen opintovuoden jälkeen alku- ja loppukesästä suoritetaan ”kenttäjakso” eli kesäjakso, jolloin opiskellaan käytännössä kasvukauteen liittyviä asioita. Kolmas opintovuosi on erikoistumisopinnoton aikaa, jolloin opiskelija opiskelee valitsemiaan syventäviä opintoja. Kolmannen opintovuoden jälkeen suoritetaan erikoistumisharjoittelu. Erikoistumisharjoittelupaikan opiskelijaa etsii itsenäisesti, kuten maatilaharjoittelulankin. Erikoistumisharjoittelupaikan valintaan kannattaa kiinnittää huomiota, koska se voi ohjata urasuunnitelmaa ja vaikuttaa ammatilliseen sijoittumiseen. Usein opinnäytetyö tehdään erikoistumisharjoittelupaikkaan tai idea opinnäytetyön aiheesta kypsyy erikoistumisharjoittelun aikana. Opintojen viimeinen vaihe on opinnäytetyön tekeminen ja esittäminen. (Opinto-opas 2011–2012.)

2.2 Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma monimuotokoulutuksena

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa on mahdollista opiskella monimuoto-opiskeluna maaseutuelinkeinojen koulutusohjelmassa. Monimuoto-opetuksessa lähi- ja etäjaksoit vaihtelevat. Lähiopetusjaksoja on yksi viikko kuukautta kohden, syys- ja toukokuun välisenä aikana. Lähijaksot koostuvat luennoista, käytännön harjoituksista, havaintoesityksistä, laboratorio- ja ryhmätöistä. Etäviikkoina opiskelijat opiskelevat itsenäisesti. (Aikuiskoulutus 2011.)

Monimuoto-opiskelija laatii henkilökohtaisen opintosuunnitelman, jonka mukaan opinnot etenevät. Monimuoto-opiskelijoiden suhteen voidaan huomioida yksilöllisiä tapoja harjoitteluiden ja muiden opintokokonaisuuksien suorittamiseen; kyseeseen tulevat aiempien opintojen ja työkokemuksen perusteella haettavat korvattavuudet. Harjoittelu, osa harjoittelusta tai opinnoista on mahdollisuus suorittaa ulkomailla. (Aikuiskoulutus 2011.)

2.3 Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelman harjoittelu

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelmaan hakeutuvilla opiskelijoilla on vaihteleva määrä työkokemusta maatalousalalta. Opinnot alkavat käytännönläheisiä aineita opiskelemalla ja käytännönharjoituksilla. Ensimmäisen vuoden opintoihin kuuluu harjoituksia maatalouskoneiden käyttötaidoista, huoltamisesta ja karjanhoidosta. Tavoitteena on tutustua ja oppia toimimaan maatalouden toimintaympäristössä. Ensimmäisen vuoden jälkeen suoritetaan maatilaharjoittelu. (Kallio E. 2011.)

Maaseutuelinkeinojen ensimmäisen vuoden opintojen on tarkoitus valmistaa opiskelija maatilaharjoitteluun. Ensimmäisen opiskeluvuoden aikana suoritetaan Kotieläintuotannon perustiedot ja -taidot -opintojakso ja Maatalouskoneiden käyttö ja huolto opintojakso. (Opinto-opas 2011–2012.)

Kotieläintuotannon perustiedot ja -taidot opintojakson osaamistavoitteisiin kuuluu muun muassa kotieläintuotannon toimintaperiaatteiden ymmärtäminen, kotieläinten hoito ja ruokinta, eläinten terveydentilan ja lisääntymiskierron seuranta. (Opinto-opas 2011–2012.) Opintojakso toteutetaan osallistumalla teoriatunneille ja käytännönharjoituksiin. Seinäjoen ammattikorkeakoulussa Kotieläintuotannon perustiedot ja -taidot opintojaksoon kuuluu tällä hetkellä käytännönharjoituksia 60 tuntia oppilasta kohden. Viisi vuotta aiemmin käytännönharjoituksia kotieläintuotannon ensimmäisen vuoden opinnoissa oli 100 tuntia oppilasta kohden. (Tiainen 2011.)

Maatalouskoneiden käyttö ja huolto opintojakson osaamistavoitteisiin kuuluu muun muassa tärkeimpien kasvinviljelyssä ja kotieläintuotannossa käytettävien koneiden ja laitteiden nimeäminen. Opiskelijan tulee osata kytkeä traktoriin perävaunu ja muita keskeisiä työkoneita ja toimia niiden kanssa oikein ja turvallisesti sekä varautua traktorin ja muiden työkoneiden määräaikaishuoltoihin. (Opinto-opas 2011–2012.) Opintojakso toteutetaan osallistumalla teoriatunneille ja käytännönharjoituksiin. Seinäjoen ammattikorkeakoulussa Maatalouskoneiden käyttö ja huolto -opintojaksoon kuuluu tällä hetkellä käytännönharjoituksia 16 tuntia oppilasta kohden. Viisi vuotta aiemmin käytännönharjoituksia maatalouskoneiden käyttöön ja huoltoon liittyen oli ensimmäisen vuoden opinnoissa 50 tuntia oppilasta kohden. (Kallio J-M. 2011.)

Harjoittelupaikan hankinnasta ja valinnasta vastaa opiskelija itse. Ensimmäisen vuoden syksynä pidetään harjoitteluinfo maatilaharjoittelusta, samalla käydään läpi myös harjoittelun tavoitteet ja käytännön toteutus. Ammattikorkeakoulu pitää yllä listaa tiloista joilla on oppilaitoksen kanssa harjoittelutilasopimus. Harjoittelutilasopimukset tehdään harjoittelutilojen kanssa viideksi vuodeksi kerrallaan. Erikoistumisharjoittelusta pidetään infotilaisuus kolmannen vuoden syksyllä. Ohjaavalla opettajalla on lista erikoistumisharjoittelupaikoista, joissa Seinäjoen ammattikorkeakoulusta on ollut opiskelijoita harjoittelussa. Paikan voi valita myös listan ulkopuolelta. Molemmat harjoittelut on mahdollista suorittaa myös ulkomailla. Opiskelijalla on mahdollisuus saada henkilökohtaista ohjausta harjoittelunvalvojalta esim. harjoittelupaikan hakemisessa. Kun harjoittelupaikka varmistuu, tehdään koulutus-sopimus opiskelijan, harjoittelupaikan ja oppilaitoksen välillä. (Kallio E. 2011.)

Maatilaharjoittelu aloitetaan toukokuussa, yleensä harjoittelu ehditään suorittaa syyskuun loppuun mennessä. Erikoistumisharjoittelu suoritetaan kolmannen vuoden jälkeen toukokuu-syyskuussa. (Agrologiopiskelijoiden harjoittelu 2011.)

Harjoittelusta raportoidaan kuukausittain. Kuukausiraporttiin kirjataan päivämäärä, työtehtävä ja työtunnit. Raportin allekirjoittaa harjoittelupaikan edustaja. Maatilaharjoittelun päätteeksi kirjoitetaan harjoittelukirja, joka sisältää harjoittelutilan esitelyn, koneet, kasvintuotannon, kotieläintuotannon, metsätalouden, tilan talouden sekä arvioinnin harjoittelusta. Erikoistumisharjoitteluun kuuluu harjoitteluraportin kirjoittaminen, jossa arvioidaan harjoittelujaksoa. (Kallio E. 2011.)

Harjoittelut suositellaan suoritettavan järjestyksessä: ensin perusharjoittelu ja sen jälkeen erikoistumisharjoittelu. Harjoittelusta tulee olla syventävää eli erikoistumisharjoittelua vähintään 15 opintopistettä. (Luonnonvara- ja ympäristöalan työryh-
märaportti 2006, 7.)

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa maaseutuelinkeinojen koulutusohjelmassa harjoittelun pituus on yhteensä 50 opintopistettä. Maatilaharjoittelu on 30 opintopistettä ja erikoistumisharjoittelu 20 opintopistettä. Eurooppalaisen ECTS-järjestelmän mukaan opintopisteet lasketaan siten, että 6 opintopistettä vastaa 160 tuntia. Viikkotyöaika vaihtelee harjoittelupaikan mukaan 37,5–40 tunnin välillä, yksi työviikko

vastaa 1,5 opintopistettä. Harjoittelun opintopisteisiin voi sisältyä tehdyn työn lisäksi muuan muassa harjoitteluraportti, oppimistehtävät, seminaari-, verkko tai matkaviestintyöskentely. (Luonnonvara- ja ympäristöalan työrengas loppuraportti 2006, 6.)

Luonnonvara-alalla harjoittelun ajankohtaan vaikuttaa kasvukausi. Maatilaharjoittelu kannattaa toteuttaa kasvukauden aikana yhtäjaksoisesti tai osissa, kuitenkin riittävän pitkän jakson kerrallaan. (Luonnonvara- ja ympäristöalan työrengas loppuraportti 2006, 6.)

2.4 Maatilaharjoittelu

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa maaseutuelinkeinojen koulutusohjelmassa maatilaharjoittelun pituus on 30 opintopistettä. Maatilaharjoittelun pituus työtunneiksi muutettuna on 800 tuntia, josta käytännön työn osuus on 720 tuntia ja raportointiin käytettävä osuus on 80 tuntia. Jos opiskelijalla on suoritettuna esimerkiksi maaseutuyrittäjän perustutkinto, opiskelija voi AHOT-menettelyyn perustuen hakea osaa harjoittelusta korvattavaksi. Nuorisoasteella aiempaan kokemukseen perustuen voidaan maatilaharjoittelun suoritus aika lyhentää 400 tuntiin, josta käytännön työn osuus on 320 tuntia ja raportointiin käytettävän ajan osuus 80 tuntia. (Kallio E. 2011.)

Harjoittelutilan vaatimukset. Maatilaharjoittelutilan tulee olla nykyaikainen, hyvin hoidettu tila. Tilan omistajilla toivotaan olevan mielellään vähintään opistotason tutkinto, kiinnostusta harjoittelijan ohjaukseen ja koulutukseen sekä kotieläintilojen osalta on kuuluttava karjantarkkailuun. Harjoittelutilan tulee noudattaa Maaseudun työnantajaliiton julkaisemaa opasta harjoittelijan työehdoista. Seinäjoen ammattikorkeakoulussa harjoittelutilat valitaan hakemusten perusteella aina viideksi vuodeksi kerrallaan, vain erityistapauksissa voidaan tehdä vuoden mittaisia koulutus-sopimuksia. Tämän hetken harjoittelutilat on valittu kaudeksi 2009–2013. (Agrologiopiskelijoiden harjoittelu 2011.)

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelmaan kuuluvat harjoittelut ovat perinteisesti olleet palkallisia, sillä palkallinen harjoittelu motivoi oppilasta. (Luonnonvara- ja ympäristöalan työrengas loppuraportti 2006, 13). Kun harjoittelu on palkallista, harjoittelu perustuu harjoittelutilan ja harjoittelijan väliseen työsopimukseen, joka tehdään aina kirjallisesti, tällöin vakuutusvelvollisuus on tilalla. Maaseudun työnantajaliitto on määritellyt maatalousharjoittelijaa koskevat työehdot. Maaseutuelinkeinojen työehtosopimuksessa harjoittelijan palkka on 75 prosenttia vaativuusryhmä 1:n palkasta. Vuonna 2011 harjoittelijan palkka on 5,79 €/tunti tai kuukausipalkaksi muunnettuna 995,88 €/kuukausi (40 tunnin työviikko). Harjoittelutila voi halutesaan maksaa myös korkeampaa palkkaa harjoittelun ajalta. Harjoittelijan palkka voi muodostua rahapalkan lisäksi myös luontoiseduista, kuten täysihoidosta, asuntoedusta tai ravintoedusta. (Maatalousharjoittelijaa koskevat työehdot vuonna 2011, 1.)

Ylityö. Maaseutuelinkeinojen työehtosopimuksen mukaan säännöllinen työaika on enintään 8 tuntia päivässä ja 40 tuntia viikossa. Työaika voi vaihdella neljästä tunnista kymmeneen tuntiin tuotannollisten tarpeiden vaatiessa. Jos harjoittelija on täyttänyt 18 vuotta, voidaan sopia myös 11 tunnin säännöllisestä työpäivästä. Työajan on kuitenkin tasoitettava harjoittelun aikana kahdeksaan tuntiin päivässä. Tasoittaminen voidaan tehdä teettämällä harjoittelijalla lyhyempiä työpäiviä tai antamalla kokonaisia vapaapäiviä. Ylityöt korvataan harjoittelijalle joko palkkana tai palkallisena vapaana. (Maatalousharjoittelijaa koskevat työehdot vuonna 2011, 1-4.)

Harjoittelun arviointi tapahtuu hyväksyty/hylätty –/menetelmällä (Luonnonvara- ja ympäristöalan työrengas loppuraportti 2006, 11). Maatilaharjoittelussa harjoittelu- paikka arvostelee harjoittelijan osasuoritukset arvosanoin harjoittelutodistukseen, lopullinen merkintä tulee opintosuoritusotteeseen asteikolla hyväksyty/hylätty (Kallio E. 2011).

2.5 Erikoistumisharjoittelu

Erikoistumisharjoittelun pituus Seinäjoen ammattikorkeakoulussa maaseutuelinkeinojen koulutusohjelmassa on 20 opintopistettä, johon sisältyy harjoitteluraportti. Työtunteina erikoistumisharjoittelun pituus on 600 tuntia eli noin 75 työpäivää. Yhden työpäivän pituus on harjoittelupaikalla noudatettava normaali työaika. (Suojaranta 2011.)

Opiskelijan omassa yrityksessään tekemä erikoistumisharjoittelun tasoinen työ voidaan hyväksyä erikoistumisharjoitteluksi, jos harjoittelun osaamistavoitteet täyttyvät. Muutoin aikaisemmalla työkokemuksella ei voi korvata erikoistumisharjoittelua. (Luonnonvara-alan työryhmä loppuraportti 2006, 9.)

Harjoittelija etsii erikoistumisharjoittelupaikan itse. Harjoittelupaikkaa valitessaan opiskelijan on syytä miettiä urasuunnitelmaansa ja ammatillista sijoittumistaan tulevaisuudessa. Erikoistumisharjoittelusta saa usein myös idean tai tilauksen opinäytetyöhön. (Opinto-opas 2011–2012.) Erikoistumisharjoittelun ohjaajalta saa tietoa harjoittelupaikoista ja apua valintaa tehtäessä. Erikoistumisharjoittelupaikan, opiskelijan ja oppilaitoksen kanssa tehdään aina kirjallinen harjoittelusopimus, jossa sovitaan ohjauksesta ja oppimistavoitteista. (Luonnonvara- ja ympäristöalan työrengas loppuraportti 2006, 9.)

Erikoistumisharjoittelu on useimmiten palkallinen, mutta myös palkattomia harjoitteluja voi olla. Palkallinen harjoittelu motivoi kaikkia osapuolia sitoutumaan paremmin harjoitteluun, koska se perustuu työsopimukseen. Oppilaitoksen vastuu korostuu palkattomassa harjoittelussa, koska harjoittelusopimukseen kuuluvat työtapaturmavakuutusasiat ovat oppilaitoksen vastuulla. (Luonnonvara- ja ympäristöalan työrengas loppuraportti 2006, 13.)

Erikoistumisharjoittelun kokonaisuuteen voi kuulua varsinaisen harjoittelun lisäksi muitakin suoritteita, kuten kirjallinen harjoitteluraportti ja/tai oppimistehtäviä (Luonnonvara- ja ympäristöalan työrengas loppuraportti 2006, 6).

Harjoittelun arvioidaan hyväksyty/hylätty - /menetelmällä, ja harjoittelijan on aina toimitettava kopio työ- tai harjoittelutodistuksesta harjoittelunohjaajalle. Siitä on käytävä ilmi harjoittelupaikan yhteystiedot ja harjoittelu-aika työtunteina (Luonnonvara- ja ympäristöalan työrengas loppuraportti 2006, 11-12.)

Omassa yksikössämme, Seinäjoen ammattikorkeakoulun maa- ja metsätalouden yksikössä Ilmajoella, erikoistumisharjoittelu suoritetaan pääsääntöisesti kolmannen vuoden jälkeen, touko-syyskuun aikana. Harjoittelun voi kuitenkin suorittaa oman aikataulun mukaisesti, jos esimerkiksi aikoo valmistua suunniteltua aiemmin. Erikoistumisharjoittelu suositellaan myös suoritettavan ulkomailla. Erikoistumisharjoittelu on yksikössämme pääsääntöisesti palkallista, mutta on myös palkattomia harjoitteluja. Tällöin oppilaitoksen vakuutus korvaa mahdolliset vahingot ja työnantaja huolehtii harjoittelijan työturvallisuudesta. Harjoittelun päätteeksi opiskelija kirjoittaa harjoittelustaan vapaamuotoisen raportin, jossa hän arvioi muun muassa itseään, oppimistaan ja harjoittelupaikkaansa.

2.6 Harjoittelun tavoitteet

Harjoittelu on oppimisjakso, jota ohjaa ammattikorkeakoulun ennalta määräämät tavoitteet. Harjoittelu perustuu aina oppimistavoitteisiin teoriaa ja käytäntöä yhdistävänä opintojaksona, jonka aikana opiskelija tutustuu käytännön työelämään. Tavoitteena on opiskelijan ammatillinen kasvu, työelämän vaatimusten ymmärtäminen ja työllistymisen helpottaminen valmistumisen jälkeen. Harjoittelun aikana opiskelija oppii yhdistämään teoriaa ja käytäntöä. Harjoittelun aikana opiskelija perehtyy käytännön työtehtäviin ja saa valmiuksia tietojen ja taitojen soveltamiseen. Harjoittelupaikassa opiskelija oppii tunnistamaan työelämän valmiuksia ja käytäntöä, toimimaan työntekijänä ja huomioimaan työturvallisuusasiat. (Luonnonvara- ja ympäristöalan työrengas loppuraportti 2006, 4-5.)

Harjoittelulle asetettuja tavoitteita ohjaa opiskelijan henkilökohtainen opintosuunnitelma. Tämän perusteella voidaan päätyä yksilöllisiin harjoitteluratkaisuihin, lähtökohtana on kuitenkin alakohtaisen perustietojen ja taitojen hallinnan osoittaminen.

Yksilöllisiin harjoitteluratkaisuihin päädytään usein aikuisopiskelijoiden kanssa. (Luonnonvara- ja ympäristöalan työrengas loppuraportti 2006, 5.)

2.7 Harjoittelun korvattavuus

Jos opiskelijalla on aiempaa työkokemusta, harjoittelu tai osa siitä voidaan korvata (Suositus harjoittelusta 2006, 10). Ammattikorkeakouluasetuksen mukaan ammatikorkeakoulun tulee taata opiskelijalle mahdollisuus hakea hyväksiluettavaksi harjoittelu samantasoisilla opinnoilla, vastaavalla harjoittelulla tai työkokemuksella (VNA 352/2003, § 14).

Harjoittelun tai sen osan korvaamiseen vaaditaan aina alan työkokemusta. Työkokemuksen lisäksi voidaan vielä vaatia opiskelijaa todistamaan näytöillä harjoittelutavoitteiden hallitseminen. (Luonnonvara- ja ympäristöalan työrengas loppuraportti 2006, 9.)

Harjoittelun korvattavuus aiemmalla työkokemuksella ei tule kyseeseen erikoistumisharjoittelussa. Erikoistumisharjoittelu voidaan lukea hyväksi ainoastaan silloin, kun opiskelija tekee omassa yrityksessään erikoistumisharjoittelun taseisia töitä ja harjoittelun osaamistavoitteet täyttyvät. (Luonnonvara- ja ympäristöalan työrengas loppuraportti 2006, 9.)

AHOT-menettely. AHOT-menettely liittyy opiskelijan aiemmin hankitun osaamisen tunnistamiseen. Opiskelijalla on oikeus hakea korvaavuutta aiemmin suoritettujen opintojen tai työkokemuksen perusteella. Aiemmin suoritettujen opintojen tulee olla korkeakoulutasoisia ja suorituksen rekisteröity vuonna 2000 tai sen jälkeen sekä vastattava koulutusohjelman osaamistavoitteita. Korvattavuushakemus toimitetaan AHOT-tiimille, johon kuuluu opintojakson vastuupettaja, koulutusohjelmapäällikkö ja opinto-ohjaaja. (Opinto-opas 2011–2012.) AHOT-menettelyssä opiskelija arvioi oman osaamisensa suhteessa opintojakson osaamistavoitteisiin. Itsearviointin avulla opiskelija pyrkii tunnistamaan osaamisensa ja antamaan tarvittaessa näytöt osaamisestaan. (Syrjälä 2011.)

2.8 Harjoittelun kehittämishanke (Harke)

Harjoittelun kehittämishanke sai alkunsa koulutuksen ja työelämäyhteistyön ja niiden välisten suhteiden kehittämiseksi. Opetusministeriö ja ammattikorkeakoulut sopivat tavoitesopimukset vuosille 2004–2006. Tavoitesopimuksen pohjalta toteutettiin harjoittelun kehittämishanke, jota koordinoi Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. Hankkeessa olivat mukana kaikki ammattikorkeakoulut, koulutusalat ja koulutusohjelmat. Harjoittelun kehittämishanke toteutettiin työrenkaissa. Työrenkaat olivat joko temaattisia tai koulutusalaakohtaisia. Temaattiset työrenkaat toimivat vuosina 2004–2005 ja työrenkaan työn tuloksena oli suositus harjoittelusta, sen järjestämisestä ja terminologiasta. Temaattisten työrenkaiden työtä jatkettiin koulutusalaakohtaisten työrenkaiden työllä tarkentaen koulutusalaakohtaisia suosituksia. Luonnonvara- ja ympäristöalan työrengas toimi kevästä 2005 syksyyn 2006. Työryhmän tarkoituksena oli täydentää suositusta harjoittelusta, sen järjestämisestä ja terminologiasta. Tavoitteena oli saada alakohtaiset harjoittelusuositukset jossa saavutettaisiin käytännönläheinen valtakunnallinen osaamistaso. (Luonnonvara- ja ympäristöalan työrengas loppuraportti 2006, 3.)

Luonnonvara- ja ympäristöalan työrenkaan työ koettiin tärkeäksi, koska pyrkimyksenä oli eri ammattikorkeakouluista valmistuminen samalla tutkintonimikkeellä samoin peruseriaattein. Eri ammattikorkeakoulujen toimiminen samoilla periaatteilla palvelee työnantajia helpottamalla työnantajien tietämystä vastavalmistuneiden työelämävalmiuksista. Harjoittelukäytänteiden yhtenäistäminen saman alan ammattikorkeakoulun kanssa mahdollistaa opiskelijoiden sujuvan siirtymisen saman koulutusohjelman sisällä ammattikorkeakoulusta toiseen. (Luonnonvara- ja ympäristöalan työrengas loppuraportti 2006, 3-4.)

Ammattikorkeakouluissa päätetään harjoittelusta itsenäisesti. Kuitenkin saman koulutusohjelman harjoittelun yhtenäistäminen tuo tutkinnolle enemmän arvostusta ja tunnustettavuutta elinkeinoelämän kannalta. (Luonnonvara- ja ympäristöalan työrengas loppuraportti 2006, 3-4.)

Luonnonvara- ja ympäristöalan ammattikorkeakoulut ovat neuvotelleet opetusministeriön kanssa erilaajuisia harjoitteluvaatimuksia. Tämä on hyvin poikkeuksellinen tilanne, koska Suomessa millään muulla koulutusosalalla ei ole koulutusohjel-

maa, jossa harjoitteluvaatimus vaihtelisi ammattikorkeakouluittain. (Luonnonvara- ja ympäristöalan työrengas loppuraportti 2006, 7.)

Suomen ammattikorkeakouluopiskelijoiden liitto on esittänyt kannanottonsa, jossa vaaditaan harjoittelun yhdenmukaistamista luonnonvara- ja ympäristöalan koulutusohjelmissa. Kannanoton mukaan samanpituiset työharjoittelut mahdollistavat opiskelijoiden yhtäläisen mahdollisuuden saada käytännön työkokemusta harjoitteluajalta. Valmistumisen jälkeen pidemmän harjoittelun suorittaneella on enemmän työkokemusta, ja tämän koetaan johtavan eriarvoiseen asemaan ensimmäistä työpaikkaa haettaessa. (Kaisto & Hyppänen 2006.)

Luonnonvara- ja ympäristöalan työryhmä selvitti olisiko harjoittelun pituuden yhtenäistäminen mahdollista. Tiedustelussa selvisi etteivät ammattikorkeakoulut ole valmiita vapaaehtoisesti muuttamaan koulutusohjelmaan kuuluvan harjoittelun pituutta. Lyhyemmästä harjoittelusta haluttiin pitää kiinni, koska pohjoisessa maatalouden kasvukausi on lyhyt ja harjoittelupaikkoja on vaikea saada. Luonnonvaralan yksiköiden rakenne ja harjoittelun pidentämisen vaikutus ammattiopintojen määrään vähentymiseen myös koettiin ongelmalliseksi. Pidemmästä harjoittelusta haluttiin pitää kiinni, koska harjoittelun lyhentäminen eteläisemmässä Suomessa katkaisisi harjoittelun kesken kasvukauden, ja työelämästä saadun palautteen perusteella koettiin, ettei harjoitteluajaa voida lyhentää. (Luonnonvara- ja ympäristöalan työrengas loppuraportti 2006, 7.)

Luonnonvara- ja ympäristöalan työryhmä suosittaa, että jatkossakin alan harjoittelu suoritetaan palkallisesti. Palkallisessa harjoittelussa tavoitteet saavutetaan paremmin. Palkallinen harjoittelu perustuu työsopimukseen ja siinä sovittuun vastikkeelliseen työhön. Palkattomassa harjoittelussa työtapaturmavakuutukset kuuluvat oppilaitoksille. Ulkomailla suoritettavassa harjoittelussa palkattomuus on yleisempää kuin kotimaassa suoritettavassa harjoittelussa. (Luonnonvara ja ympäristöalan työrengas loppuraportti 2006, 13.)

Luonnonvara- ja ympäristöalan työryhmä suosittelee jatkotoimenpiteenä jatkotyöskentelyä työryhmissä, jotka ovat koulutusohjelmakohtaisia. Työryhmille suositellaan kokoontumista kerran vuodessa. Jatkotyöskentelyyn suositellaan otettavan mukaan myös opiskelijanäkökulma kutsumalla mukaan Suomen ammattikorkea-

koululiiton nimeämän luonnonvara- ja ympäristöalan edustaja. (Luonnonvara- ja ympäristöalan työrengas loppuraportti 2006, 14.)

2.9 Harjoittelu ulkomailla

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelmaan sisältyvät harjoittelut voidaan suorittaa kokonaan tai osittain ulkomailla. Luonnonvara- ja ympäristöalan työryhmä suosittelee ammattikorkeakouluja kannustamaan opiskelijoita kansainväliseen harjoitteluun. Ulkomailla suoritettavan harjoittelujakson ajankohta ja työn tasovaatimukset voivat poiketa kotimaanharjoittelusta. Ulkomailla sijaitsevan harjoittelupaikan turvallisuus olisi suositeltava selvittää paikallisen yhteistyöoppilaitoksen avulla. (Luonnonvara- ja ympäristöalan työrengas loppuraportti 2006, 9-13.)

Omassa yksikössämme ulkomaanharjoittelusta kerrotaan opiskelijoille heti ensimmäisen vuoden alussa Opiskelu ammattikorkeakoulussa -opintojakson yhteydessä. Ulkomaanharjoitteluun lähtevä oppilas on yleensä jo kouluun tullessaan tiennyt haluavansa ulkomaille harjoitteluun. Oppilaita yritetään myös saada innostumaan ulkomaanharjoittelusta muun muassa harjoittelunsa ulkomailla suorittaneiden opiskelijoiden avulla. (Koskimies 2011.)

Oppilaalla on usein tiedossa maa, johon hän haluaisi harjoitteluun. Jos tarkempaa paikkaa ei ole tiedossa, oppilas voi yhdessä ulkomaanharjoittelun ohjaavan opettajan kanssa ryhtyä selvittämään häntä kiinnostavia kohteita. Ulkomaanharjoittelusta vastaavalla opettajalla on yhteyshenkilöitä monissa maissa, ja vaikka yhteyshenkilö puuttuu, sellainen voi löytyä muun muassa EUROPEA-järjestön kautta. EUROPEA-järjestö eli Association of agricultural education in Europe, on eurooppalaiseen maatalouskoulutukseen liittyvä järjestö. EUROPEA-järjestön tavoitteena on muun muassa parantaa kansainvälisiä harjoittelumahdollisuuksia maatalousalalla. (Koskimies 2011.)

Kun harjoittelupaikka ulkomailta löytyy, harjoittelusopimus tehdään kuten kotimaan harjoitteluissakin. Ulkomaanharjoittelut ovat yleensä palkattomia, mutta niihin kuuluu lähes poikkeuksetta asunto- ja/tai ruokaetu. Palkattomassa ulkomaanharjoittelussa vastuu vahinkojen korvaamisesta on ensisijaisesti oppilaitoksella, mutta

kohdemaassa tehty työsopimus voi syrjäyttää tämän käytännön. Rahoitusta harjoitteluunsa opiskelija voi saada Erasmus-ohjelman kautta. Erasmus on Euroopan unionin vaihto- ja yhteistyöohjelma korkeakouluille. Myös oma yksikkömme tukee ulkomaanharjoittelua 100€ kuukaudessa. (Koskimies 2011.)

Ulkomaanharjoittelun raportointi tapahtuu samoin kuin kotimaan harjoittelussa. Kuukausittain täytetään raportti, josta näkyvät tehdyt työt ja työtunnit. Harjoittelun aikana opiskelijan tukena ovat oppilaitoksemme harjoittelun ohjaajat. Ulkomaan harjoittelu arvioidaan kuten kotimaan harjoittelu. (Koskimies 2011.)

2.10 Harjoitteluun valmentavat opinnot

Harjoittelua edeltävien opintojen tulee valmentaa opiskelijan perustietoja ja – taitoja, jotka opiskelijan tulee hallita harjoitteluun lähtiessä, esim. koneenkäsittely- ja karjanhoitotaitoja. Luonnonvara- ja ympäristöalan työrengas suosittelee, että ennen harjoittelun aloittamista opiskelija suorittaisi työsuojelu- ja ensiapukurssin. Opiskelijan olisi myös selviydyttävä koneiden kanssa ja huomioitava työturvallisuusseikat. Opiskelijalla tulee olla koulutusohjelman opintosuunnitelmaan perustuen mahdollisuus hankkia ammattikorkeakoulusta harjoittelun vaatimat tiedot ja taidot. (Luonnonvara- ja ympäristöalan työrengas loppuraportti 2006, 8-9.)

2.11 Harjoittelun ohjaus

Ammattikorkeakouluasetuksen mukaan harjoittelun tavoitteena on perehdyttää ohjatusti opiskelija työelämään sekä kehittää opiskelijan tietojen ja taitojen käyttämistä harjoittelussa (VNA 352/2003, § 7). Ammattikorkeakoulussa harjoittelu on aina ohjattua, ohjaajina ovat nimetyt henkilöt harjoittelupaikassa ja ammattikorkeakoulussa. Koko harjoitteluprosessi on ohjattua: ennen harjoittelua, harjoittelun aikana ja harjoittelun jälkeen. Harjoittelun ohjauksen onnistuminen vaatii ammattikorkeakoulun ja harjoittelupaikan kiinteää yhteistyötä. Harjoittelun ohjaus on silloin onnistunutta, kun opiskelija kokee saavansa ohjausta tarvittaessa ja tietää mistä ja keneltä ohjausta voi hakea. (Suositus harjoittelusta, sen järjestämisestä ja terminologiasta 2006, 11.)

Ammattikorkeakoulussa olevan harjoittelunohjaajan tulee ennen harjoittelun aloittamista ohjata opiskelijaa, ylläpitää listaa harjoittelupaikoista, hyväksyä harjoittelupaikka, valvoa harjoittelusopimus tehdyksi, ohjata harjoittelun tavoitteiden laadinnassa, hyväksyä harjoittelusuunnitelma ja olla harjoittelupaikan yhteyshenkilö ammattikorkeakoulussa. Harjoittelun aikana harjoittelunvalvojan tehtäviin kuuluu ohjata harjoittelijaa ja olla sekä harjoittelijan että harjoittelupaikan tukena. Harjoittelujakson jälkeen harjoittelunvalvojan tehtäviin kuuluu arvioida harjoitteludokumentit ja harjoittelujakso, kirjata harjoittelujakson opintopisteet, osallistua harjoittelun ohjaukseen ja harjoittelujakson kehittämiseen. (Suositus harjoittelusta, sen järjestämisestä ja terminologiasta 2006, 12.)

Harjoittelupaikalla ohjaajan tehtäviin kuuluu ennen jakson alkamista perehtyä opetussuunnitelmaan, suunnitella jakson toimintoja opiskelijan oppimista tukeväksi, selvittää harjoittelun liittyvät vastuu- ja vakuutuskytymykset. Harjoittelun aikana harjoittelupaikan ohjaajan tehtäviin kuuluu opiskelijan ohjaus ja oppimisen tukeminen. Harjoittelujakson jälkeen tehtäviin kuuluu harjoitteluympäristön ja harjoittelun ohjauksen kehittäminen yhteistyössä ammattikorkeakoulun kanssa. (Suositus harjoittelusta, sen järjestämisestä ja terminologiasta 2006, 12.)

Harjoittelunvalvojat tekevät mahdollisuuksien mukaan mielellään käynnejä harjoittelupaikkoihin. Käynneillä voidaan ylläpitää yhteyksiä elinkeinoelämään ja saada palautetta harjoittelun lisäksi muustakin, esimerkiksi palautetta opetussuunnitelman sisällöstä. Harjoittelupaikkakäynnejä voivat tehdä harjoittelunvalvojan lisäksi myös muut oppilaitoksen opettajat. (Luonnonvara ja ympäristöalan työrengas loppuraportti 2006, 10.)

2.12 Harjoittelun arviointi ja raportointi

Harjoittelu arvioidaan kehittävästi ja ohjaavasti, tarkoituksena on tukea opiskelijan ammatillista kasvua ja kehittää harjoittelutoimintaa. Harjoittelua arvioidaan koko harjoitteluprosessin ajan. Harjoittelun arviointiasteikko on hyväksytty/hylätty. (Suositus harjoittelukäytänteiden ja terminologian soveltamisesta ammattikorkeakouluissa, 5.)

Luonnonvara- ja ympäristöalan työryhmä suosittelee harjoittelun arviointiasteikoksi hyväksyty/täydennettävä. Opiskelijan arviointi ja arvosana annetaan virkavastuulla, ja sen vuoksi lopullista arviointia tai hyväksyntää ei voi tehdä harjoittelupaikka. (Luonnonvara ja ympäristöalan työryhmä loppuraportti 2006, 11.) Maatilaharjoittelussa harjoittelupaikka arvostelee harjoittelijan osasuoritukset arvosanoin harjoittelutodistukseen. Lopullinen merkintä tulee opintosuoritusotteeseen asteikolla hyväksyty/hylätty. (Kallio 2011.)

Harjoittelujakson arvioinnin tehtävänä on kehittää opiskelijan itsearviointitaitoa ja antaa palautetta harjoittelusta (Suositus harjoittelusta, sen järjestämisestä ja terminologiasta 2006, 13). Luonnonvara- ja ympäristöalan työryhmä suosittelee jokaisen harjoittelujakson raportoimista (Luonnonvara ja ympäristöalan työryhmä loppuraportti 2006, 12).

3 ESISELVITYS MAATILAHARJOITTELUSTA

Seinäjoen ammattikorkeakoulun maaseutuelinkeinojen koulutusohjelmaan kuuluvan maatilaharjoittelun nykytila ja kehittämiskohteet haluttiin selvittää. Selvitys toteutettiin kyselytutkimuksella.

Kyselyt kohdennettiin Seinäjoen ammattikorkeakoulun maatilaharjoittelutiloille ja opiskelijoille, jotka ovat suorittaneet maatilaharjoittelun. Maatiloille suunnattu kysely (liite 1) toteutettiin paperisena ja lähetettiin kaikille maatiloille, joilla oli Seinäjoen ammattikorkeakoulun kanssa voimassa oleva harjoittelutilasopimussopimus. Kyselyn mukana postitettiin saatekirje (liite 2) ja vastauskuori, jonka postimaksu oli valmiiksi maksettu.

Kyselylomakkeessa aihealueina olivat taustatiedot, yleistä harjoittelusta, harjoittelijoiden valmiudet, maatilan käytänteet harjoittelussa ja kehittämistoiveet. Harjoittelutiloille suunnattu kysely oli viiden sivun mittainen ja siinä oli 32 kysymystä. Kysymykset olivat monivalintakysymyksiä ja avoimia kysymyksiä.

Opiskelijoiden kyselyt toteutettiin paperisena (liite 3) ja netissä Webropol-ohjelmalla. Toisen vuoden opiskelijoille toteutettiin paperikysely oppituntien yhteydessä. Kolmannen, neljännen, viidennen vuoden ja monimuoto-opiskelijoiden kyselyt toteutettiin netissä Webropol-ohjelmalla. Opiskelijoille suunnattu kysely oli viiden sivun mittainen ja siinä oli 30 kysymystä. Kysymykset olivat monivalintakysymyksiä ja avoimia kysymyksiä

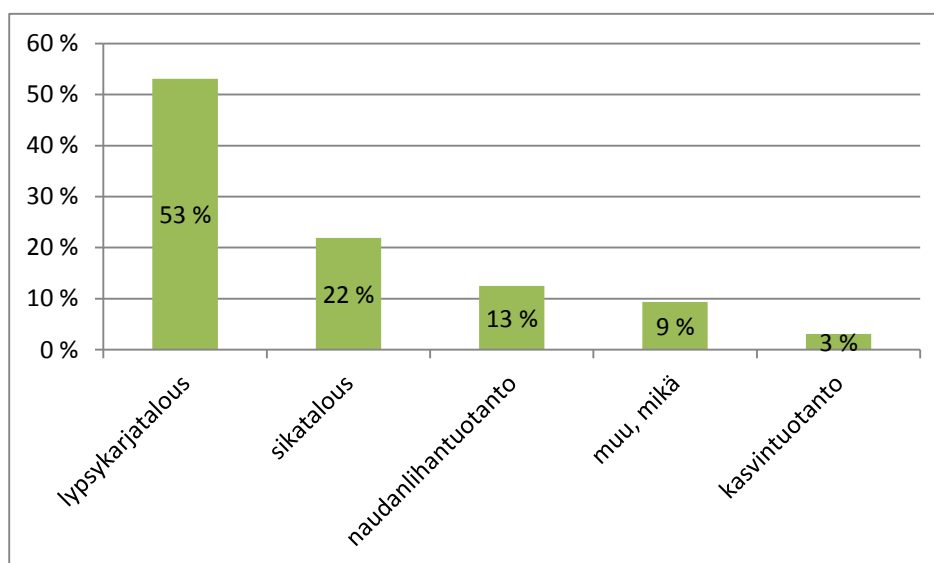
Maatilaharjoittelua koskevat kyselyt toteutettiin keväällä 2011. Kyselyyn vastattiin nimettömästi ja vastausaikaa oli kaksi viikkoa.

3.1 Kysely maatilaharjoittelutiloille

Maatilaharjoittelua koskeva kysely lähetettiin kaikille Seinäjoen ammattikorkeakoulun maatilaharjoittelutiloille. Harjoittelutilat ovat tehneet Seinäjoen ammattikorkeakoulun kanssa yhden tai viiden vuoden harjoittelutilasopimuksen. Kyselyitä lähetettiin yhteensä 87 maatilalle, ja kyselyyn saatiin vastauksia 32 maatilalta. Vastausprosentiksi muodostui 37 prosenttia.

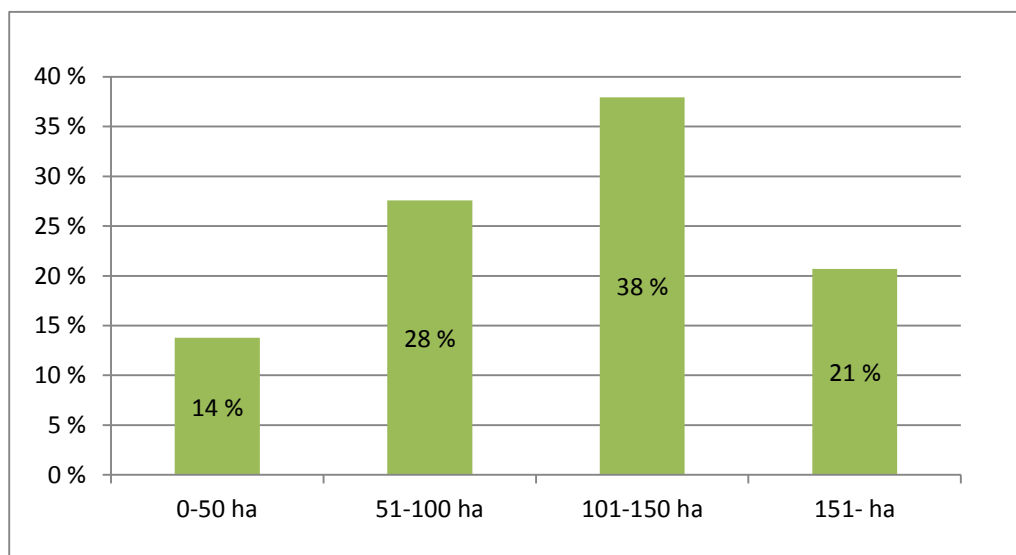
3.1.1 Taustatiedot

Taustatiedoissa on selvitetty kyselyyn osallistuneiden perustietoja. Tiloilta kyseltiin muun muassa tuotantosuuntaa, peltopinta-ala ja viljelijöiden koulutus.

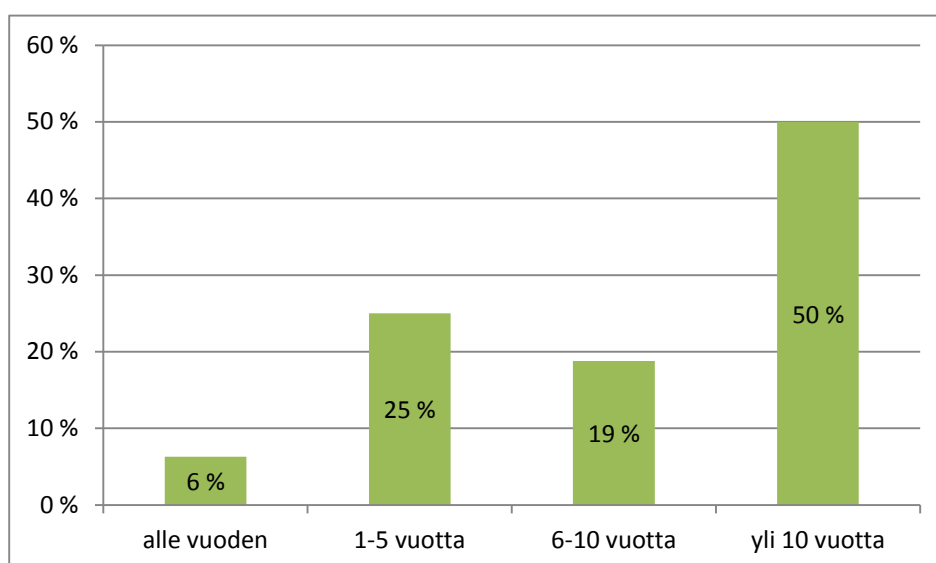
Kuvio 2. Harjoittelutilojen päätuotantosuunta.

Kyselyyn vastanneista tiloista 53 prosentilla päätuotantosuunta oli lypsykarjatalous (kuviota 2). Sikataloutta harjoittavia tiloja oli viidesosa (22 prosenttia) vastanneista. Naudanlihantuotantoa oli 13 prosentilla ja kasvintuotantoa kolmella prosentilla tiloista. Tiloista yhdeksän prosenttia vastasi päätuotantosuunnaksi marjantuotanto, tutkimustoiminta ja siemenkasvien sekä siemenperunan tuotanto.

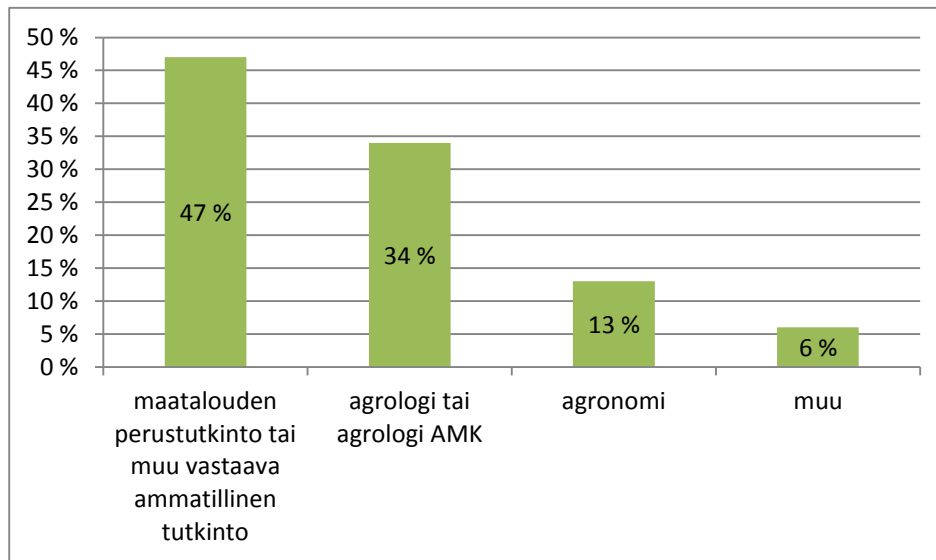
Kuvio 3. Harjoittelutilojen peltopinta-ala.

Tilan peltopinta-alaan huomioitiin tilalla viljelyksessä olevat sekä omat että vuokramaat. Kysymykseen vastanneista tiloista 38 prosentilla peltoa oli 101–150 hehtaaria (kuvio 3). Vastanneista 28 prosentilla oli peltoa 51–100 hehtaaria, 21 prosentilla yli 151 hehtaaria ja 14 prosentilla alle 50 hehtaaria. Harjoittelutilojen peltopinta-alat vaihtelivat, pienimmän tilan ollessa 35 hehtaaria ja suurimman tilan ollessa 420 hehtaaria. Keskimäärin harjoittelutiloilla oli peltopinta-alaa 120 hehtaaria. Kysymykseen jätti vastaamatta kolme tilaa.

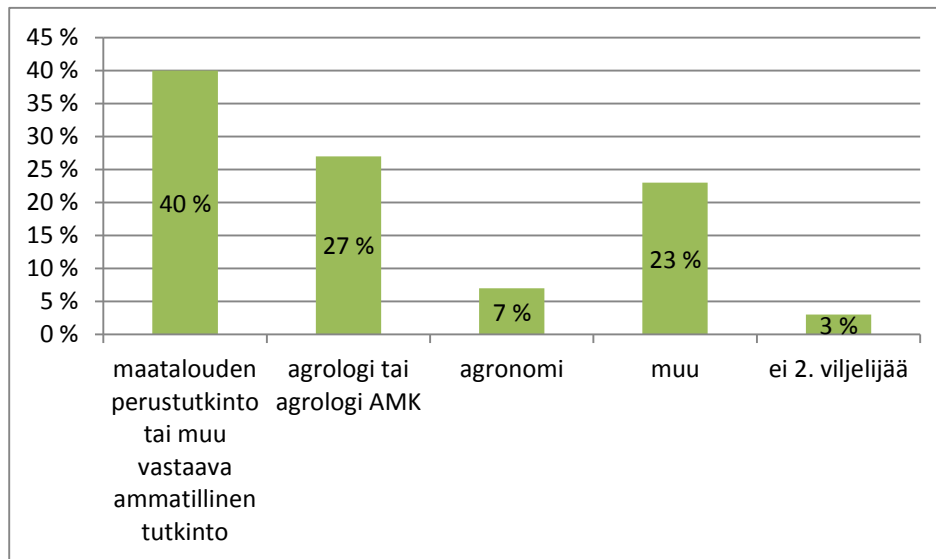
Kuvio 4. Kuinka kauan tila on toiminut harjoittelutilana?

Kyselyyn vastanneista tiloista 50 prosenttia oli toiminut harjoittelutilana yli kymmenen vuotta (kuvio 4). Tiloista 25 prosenttia oli toiminut harjoittelutilana yhdestä viiteen vuotta, 19 prosenttia kuudesta kymmeneen vuotta ja kuusi prosenttia alle vuoden.

Kuvio 5. Ensimmäisen viljelijän koulutus.

Kyselyyn vastanneista maatilaharjoittelutiloista 47 prosentilla ensimmäisen viljelijän koulutus oli maatalouden perustutkinto tai muu vastaava ammatillinen tutkinto (Kuvio 5). Tiloista 34 prosentilla ensimmäisen viljelijän koulutus oli agrologi tai agrologi (AMK), 13 prosentilla tiloista ensimmäisen viljelijän koulutus oli agronomi ja kuudella prosentilla tiloista ensimmäisen viljelijän koulutus oli jokin muu. Muuksi koulutukseksi tarkentavaan kysymykseen vastattiin yliopistotutkinto ja puhe-
linasentaja.

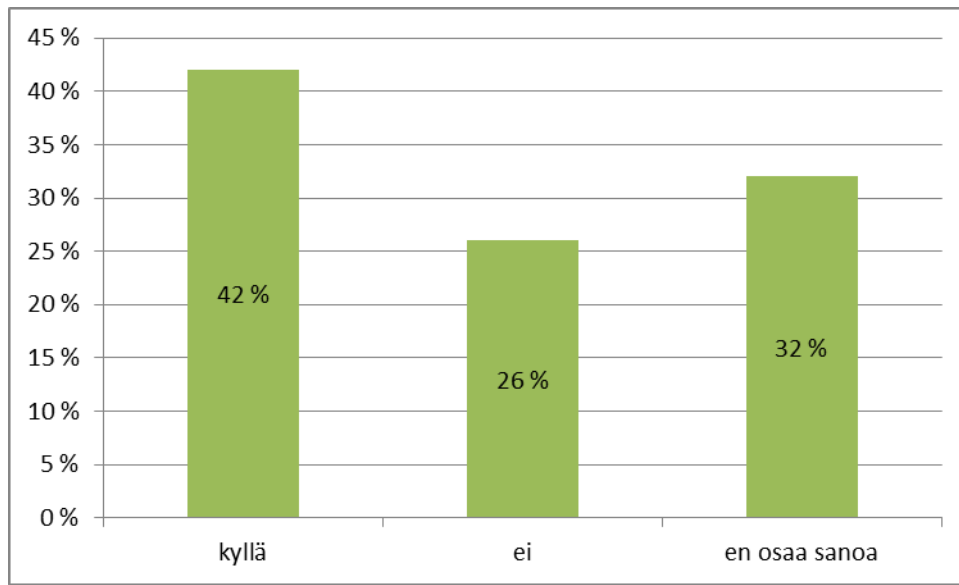
Kuvio 6. Toisen viljelijän koulutus.

Kysymykseen vastanneista maatilaharjoittelutiloista 40 prosentilla toisen viljelijän koulutus oli maatalouden perustutkinto tai muu vastaava ammatillinen tutkinto (Kuvio 6). Harjoittelutiloista 27 prosentilla toisen viljelijän koulutus oli agrologi tai agrologi (AMK), 23 prosentilla harjoittelutiloista toisella viljelijällä oli muu koulutus ja seitsemällä prosentilla harjoittelutiloista toisen viljelijän koulutus oli agronomi. Muuksi koulutukseksi täydentävään kysymykseen vastattiin maisteri, MMM, sairaanhoitaja, tradenomi, YO-merkonomi, peruskoulu ja muu opistotasoinen tutkinto. Kolmella prosentilla harjoittelutiloista ei ole toista viljelijää. Kysymykseen jätti vastaamatta kaksi tilaa.

Harjoittelutilan kolmannen viljelijän koulutus. Kysymykseen vastanneista harjoittelutiloista 71 prosentilla ei ole kolmatta viljelijää. Harjoittelutilat, joilla oli kolmas viljelijä, viljelijän koulutus oli maatalouden perustutkinto, muu vastaava ammatillinen tutkinto, agrologi tai agrologi (amk) tai diplomi-insinööri. Kysymykseen jätti vastaamatta kahdeksan tilaa.

3.1.2 Yleistä harjoittelusta

Tiloilta haluttiin selvittää kokevatko tilat harjoittelunvalvojan käynnin tarpeellisena. Lisäksi tiloilta tiedusteltiin palkattujen työntekijöiden määrää, harjoittelun pituuden ja ajankohdan sopivuutta sekä harjoittelukirjan tarpeellisuutta, harjoittelijoiden palkantasoa, harjoittelijoiden perehdyttämistä ja harjoittelijoiden arviointia.

Kuvio 7. Kokeeko tila tarpeelliseksi harjoittelunvalvojan käynnin tilalla.

Kysymykseen vastanneista tiloista harjoittelunvalvojan käynnin tilalla harjoittelujakson aikana koki tarpeellisena 42 prosenttia tiloista (Kuvio 7). Kyselyyn vastanneista harjoittelutiloista 26 prosenttia ei pidä harjoittelunvalvojan käyntiä tilalla tarpeellisena, ja 32 prosenttia harjoittelutiloista vastasi kysymykseen ”en osaa sanoa”. Kysymykseen jätti vastaamatta yksi tila.

Harjoittelunvalvojan käynti tilalla harjoittelujakson aikana koettiin tarpeelliseksi, koska silloin voi keskustella harjoittelunvalvojan kanssa. Harjoittelunvalvojan käynnin tilalla uskottiin lisäävän opiskelijan motivaatiota harjoitteluun, ja silloin harjoittelutilat saivat helpotusta harjoittelijan ohjaukseen. Kysymyksen avoimeen kohtaan vastattiin seuraavasti:

- *Motivoi harjoittelijaa, valvoja näkee olosuhteet.*
- *Saa antaa palautetta puolin ja toisin.*

- *Olisi hyvä harjoittelijan ohjauksen kannalta.*
- *Harjoittelujaksoon kuuluvat asiat tulee keskustella, tutustutaan tilaan, harjoitteliijaan ja ohjaajaan.*
- *Aina on epäselviä asioita, kun maailma muuttuu nopeasti, keskustelu, palaute ja kehittäminen.*

Tilat, jotka eivät kokeneet harjoittelunvalvojan käyntiä tarpeellisena, olivat sitä mieltä, että käynti olisi tarpeellinen vain ongelmatapauksissa ja korostivat vastauksissaan myös soittamisen ja sähköpostin mahdollisuutta.

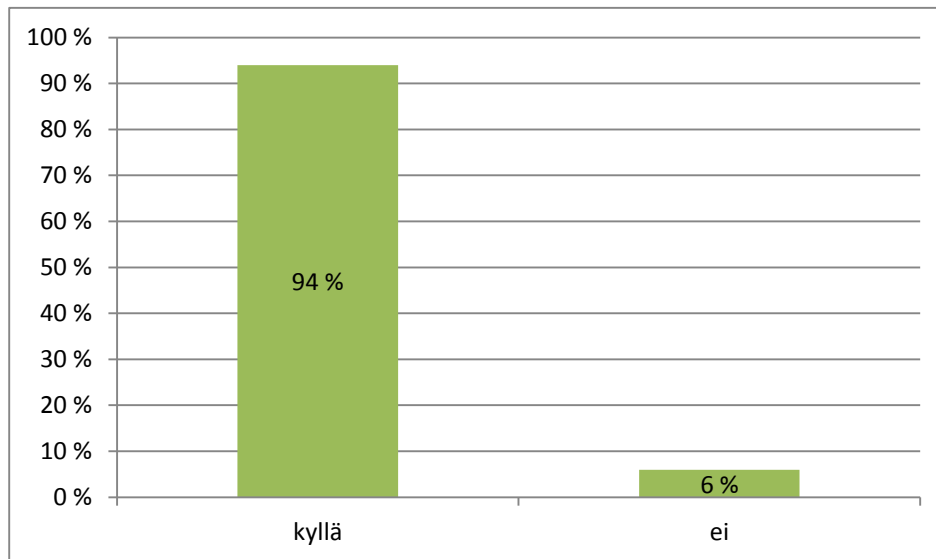
- *Asiat selviävät myös puhelimitse ja sähköpostitse.*
- *Ei, yleensä kirjalliset ohjeet riittävät.*
- *Saahan hänelle soitettua jos on kysyttävää.*
- *Työt sujuvat omalla painollaan ilman valvojaakin.*
- *Vain silloin jos on ongelmia.*

Taulukko 1. Aika harjoittelutilana suhteessa harjoittelunvalvojan käynnin tarpeellisuuteen tilalla.

		Aika harjoittelutilana					Yhteensä	
		ei vastausta	alle vuo- den	1-5 vuot- ta	6-10 vuotta	yli 10 vuotta		
Harjoittelun- valvojan	ei vastausta	%	100.0 %		12,5 %		6.0 %	
käynnin tarpeelli- suus	ei	%		37,5 %	16,7 %	25.0 %	24.2 %	
tilalla harjoittelu- jakson aikana	en osaa sa- noa	%		50,0 %	12,5 %	66,7 %	25.0 %	30.3 %
	kyllä	%		50,0 %	37,5 %	16,7 %	50.0 %	39.4 %
Yhteensä		%	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %

Alle vuoden ja yli kymmenen vuotta harjoittelutilana toimineet tilat kokivat harjoittelunvalvojan käynnin tarpeelliseksi harjoittelujakson aikana (Taulukko 1). Kuudesta kymmeneen vuotta harjoittelutilana toimineista suurin osa ei osannut sanoa, onko harjoittelunvalvojan käynti tilalla harjoittelujakson aikana tarpeellinen.

Palkatut työntekijät harjoittelutilalla. Hieman yli puolella (52 prosentilla) kysymykseen vastanneista tiloista, oli harjoittelijan lisäksi muita palkattuja työntekijöitä. Vastanneista tiloista 48 prosentilla ei ollut harjoittelijan lisäksi muita palkattuja työntekijöitä. Palkattujen työntekijöiden määrä vaihteli yhdestä seitsemään, keskimäärin tiloilla oli kaksi palkattua työntekijää. Kaksi tilaa ilmoitti käyttävänsä sesonkiaikana palkattua työvoimaa, työvoiman määrä vaihteli neljästä kahteenkymmeneen. Kysymykseen jätti vastaamatta yksi tila.

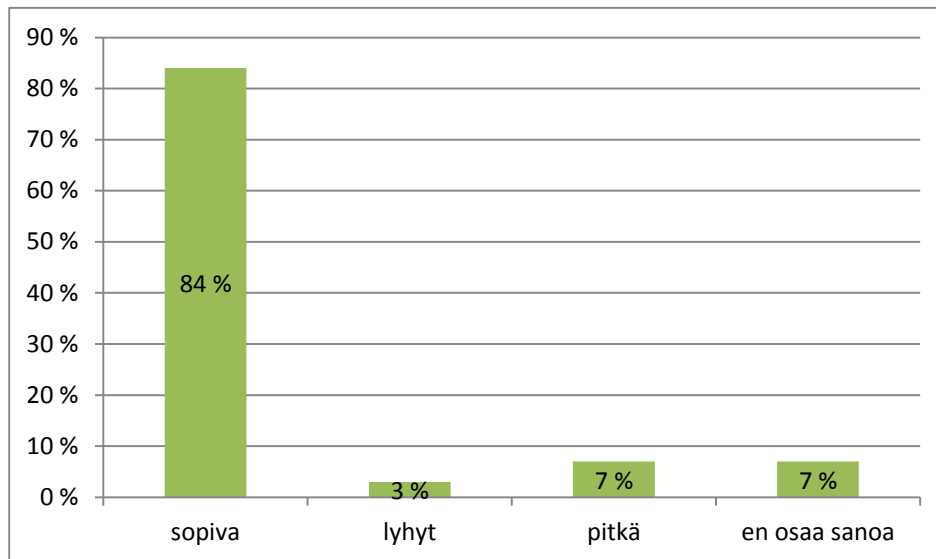

Kuvio 8. Onko harjoittelun ajankohta mielestäsi sopiva?

Maatilaharjoittelu suoritetaan ensimmäisen opiskeluvuoden jälkeisenä kesänä, yleensä harjoittelu aloitetaan toukokuussa ja saadaan suoritettua syyskuun loppuun mennessä. Harjoittelutiloista 94 prosenttia piti ajankohtaa sopivana (kuvio 8). Kuusi prosenttia vastaajista ei pitänyt harjoittelun ajankohtaa sopivana.

Tilat jotka eivät pitäneet harjoittelun ajankohtaa sopivana, ehdottivat harjoittelun aloittamisen aikaistamista huhtikuun puoleen väliin:

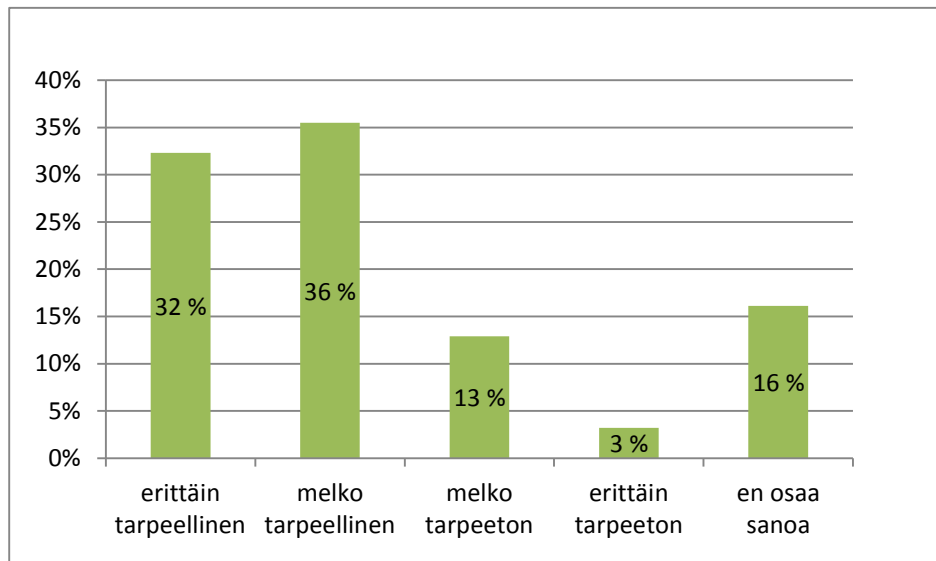
- 15.4.-15.9.
- 15.4.-15.8.

Kuvio 9. Mielipiteenne harjoittelun pituuteen.

Opiskelijan harjoittelujakson pituus määräytyy pohjakoulutuksen ja aiemman alan työkokemuksen perusteella. Maatalouden perustutkinnon suorittaneen opiskelijan maatilaharjoittelun pituus on 320 tuntia käytännön työtä, muiden opiskelijoiden harjoittelujakson pituus on 720 tuntia käytännön työtä. Harjoittelujakson pituutta sopivana piti kysymykseen vastanneista tiloista 84 prosenttia (Kuvio 9). Vastanneista tiloista seitsemän prosenttia piti harjoittelua pitkänä ja kolme prosenttia lyhyenä. Tiloista seitsemän prosenttia vastasi ”en osaa sanoa”. Kysymykseen jätti vastaamatta yksi tila.

Harjoittelutila, joka piti harjoittelujaksoa liian lyhyenä, ehdotti harjoittelun pituudeksi viittä kuukautta. Harjoittelutilat, joiden mielestä harjoittelu-aika oli liian pitkä, ehdottivat harjoittelujakson pituudeksi kaikille opiskelijoille 320 tuntia ja 520 tuntia.

Kuvio 10. Harjoittelukirjan tarpeellisuus.

Yli puolet (68 prosenttia) harjoittelutiloista piti harjoittelukirjaa joko erittäin tarpeellisenä tai melko tarpeellisenä (Kuvio 10). Melko tarpeettomana harjoittelukirjaa piti 13 prosenttia tiloista ja erittäin tarpeettomana kolme prosenttia tiloista. Kysymykseen vastasi ”en osaa sanoa” 16 prosenttia tiloista. Kysymykseen jätti vastaamatta yksi tila.

Harjoittelukirjaa pidettiin tarpeellisenä, koska se lisää opiskelijan kokonaiskäsitystä maatalan toiminnasta, lisää perehtyneisyyttä ja tarjoaa harjoittelijalle mahdollisuuden soveltaa käytännössä opittuja asioita teoriaan.

- *Alan opiskelija joutuu miettimään asioita tarkemmin ja saa soveltaa käytäntöä teoriaan.*
- *Joutuu perehtymään tilan toimintaan ja maatalouden perusasioihin syvällisemmin.*
- *Pitää paneutua asioihin kunnolla.*

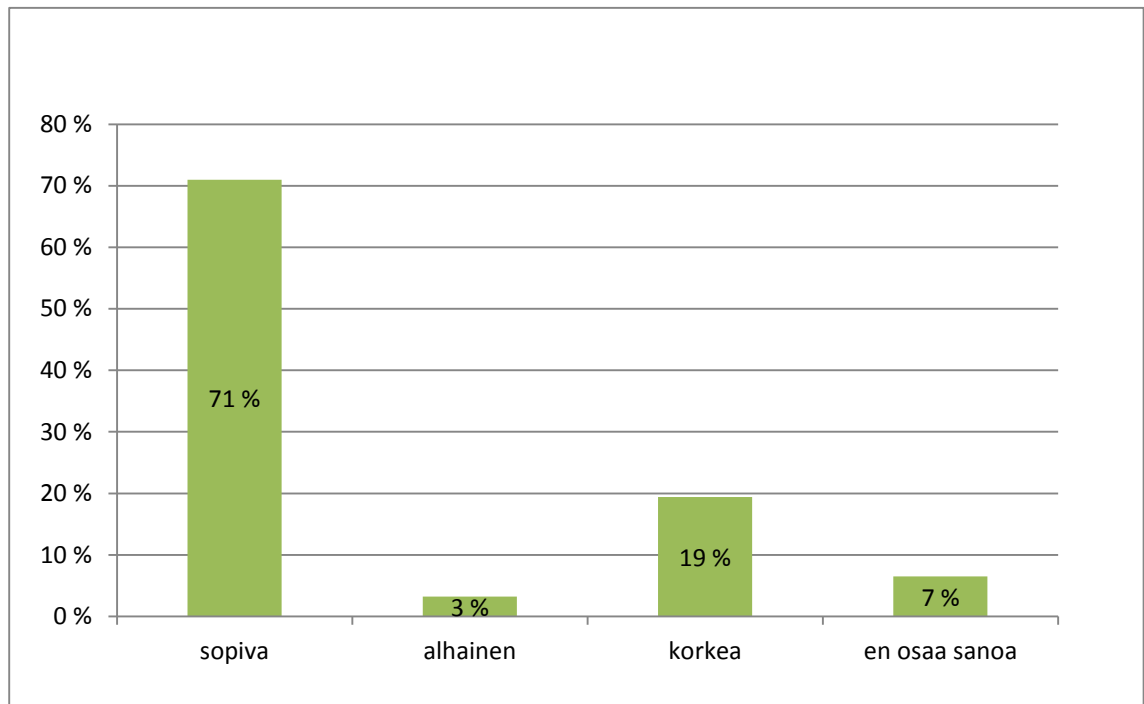
Tilat joiden mielestä harjoittelukirja oli tarpeeton tai melko tarpeeton, kokivat harjoittelukirjan olevan työläs harjoittelutilalle ja, että harjoittelukirjaan tulee liikaa tilan yksityistietoa.

- Liian paljon tilan yksityistietoja
- Paljon nippelitietoa. Vaatii yleensä 1-2 päivää yhteistyötä ennen kuin harjoittelukirja on jossain vaiheessa. Parempi olisi selkeät aihekokonaisuudet esim. sikatalous, maitotalous jne.

Taulukko 2. Ensimmäisen viljelijän koulutus suhteessa harjoittelukirjan tarpeellisuuteen.

		Ensimmäisen viljelijän koulutus					Yhteensä
		ei vastausta	agrologi tai amk-agrologi	agronomi	muu, mikä	perustutkinto tai muu vastaava ammatillinen tutkinto	
Harjoittelukirjan tarpeellisuus	ei vastausta						
	%	100.0 %	9,1 %				6.0 %
	en osaa sanoa						
	%			25.0 %		26.7 %	15.2 %
	erittäin tarpeellisenä, miksi?						
	%		54.5 %	25.0 %		20.0 %	30.3 %
	melko tarpeellisenä, miksi?						
%		27.3 %	25.0 %	50.0 %	40.0 %	33.3 %	
melko tarpeettomana, miksi?							
%		9.1 %	25.0 %		13.3 %	12.1 %	
erittäin tarpeettomana, miksi?							
%				50.0 %		3.0 %	
Yhteensä	%	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	

Agrologeista ja agrologeista (AMK) 81,8 prosenttia piti harjoittelijoiden täyttämää harjoittelukirjaa erittäin tai melko tarpeellisenä (taulukko 2). Kaikista koulutusryhmistä vähintään puolet piti harjoittelukirjaa erittäin tai melko tarpeellisenä.

Kuvio 11. Harjoittelijoiden palkka.

Tiloista 71 prosentin mukaan harjoittelijoiden palkka on sopiva (kuvi 11). Tiloista 19 prosenttia vastasi palkan olevan korkea ja kolme prosenttia matala. Kysymykseen vastasi ”en osaa sanoa” seitsemän prosenttia tiloista. Kysymykseen jätti vastaamatta yksi tila.

Tilat joiden mielestä palkka oli liian korkea, ehdottivat harjoittelijoiden palkan määräksi palkattomasta harjoittelusta viiteen euroon tunti.

Harjoittelijoiden perehdyttäminen. Harjoittelijoiden perehdyttämisen harjoittelutilat olivat kokeneet vaihtelevasti. Tilat vastasivat, että harjoittelijoiden perehdyttäminen vie aikaa, mutta on kuitenkin tarpeellista. Osalle tiloista perehdyttäminen on helppoa, toisille tiloille se on haastavampaa.

- *Tarpeellinen.*
- *Jokainen harjoittelija on erilainen, toiset omaksuu asiat hitaasti ja toiset nopeasti.*
- *Välillä vaativaa, koska harjoittelijoiden taso vaihtelee.*

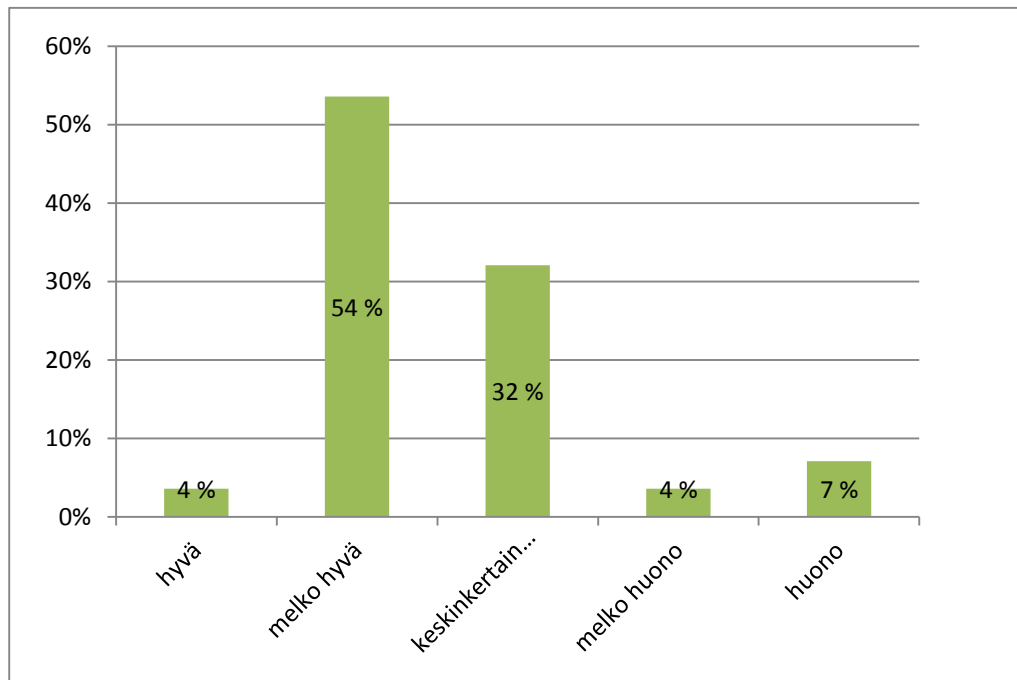
- *Yleensä ottaen vaivatonta*
- *Se, miten hyvin tila onnistuu tässä alussa, takaa hyvän lähdön, ja jos ja kun harjoittelijalla on hyvä motivaatio, niin harjoittelu onnistuu.*
- *Aika työlästä.*

Harjoittelijoiden arviointi. Tilat ovat kokeneet harjoittelijoiden arvioinnin vaihtelevasti. Useilla tiloilla harjoittelijoiden arviointi oli helppoa ja se sujuu vaivattomasti. Muutama tila oli kokenut harjoittelijoiden arvioimisen hankalaksi, tähän vastattiin syyksi harjoittelijoiden vähäinen määrä tilalla ja tilan kokemattomuus harjoittelijoista.

- *Hieman hankalaa toisinaan.*
- *Ei ole vaikeaa, ohjeistus hyvä.*
- *Ei suurempaa vaivaa.*
- *Helppo.*
- *Melko hankalaa koska arvioitavia on kerralla vain muutama.*

3.1.3 Harjoittelijoiden valmiudet

Tiloilta kysyttiin harjoittelijoiden valmiuksista. Kysymykset koskivat muun muassa harjoittelijoiden teorian tiedon tasoa ja käytännöntaitojen osaamisesta.

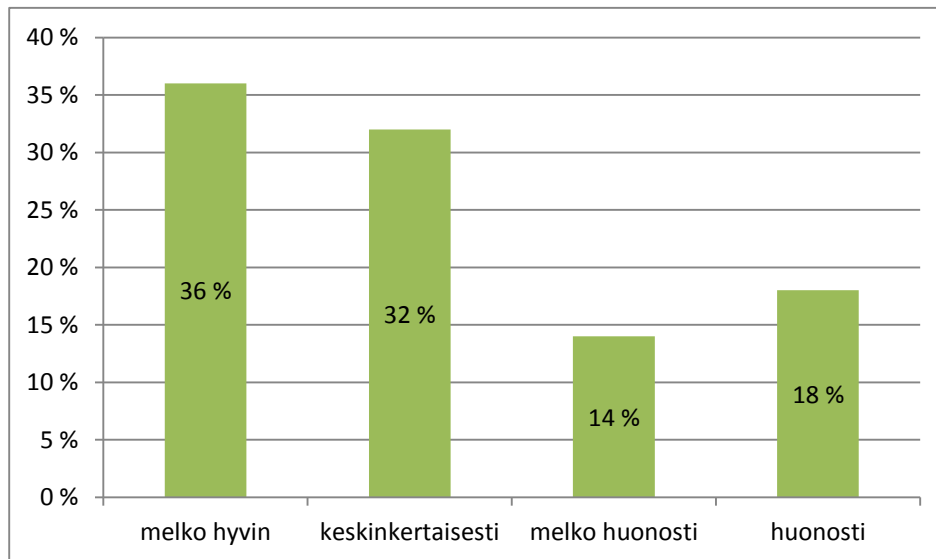

Kuvio 12. Harjoittelijoiden teoriatiedon taso.

Harjoittelijoiden teoriatiedon tasoa piti yli puolet (58 prosenttia) tiloista hyvänä tai melko hyvänä. Keskinkertaisena teoriatiedon tasoa piti 32 prosenttia tiloista, ja seitsemän prosenttia tiloista piti teoriatiedon tasoa huonona. Melko huonona teoriatiedon tasoa piti neljä prosenttia tiloista. Kysymykseen jätti vastaamatta neljä tilaa.

Tilat, joiden mielestä opiskelijoiden teoriatiedot ovat keskinkertaiset, perustelivat kantansa seuraavasti:

- *Perusasiat täytyy kerrata*
- *Kokemattomia*
- *Teoriatiedot ovat olleet opintojen vaiheiden mukaiset.*

Kuvio 13. Harjoittelijoiden käytännön taitojen taso.

Tiloista 36 prosenttia vastasi harjoittelijoiden osaavan käytännön töitä melko hyvin (kuvio 13). Tiloista 32 prosenttia vastasi harjoittelijoiden osaavan käytännön töitä keskinkertaisesti, 18 prosenttia vastasi huonosti ja 14 prosenttia melko huonosti. Kysymykseen jätti vastaamatta neljä tilaa.

Tilat joiden mielestä harjoittelijat osasivat käytännön töitä keskinkertaisesti, olivat täydentäneet avoimeen kohtaan vastauksiaan seuraavasti:

- *Erittäin suuret vaihtelut harjoittelijoiden välillä.*
- *Kokemus koneiden kanssa työskentelystä vaihtelee suuresti.*
- *Koulu on paljolti teoriaa.*

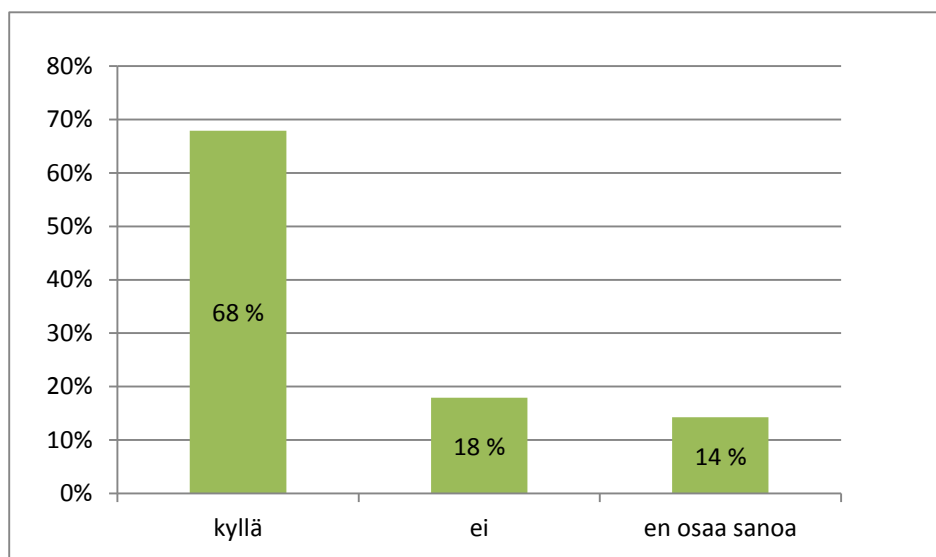
Harjoittelutilat toivoivat lisää opetusta koneiden ja eläinten käsittelystä. Koneiden käytöstä toivottiin lisää traktorilla ajoa ja koneiden kytkemistä. Eläinten hoidon puolella toivottiin lisää opetusta nautojen käsittelystä ja lypsämisestä.

- *Koneopetusta esim. traktorilla ajon tulee sujua jo tilalle tullessa. Navettatöistä etenkin lypsy tulisi hallita ja navetan koneet mahdollisimman hyvin.*
- *Koneiden käsittelyä lisää, eläinten käsittelyä.*

- Käytännöntöitä.
- Eläinten kanssa työskentelyä, koneiden kanssa työskentelyä.
- Kotieläinten hoito ja maatalouskoneiden käyttö.

Harjoittelijoille kaivattiin monipuolisesti lisää erilaista tieto-taitoa. Vastauksissa toivottiin lisää käytännön töiden ja erilaisten atk-ohjelmien hallintaa sekä työelämässä vaadittavia ja eläinten tarkkailuun liittyviä taitoja.

- Eläinten terveyden tarkkailu
- Konekokemusta.
- atk-taitoja esim. Ammu- ja Wisu ohjelmien hallintaa.
- Kykyä vastaanottaa neuvoja ja noudattaa niitä.
- Kotieläintuotannon perusteita.

Kuvio 14. Koetteko käytännöntöiden testin tarpeelliseksi?

Suurin osa vastaajista (68 prosenttia) piti tarpeellisena käytännöntöiden testin läpäisemistä ennen harjoitteluun tuloa (kuvio 14). Tiloista 18 prosenttia ei pitänyt

testiä tarpeellisena, ja 14 prosenttia tiloista ei osannut sanoa kantaansa. Kysymykseen jätti vastaamatta neljä tilaa.

Tilat toivoivat harjoittelijoiden läpäisevän käytännöttöiden testejä ennen harjoitteluun tuloa esim. traktorilla ajoa, koneiden kytkentää ja karjanhoitotöitä.

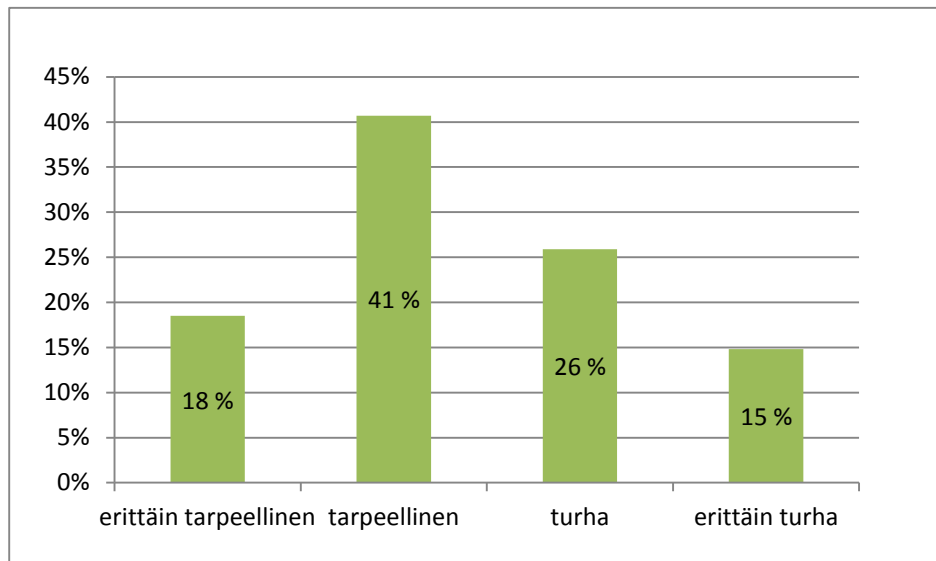
- *Perus navettatöitä, eläinten perustietoa ja käsittelyä.*
- *Traktorilla ajoa.*
- *Käytännöttöiden testejä.*
- *Esimerkiksi karjataloudessa osaisi lypsää.*

Taulukko 3. Harjoittelutilan tuotantosuunta suhteessa käytännöiden testin tarpeellisuuteen.

Harjoittelutilan tuotantosuunta suhteessa käytännöiden testin tarpeellisuuteen

	Tilan tuotantosuunta				Yhteensä	
	ei vastausta	lypsy- karjatalous	naudan- lihantuotanto	sikatalous		
Käytännöiden testin tarpeelli- suus	ei vastausta	100.0 %	5,9 %		42,9 %	15,1 %
	ei		17.6 %		28.6 %	15.2 %
	en osaa sa- noa		17.6 %	25.0 %		12.1 %
	kyllä		58.8 %	75.0 %	28.6 %	57.6 %
Yhteensä		100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %

Ristiintaulukoinnissa havaittiin, että lypsykarjataloutta ja naudanlihantuotantoa edustavat harjoittelutilat toivoisivat käytännöiden testin läpäisemistä ennen harjoitteluun tuloa. Naudanlihantuotantoa harjoittavista tiloista 75 prosenttia ja lypsykarjataloutta harjoittavista tiloista 58,8 prosenttia vastasi, että käytännöiden testin läpäiseminen ennen harjoitteluun tuloa on tarpeellinen (taulukko 3). Kasvin- tuotantoa ja muuta tuotantosuuntaa edustavat tilat jätettiin tarkastelun ulkopuolelle vähäisen vastaajamäärän vuoksi.

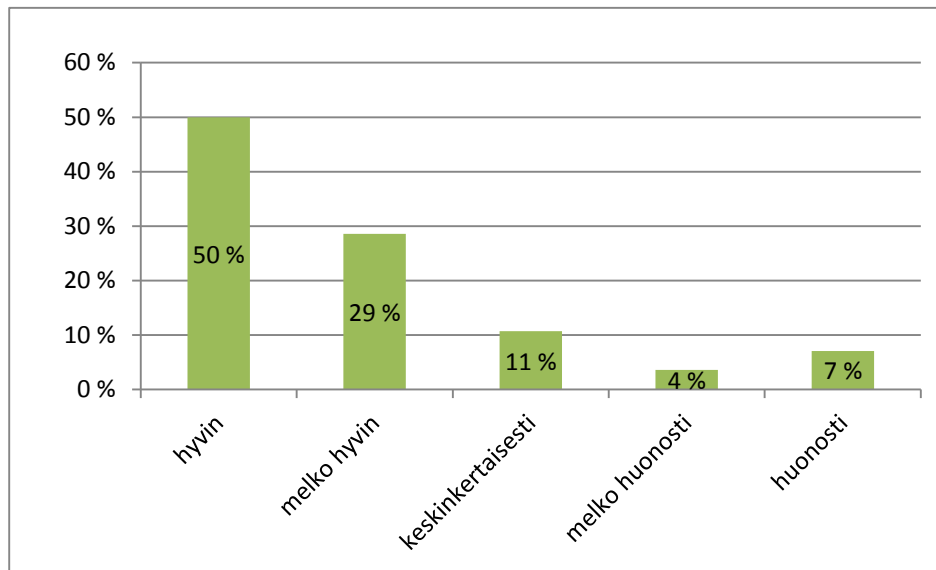
Kuvio 15. Ennakkoharjoittelun tarpeellisuus.

Ennakkoharjoittelua piti tarpeellisena 41 prosenttia tiloista ja erittäin tarpeellisena 18 prosenttia tiloista (Kuvio 15). Ennakkoharjoittelua piti turhana 26 prosenttia tiloista ja erittäin turhana 15 prosenttia tiloista. Kysymykseen jätti vastaamatta viisi tilaa.

Ennakkoharjoittelu koettiin tarpeelliseksi, koska se kehittäisi työrutiinia, tietotaitoa ja helpottaisi perehdytystä.

- *Tieto-taito kasvaisi.*
- *Voisi parantaa työrutiinia.*
- *Ennakkoharjoittelussa voisi perehdyttää rauhassa harjoittelijaa ennen kevätkiireitä.*
- *Töiden oppimisen kannalta hyvä.*

Tilat, jotka pitivät ennakkoharjoittelua turhana, perustelivat kantaansa sillä, että lisäharjoittelua olisi vaikea sovittaa opintoihin ja että, harjoittelijan ei oletetakaan osaavan kaikkea ja, että taidot kehittyvät harjoittelun aikana.

Kuvio 16. Kuinka harjoittelijat ovat sopeutuneet tilalla työskentelyyn?

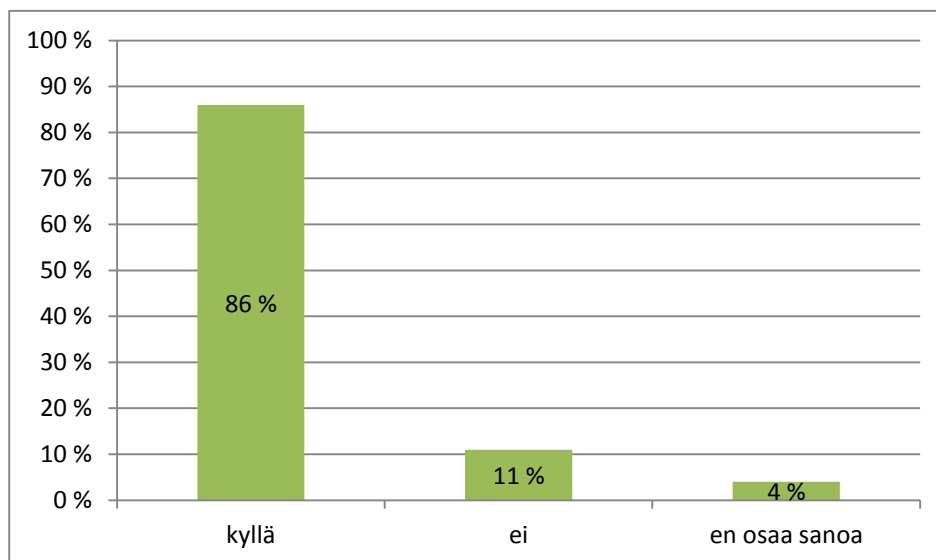
Puolet (50 prosenttia) tiloista vastasi harjoittelijoiden sopeutuneen tilalla työskentelyyn hyvin (kuvio 16). Tiloista 29 prosenttia vastasi harjoittelijoiden sopeutuneen tilalla työskentelyyn melko hyvin, 11 prosenttia keskinkertaisesti, seitsemän prosenttia huonosti ja neljä prosenttia melko huonosti. Kysymykseen jätti vastaamatta neljä tilaa.

Harjoittelijat ovat sopeutuneet tilalla työskentelyyn hyvin, koska opastus on tehty perusteellisesti, työilmapiiri on ollut kannustava ja harjoittelijoilla on ollut hyvä motivaatio. Harjoittelijoiden sopeutumista on auttanut se, että aikaa oppimiseen on annettu.

- *On otettu sopivan rennosti.*
- *Harjoittelijat ovat innokkaita ja motivoituneita oppimaan.*
- *Olemme opastaneet melko perusteellisesti töihin.*
- *On annettu aikaa töiden oppimiseen.*
- *Meillä on niin kivaa!*

3.1.4 Maatilan käytänteet harjoittelussa

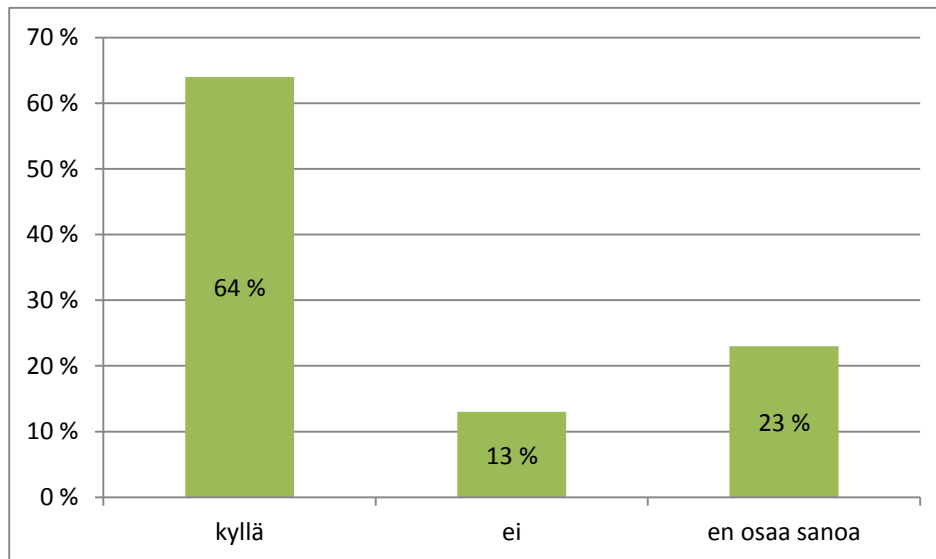
Kyselyssä haluttiin selvittää maatilan käytänteitä harjoittelussa. Tilalta kysyttiin muun muassa onko tila voinut tarjota harjoittelijalle monipuolisia työtehtäviä, onko kiinnostusta harjoittelukirjan kehittämiseen ja haluaisiko tila välittää tietoja kasvu-kauden aikana oppilaitokselle.

Kuvio 17. Onko tila voinut tarjota harjoittelijalle monipuolisia työtehtäviä?

Tiloista enin osa, 86 prosenttia on pystynyt tarjoamaan harjoittelijoille monipuolisia työtehtäviä (Kuvio 17). Tiloista 11 prosenttia ei ole voinut tarjota monipuolisia työtehtäviä ja neljä prosenttia vastasi kysymykseen ”en osaa sanoa”. Kysymykseen jätti vastaamatta neljä tilaa.

Tilat jotka eivät olleet voineet tarjota harjoittelijoille monipuolisia työtehtäviä, vastasivat syyksi harjoittelijan kokemattomuuden koneiden käsittelyssä tai sen, että tilalla on jokaisella omat työtehtävät, jotka kukin työntekijä hallitsee.

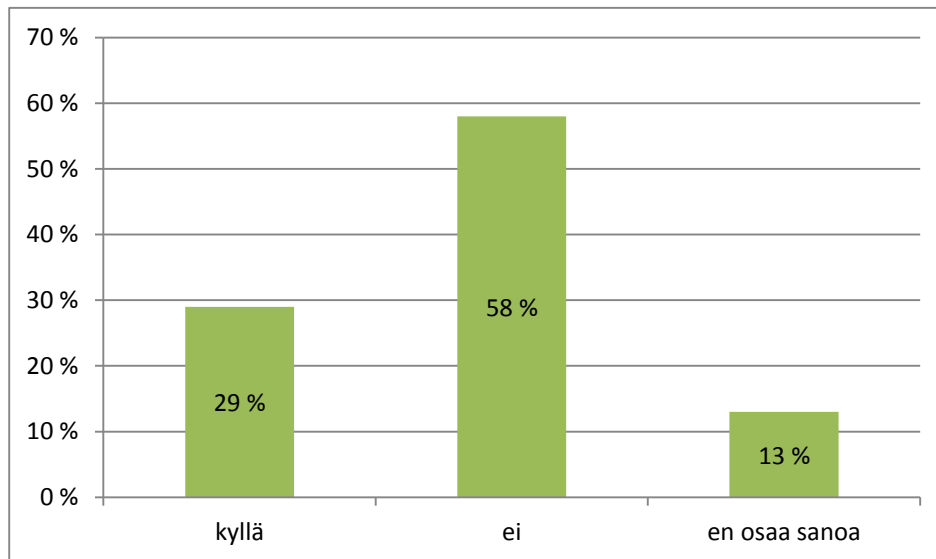
Kuvio 18. Olisiko harjoittelutilojen yhteinen koulutuspäivä tarpeellinen?

Yli puolet tiloista (64 prosenttia) vastasi harjoittelutilojen yhteisen koulutuspäivän olevan tarpeellinen (kuviokuva 18). Tiloista 13 prosentin mielestä koulutuspäivä ei ole tarpeellinen ja 23 prosenttia vastasi kysymykseen ”en osaa sanoa”. Kysymykseen jätti vastaamatta kaksi tilaa.

Harjoittelutilojen koulutuspäivä koettiin tarpeelliseksi. Keskusteleminen ja ajatusten vaihtaminen nähtiin tärkeänä tekijänä. Tilat haluaisivat tutustua toisiinsa ja vaihtaa kokemuksiaan.

- *Jos muiden käytännöistä voisi oppia jotain.*
- *Olisi mukava kokoontua keskustelemaan.*
- *Olisi mukava vaihtaa ajatuksia.*
- *Pystyisi vertailemaan toiste tilojen käytäntöjä.*
- *Voisi jutella kokemuksista ja saada ratkaisuja ongelmatilanteisiin.*

Ajankohtainen aihe harjoittelutilojen yhteisessä koulutuspäivässä. Yli puolet vastaajista haluaisi tutustua yhteisessä koulutuspäivässä johonkin ajankohtaiseen aiheeseen.

Kuvio 19. Haluaisiko tila tutustua harjoittelukirjaan ennen harjoittelijan tulemistä tilalle?

Tiloista 58 prosenttia ei kokenut tarpeellisena harjoittelukirjaan tutustumista ennakoon (Kuvio 19). Tiloista 29 prosenttia haluaisi tutustua harjoittelukirjaan ennen harjoittelijan tilalle tulemistä ja 13 prosenttia vastasi kysymykseen ”en osaa sanoa”. Kysymykseen jätti vastaamatta yksi tila.

Harjoittelukirjaan ei koettu olevan tarvetta tutustua ennen harjoittelijan tilalle tuloa, koska harjoittelukirja oli jo ennestään tuttu, harjoittelukirja koettiin harjoittelijan tehtäväksi tai harjoittelukirjaan koettiin ehtivän tutustua jo harjoittelun aikana.

- *Ei ole tarpeen.*
- *Eikö sen täyttö kuulu harjoittelijalle?!*
- *Kerkiää harjoittelu aikana.*
- *On tuttu jo tarpeeksi.*
- *Tiedot saa kyllä harjoittelun aikana.*
- *Tunnen sen jo hyvin.*

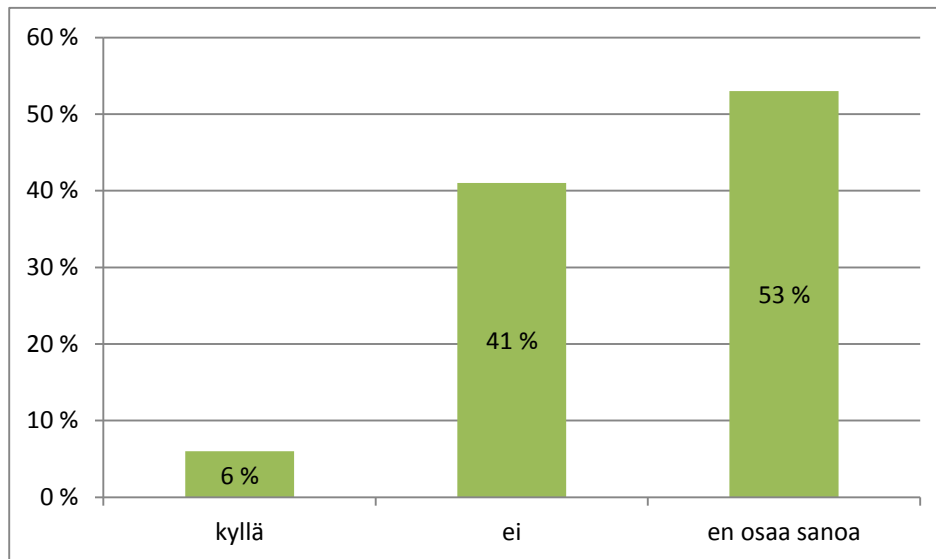
Harjoittelukirjaan haluttaisiin tutustua ennakkoon, koska tilat voisivat varautua kysymyksiin ennalta ja huomioida esim. neuvojen käynnit.

- *Helpompi suunnitella työtehtäviä.*
- *Osaisi jo ennalta varautua ja osaisi suunnitella ennakkoon tehtäviä, töitä ja asioita.*
- *Tietäisi etukäteen, että mitä tietoja hän tarvitsee.*
- *Voisi ennakoida esim. neuvojen käynnit.*

Taulukko 4. Aika harjoittelutilana suhteessa harjoittelukirjaan tutustumiseen.

		Aika harjoittelutilana					Yhteensä
		ei vastausta	alle vuo- den	1-5 vuotta	6-10 vuotta	yli 10 vuotta	
Harjoittelukirjaan tutustuminen ennen harjoittelijan tilalle tulemista	ei vastausta	100.0 %				6.3 %	6.0 %
	ei		100.0 %	37.5 %	66.7 %	56.3 %	54.5 %
	en osaa sanoa			12.5 %		18.8 %	12.1 %
	kyllä, miksi?			50.0 %	33,3 %	18.8 %	27.3 %
Yhteensä		100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %

Puolet yhdestä viiteen vuotta toimineista harjoittelutiloista haluaisi tutustua harjoittelukirjaan ennen harjoittelijan tilalle tuloa (taulukko 4). Alle vuoden toimineista harjoittelutiloista kukaan ei halunnut tutustua harjoittelukirjaan ennen harjoittelijan tilalle tuloa.

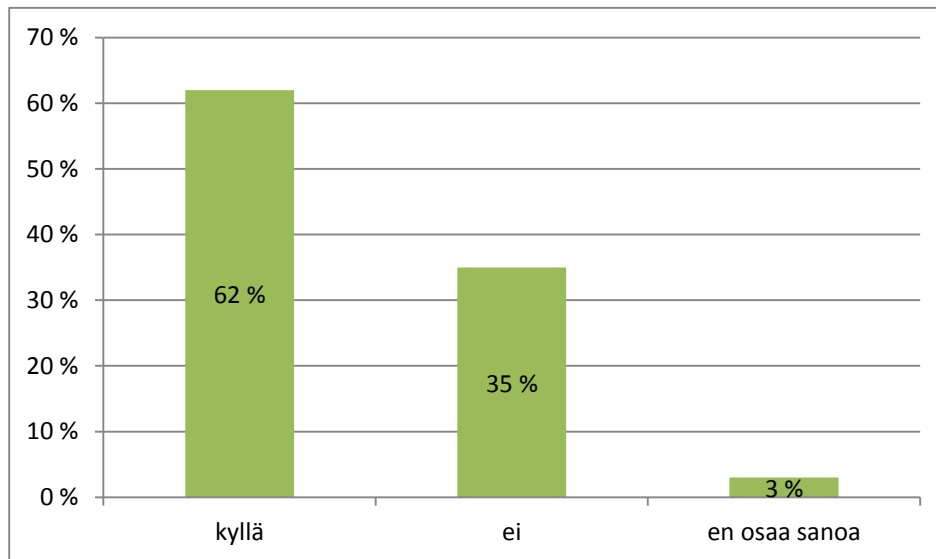

Kuvio 20. Haluaisiko tila osallistua harjoittelukirjan kehittämiseen?

Puolen tiloista (53 prosenttia) ei osannut kertoa halukkuuttaan harjoittelukirjan kehittämiseen (kuvio 20). Tiloista 41 prosenttia vastasi, ettei halua osallistua kirjan kehittämiseen. Tiloista kuusi prosenttia haluaisi osallistua harjoittelukirjan kehittämiseen. Kysymykseen jätti vastaamatta kolme tilaa.

Tilat eivät ilmaisseet halukkuutta harjoittelukirjan kehittämiseen. Tilat eivät halunneet osallistua harjoittelukirjan kehittämiseen, koska koettiin, ettei siihen ole aikaa. Harjoittelukirjan kehittämiseen haluttaisiin osallistua, koska harjoittelukirja kaipaisi vapaampaa täyttämistä ja koettiin osan tiedoista kuuluvan vain tilallisille.

Työturvallisuusasiat. Lähes kaikki (97 prosenttia) tiloista vastasi työturvallisuusasioiden olevan kunnossa. Tiloista kolme prosenttia vastasi, etteivät työturvallisuusasiat ole kunnossa, koska henkilökohtaiset suojaimet puuttuvat.

Kuvio 21. Ovatko harjoittelijat tehneet tilalla ylitöitä?

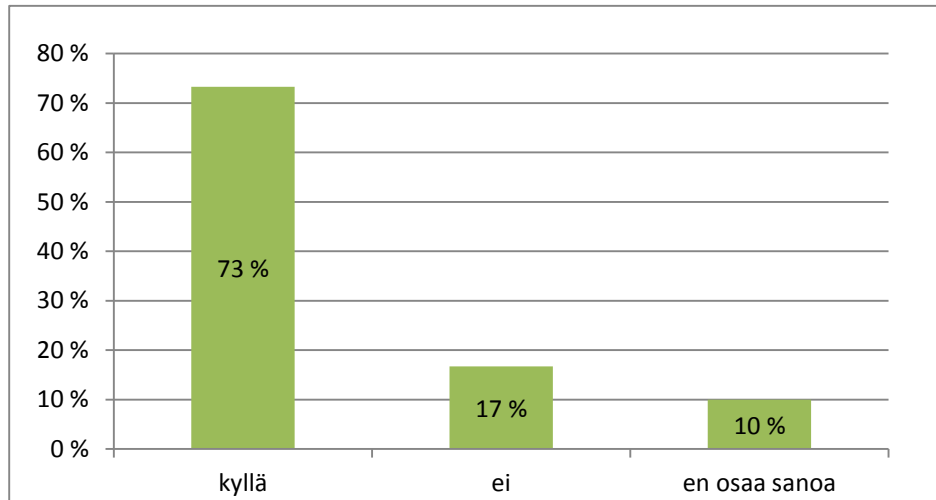
Tiloista 62 prosenttia oli teettänyt harjoittelijalla ylitöitä (kuvio 21). Vastanneista 35 prosenttia ei ole teettänyt harjoittelijalla ylitöitä ja kolme prosenttia vastasi kysymykseen ”en osaa sanoa”. Kysymykseen jätti vastaamatta kolme tilaa. Ylitöitä on harjoittelijoille korvattu sekä vapaana että rahana.

Taulukko 5. Harjoittelutilan tuotantosuunta suhteessa harjoittelijan tekemiin ylitöihin.

Harjoittelutilan tuotantosuunta suhteessa harjoittelijan tekemiin ylitöihin.

		Yhteensä				
		kasvintuotanto	lypsykarjatalous	muu, mikä	naudanlihantuotanto	sikatalous
Ovatko harjoittelijat tehneet tilalla ylitöitä?	ei vastausta		5,9 %			28,6 %
	ei	100,0 %	35,3 %		50,0 %	14,3 %
	en osaa sanoa					14,3 %
	kyllä		58,8 %	100,0 %	50,0 %	42,9 %
Yhteensä		100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Harjoittelija tekee ylitöitä tavallisimmin muita tuotantosuuntia edustavilla tiloilla (taulukko 5). Muita tuotantosuuntia ovat marjantuotanto, tutkimustoiminta, siemenkasvien- ja siemenperunantuotanto. Toiseksi yleisintä ylitöiden tekeminen oli lypsykarjatiloiilla. Muita tuotantosuuntia edustavia tiloja kyselyssä on mukana vain kolme, tämä on huomioitava tuloksia tarkasteltaessa.

Kuvio 22. Haluaisiko tila harjoittelijan arvioin tilasta?

Tiloista 73 prosenttia haluaisi opiskelijan arvioinnin harjoittelupaikasta (Kuvio 22). Tiloista 17 prosenttia ei halua opiskelijan arviota ja 10 prosenttia vastasi ”en osaa sanoa”. Kysymykseen jätti vastaamatta kaksi tilaa.

Tilat jotka halusivat opiskelijan arvioinnin harjoittelupaikasta, olivat yksimielisiä siitä, että kehitettävää aina löytyy ja kehittämisen kohteet haluttaisiin tietää.

- *Aina on kehitettävää.*
- *Ehdottomasti, muuten ei voi kehittyä.*
- *Ulkopuolinen näkee paremmin mitä kehitettävää on.*

Tietojen välittäminen oppilaitokselle kasvukauden aikana. Suurin osa tiloista oli kiinnostunut opiskelijalähtöisesti välittämään kasvukauden aikana tietoja esim. kasvinsuojelusta oppilaitokselle. Tietojen välittäminen koetaan helpottavan harjoit-

telukirjan täyttämistä. Tietojen välittämisestä ei oltu siinä tapauksessa kiinnostuneita, jos siihen kuluisi harjoittelutilan aikaa.

3.1.5 Kehittämistoiveet

Harjoittelutilojen ja Seinäjoen ammattikorkeakoulun välinen yhteistyö. Harjoittelutilojen ja koulun välisenä yhteistyönä toivottiin pienimuotoisia tutkimuksia, viljelijän puheenvuoroja ja hanketoiminnassa mukana oloa.

Muuta palautetta maatilaharjoittelusta. Kyselyn viimeisessä kysymyksessä harjoittelutilat saivat antaa palautetta maatilaharjoittelusta. Palautetta antoi kymmenen tilaa. Palautteista kävi ilmi, että harjoittelua pidetään tarpeellisena. Harjoittelijoiden taidot, motivaatio, palkka ja harjoittelukirjan täyttäminen pitkin kesää nousivat kehittämisen kohteiksi.

- *Parhaat harjoittelijat ovat meidän lähtökohdista kotoisin kotieläintilalta, toisaalta harjoittelua tarvitsevat ehkä eniten ne joilla ei ole niin kiinteää yhteyttä tilan töihin.*
- *Opiskelija saisi olla tilalle ilmainen, kun se sitoo tilan henkilökuntaa valvontaan. Saakos harjoittelija siltä ajalta asuntotuen ja opintotuen? Se saisi riittää, monella muulla alalla harjoittelija on työnantajalle ilmainen.*
- *Tilalle ei enää oteta maatalousharjoittelijoita.*
- *En ole enää muutama vuoteen viime vuosina ottanut maatalousharjoittelijaa, koska kausityöntekijöitä (myös ulkomaisia) on ollut hyvin saatavilla. Meillä sesonki alkaa jo maaliskuussa.*
- *Hyviä oppilaita roppakaupalla. Loppuu aina kiireisimpään puintiaikaan. Olisi kiva nähdä harjoittelunvalvoja tilalla katsomassa oppilasta työssä.*
- *Hyviä koulutuspaikkoja maatilat, mutta vaatii tilalta sopeutumista hyvinkin erilaisiin harjoittelijoihin.*

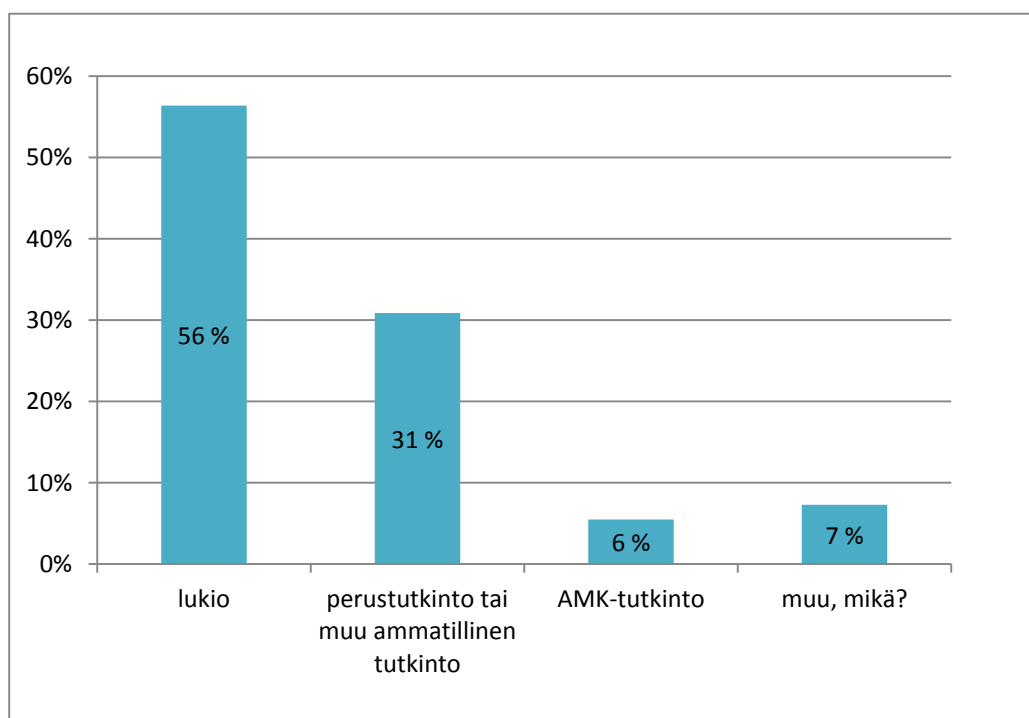
- *Voisi painottaa harjoittelukirjan täyttööä pitkin kesää. Esimerkiksi kun kylvyöt on tehty, täyttää ko. osion kirjasta kun työt ovat tuoreessa muistissa.*
- *Harjoittelu on kiva juttu. Meillä ollut tosi osaavia harjureita, joille olen mielelläni maksanut palkan. Toisille palkkaa on nostettu kesän aikana kun taidot ovat karttuneet. Mutta sitten kun tuli harjuri, joka vei enempi aikaa ku työnteko yksin, tuntuu älyttömältä maksaa siitä riemusta!*
- *Hyödyllinen nuoria ajatellen, maataloustyöntekijöitä tarvitaan. Harjoittelijoiden motivaatio kohdalleen!*
- *Yleensä olemme olleet hyvin tyytyväisiä harjoittelijoihin. Viime vuosina on kuitenkin ollut merkkejä, että maatalousalan opintoihin hakeutuneilla opiskelijoilla on hyvin heikko motivaatio harjoitteluun ja koko alaan. Onneksi tällaiset ovat poikkeuksia.*

3.2 Kysely maatilaharjoittelun suorittaneille opiskelijoille

Kysely toteutettiin kaikille Seinäjoen ammattikorkeakoulun maaseutuelinkeinojen koulutusohjelman opiskelijoille, joiden oletettiin suorittaneen maatilaharjoittelu. Toisen vuoden opiskelijat vastasivat paperiseen kyselyyn, ja kolmannen, neljännen ja viidennen vuoden opiskelijat vastasivat sähköisesti Webropol-ohjelmalla toteutettuun kyselyyn. Kysely kohdistettiin 190 oppilaalle, ja vastauksia saatiin 112 kappaletta. Opiskelijoille suunnatun maatilaharjoittelun kyselyn osalta vastausprosentiksi tuli 59 prosenttia.

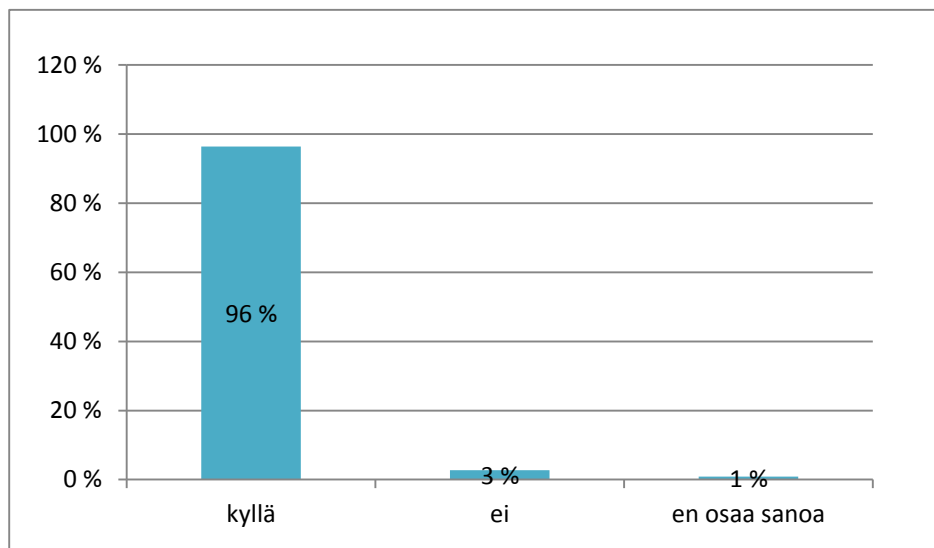
3.2.1 Maatilaharjoittelun suorittaneiden opiskelijoiden taustatiedot

Taustatiedot. Kyselyyn vastanneista 59 prosenttia oli naisia ja 41 prosenttia miehiä. Nuorisoasteella opiskelevia oli 93 prosenttia vastanneista ja monimuoto-opiskelijoita 7 prosenttia vastanneista. Kysymykseen jätti vastaamatta yksi opiskelija.

Kuvio 23. Opiskelijoiden pohjakoulutus.

Kyselyyn vastanneista opiskelijoista 56 prosentilla pohjakoulutuksena oli lukio, 31 prosentilla maatalouden perustutkinnon tai muu vastaava ammatillinen tutkinto, seitsemällä prosentilla oli muu koulutus ja kuudella prosentilla vastaajista AMK-tutkinto (kuvio 23). Vastaajien muita pohjakoulutuksia olivat kaksoistutkinto ja opistotasoinen tutkinto. Kysymykseen jätti vastaamatta kaksi opiskelijaa.

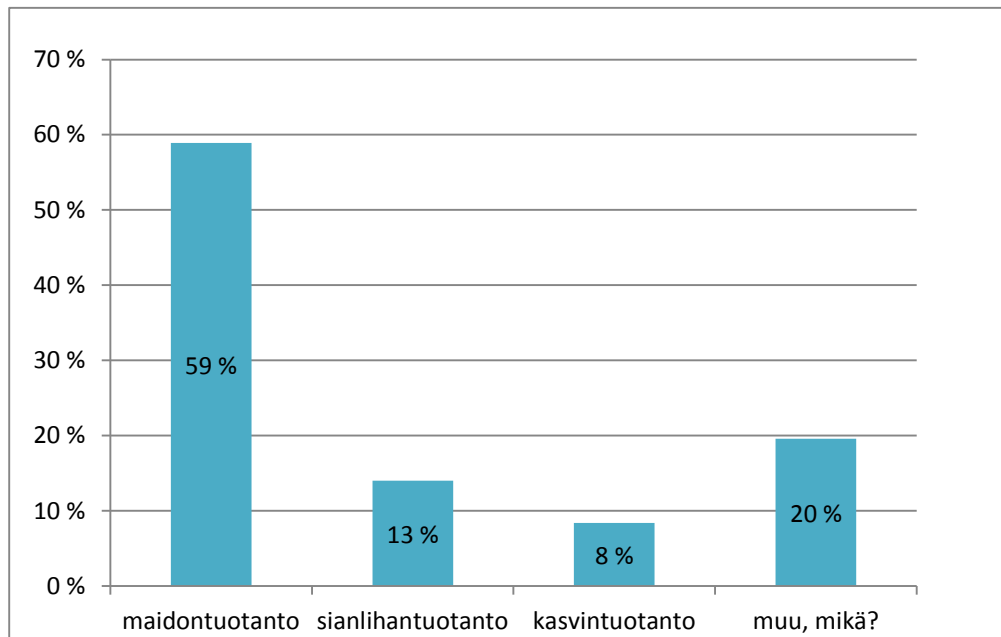

Kuvio 24. Opiskelijoiden työkokemus.

Vastanneista opiskelijoista 96 prosentilla oli aiempaa työkokemusta (kuvio 24). Opiskelijoista kolmella prosentilla ei ollut aiempaa työkokemusta, yksi prosentti vastasi kysymykseen ”en osaa sanoa”. Työkokemuksen määrä vaihteli muutamasta kuukaudesta jopa 20 vuoteen. Pääsääntöisesti opiskelijoilla oli noin kaksi vuotta työkokemusta. Kysymykseen jätti vastaamatta kaksi opiskelijaa.

3.2.2 Maatilaharjoittelua koskevat kysymykset

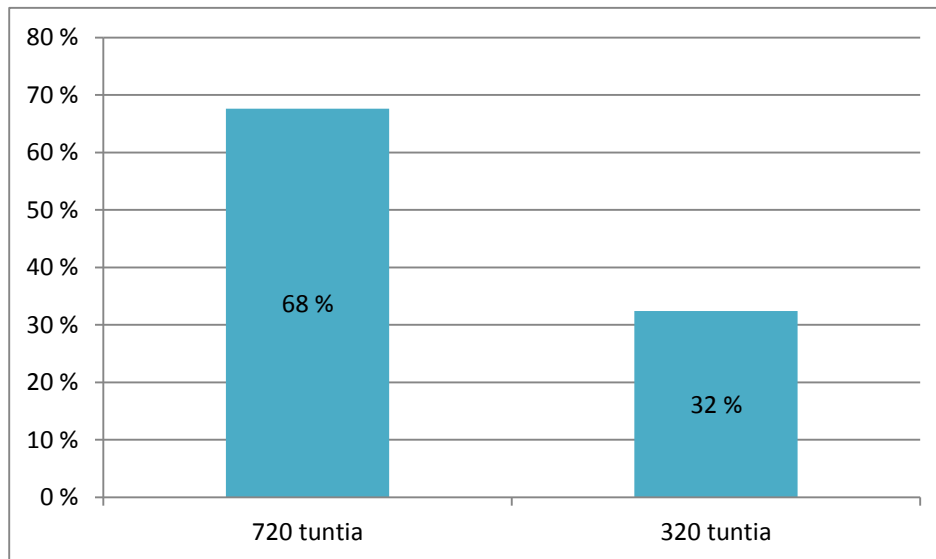
Harjoittelun suorittaminen. Vastaajista 93 prosenttia suoritti maatilaharjoittelun Suomessa ja seitsemän prosenttia ulkomailla. Kysymykseen jätti vastaamatta yksi opiskelija.

Kuvio 25. Harjoittelutilan tuotantosuunta.

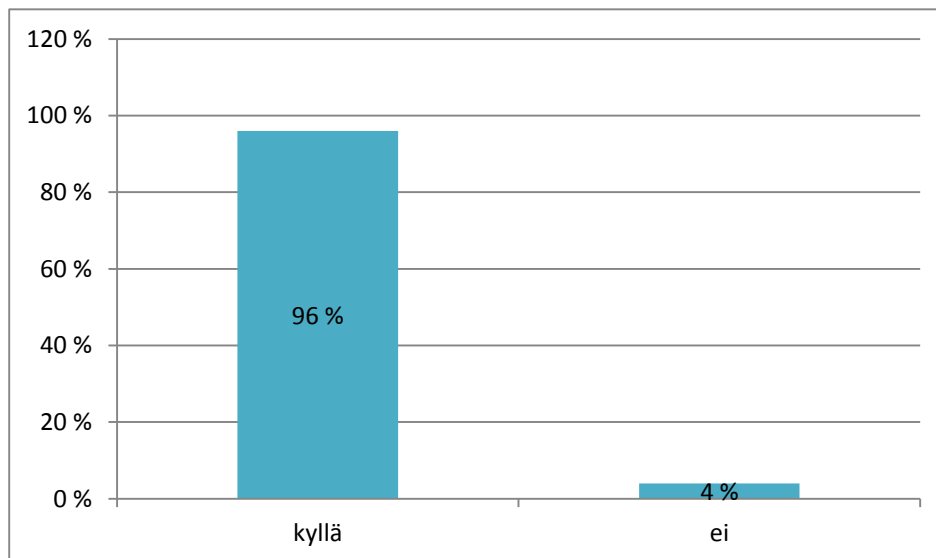
Vastanneista opiskelijoista 59 prosenttia suoritti harjoittelun maidontuotantotilalla (kuvio 25). Opiskelijoista 20 prosenttia vastasi harjoittelutilan tuotantosuunnaksi ”muu”. Muita tuotantosuuntia olivat naudanlihantuotanto, kananmunantuotanto, opetustila ja hevostila. Opiskelijoista 13 prosenttia suoritti maatilaharjoittelun sianlihantuotantotilalla ja kahdeksan prosenttia kasvintuotantotilalla. Kysymykseen jätti vastaamatta viisi opiskelijaa.

Harjoittelutilan palkatut työntekijät. Suurimalla osalla (70 prosentilla) tiloista oli harjoittelijan lisäksi muita palkattuja työntekijöitä. Tiloista 30 prosentilla ei ollut harjoittelijan lisäksi muita palkattuja työntekijöitä. Tilojen, joilla oli muita palkattuja työntekijöitä, työntekijöiden määrä vaihteli yhdestä yhteentoista. Kysymykseen jätti vastaamatta yksi opiskelija.

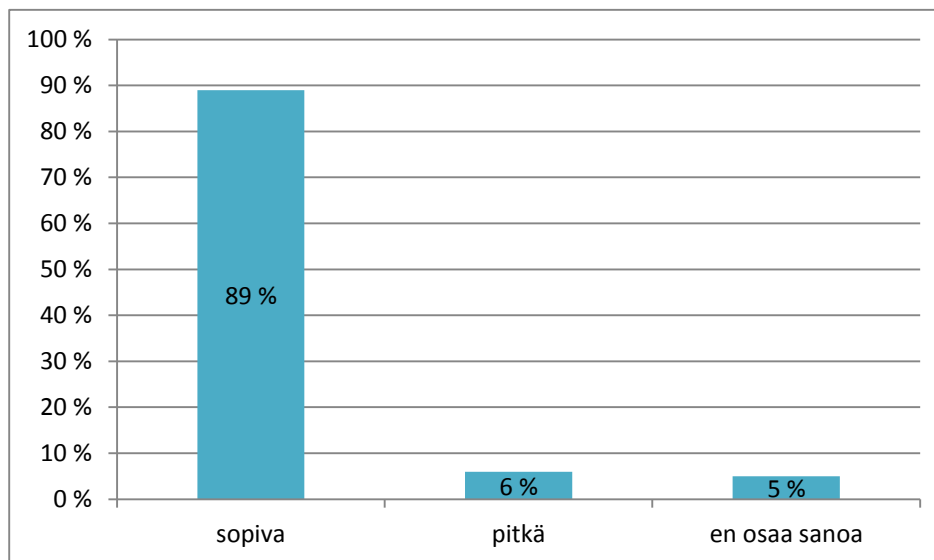
Kuvio 26. Harjoittelujakson pituus.

Opiskeliijoista 68 prosenttia suoritti 720 tuntia kestävän maatilaharjoittelun (kuvio 26). Opiskeliijoista 32 prosenttia suoritti 320 tuntia kestävän maatilaharjoittelun. Kysymykseen jätti vastaamatta yksi opiskelija.

Kuvio 27. Onko harjoittelun ajankohta sopiva?

Suurimman osa (96 prosenttia) mielestä harjoittelun ajankohta toukokuun alusta syyskuun loppuun oli sopiva (kuvio 27). Opiskelijoista 4 prosenttia mielestä ajankohta ei ollut sopiva. Kysymykseen jätti vastaamatta kaksi opiskelijaa. Vastaajat, joiden mielestä ajankohta ei ollut sopiva, toivoivat harjoittelun alkamista aiemmin, huhtikuun puolivälistä alkaen.

Kuvio 28. Onko harjoittelujakso sopivan mittainen?

Vastaajista 89 prosenttia mielestä harjoittelujakso oli sopivan pituinen (kuvio 28). Vastaajista kuuden prosenttia mielestä harjoittelujakson oli pitkä ja viisi prosenttia vastasi kysymykseen "en osaa sanoa". Kysymykseen jätti vastaamatta yksi opiskelija.

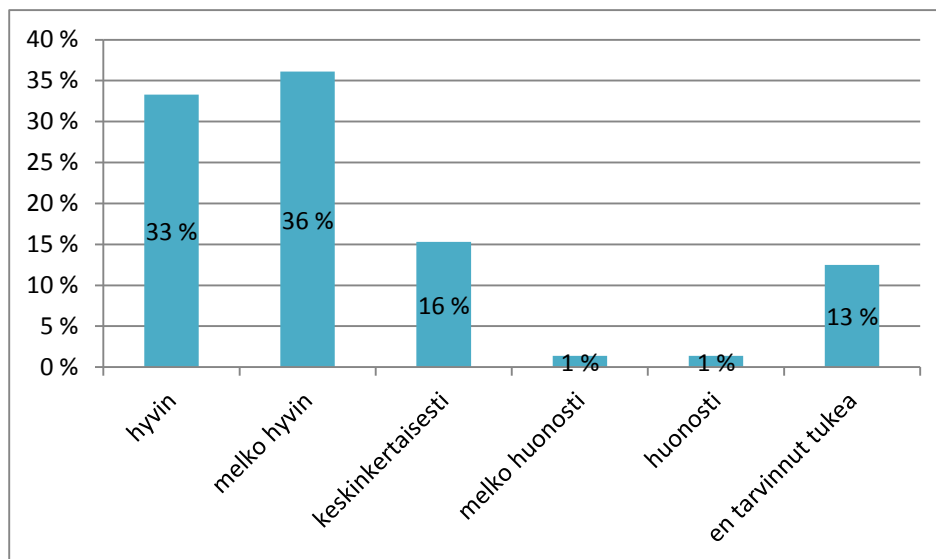
Vastaajat, joiden mielestä harjoittelujakso oli liian pitkä, ehdottivat harjoittelujakson pituudeksi 3 kk, 4kk, 400 tuntia ja 500 tuntia. Harjoittelujakso koettiin liian pitkäksi, koska työhön tulee toistoa ja uusien asioiden oppiminen vähenee harjoittelun loppua kohti.

Taulukko 6. Suoritetun harjoittelujakson pituus suhteessa harjoittelujakson sopivaan pituuteen.

Suoritetun harjoittelujakson pituus suhteessa harjoittelujakson sopivaan pituuteen.

	Suoritetun harjoittelujakson pituus		
	320 tuntia	720 tuntia	Yhteensä
Harjoittelujakson en osaa sanoa pituuden sopivuus %	33.3 %	66.7 %	100.0 %
pitkä %	.0 %	100.0 %	100.0 %
sopiva %	34.7 %	65.3 %	100.0 %
Yhteensä %	31.9 %	66.4 %	100.0 %

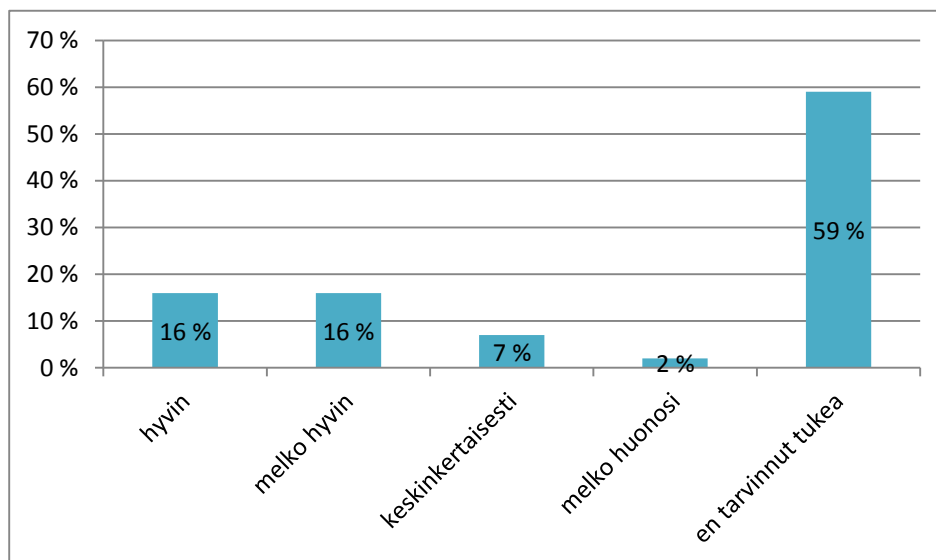
Harjoittelijat jotka suorittivat 320 tuntia kestävän maatilaharjoittelun, pitivät harjoittelua sopivan pituisena (taulukko 6). Vastaajat joiden mielestä harjoittelu oli liian pitkä, olivat suorittaneet 720 tuntia kestävän maatilaharjoittelun.

Kuvio 29. Saitko ohjausta ammattikorkeakoulusta ennen harjoittelun alkamista?

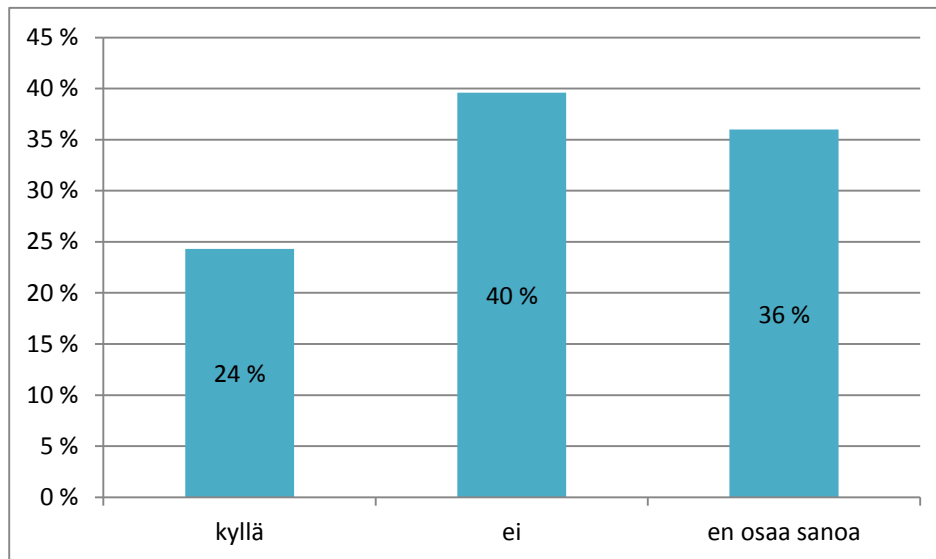
Suurin osa vastaajista oli saanut ennen harjoittelun alkamista hyvin tai melko hyvin tukea ammattikorkeakoulusta (kuvio 29). Opiskeliyoista 36 prosenttia oli saanut

tukea melko hyvin ja 33 prosenttia hyvin. Keskinertaisesti tukea oli saanut 16 prosenttia vastaajista. Tukea ei tarvinnut 13 prosenttia vastaajista. Melko huonosti tukea oli saanut prosentti vastaajista ja huonosti tukea oli saanut prosentti vastaajista. Kysymykseen jätti vastaamatta 40 opiskelijaa.

Kuvio 30. Saitko ohjausta ammattikorkeakoulusta harjoittelun aikana?

Vastaajista 59 prosenttia ei tarvinnut tukea harjoittelun aikana (kuvio 30). Vastaajista 32 prosenttia sai ammattikorkeakoulusta tukea hyvin tai melko hyvin. Vastanneista seitsemän prosenttia sai tukea keskinkertaisesti ja kaksi prosenttia huonosti. Osa harjoittelijoista toivoi harjoittelunvalvojan käyntiä tilalla. Kysymykseen jätti vastaamatta yksi opiskelija.

Kuvio 31. Koetko harjoittelunvalvojan käynnin tarpeellisena harjoittelutilalla?

Harjoittelijoista 40 prosentin mielestä harjoittelunvalvojan käynti tilalla ei ole tarpeellinen harjoitteluajana (kuvio 31). 36 prosenttia vastasi kysymykseen ”en osaa sanoa”. Vastaaajista 24 prosenttia kokee harjoittelunvalvojan käynnin tilalla tarpeellisena harjoittelun aikana. Kysymykseen jätti vastaamatta yksi opiskelija.

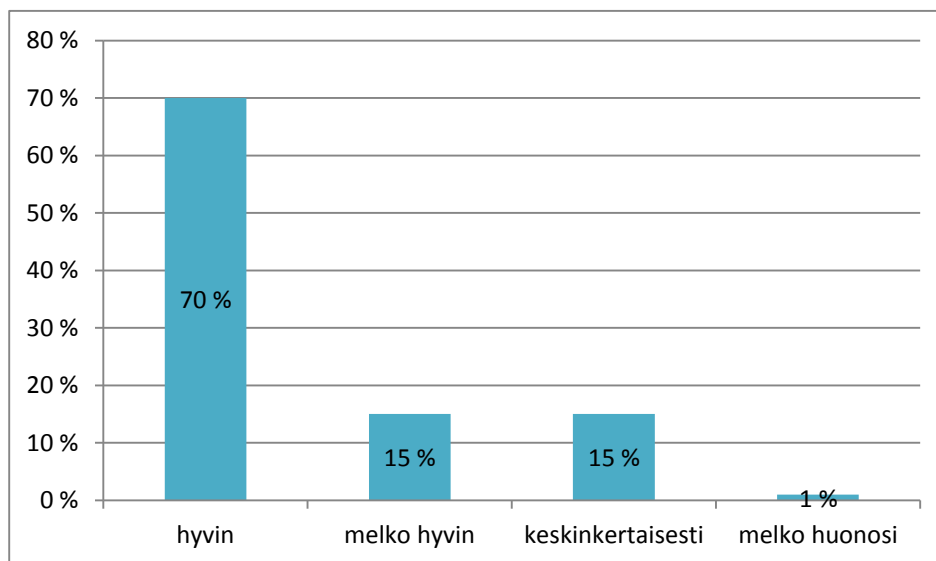
Harjoittelijat jotka kokivat, ettei harjoittelunvalvojan käynti tilalla ole tarpeellinen, perustelivat vastaustaan sillä, että käyntiin ei olisi ollut mitään syytä ja että harjoittelu sujui hyvin ilman harjoittelunvalvojan käyntiäkin.

- *Ei ollut tarvetta, kaikki sujui hyvin ilmankin.*
- *Hommat hoitui hyvin ilman käyntiäkin.*
- *Koska työt sujui, eikä ollut ongelmia.*

Harjoittelijat toivoivat harjoittelunvalvojan käyntiä tilalla, jotta harjoittelunvalvoja näkisi tilan ja että harjoittelija voisi keskustella valvojan kanssa mieltä painavista asioista. Myös harjoittelutilat olivat ilmaisseet opiskelijoille toiveensa siitä, että joku ammattikorkeakoulusta tulisi käymään.

- *Jotta valvoja näkisi miten oppilas pärjää tilalla.*

- *Töiden sopivuuden tarkastelua varten.*
- *Oli välillä hankalaa.*
- *Olisi ollut kiva esitellä hyvä harjoittelupaikka.*
- *Tila ihmetteli miksei kukaan tule käymään.*

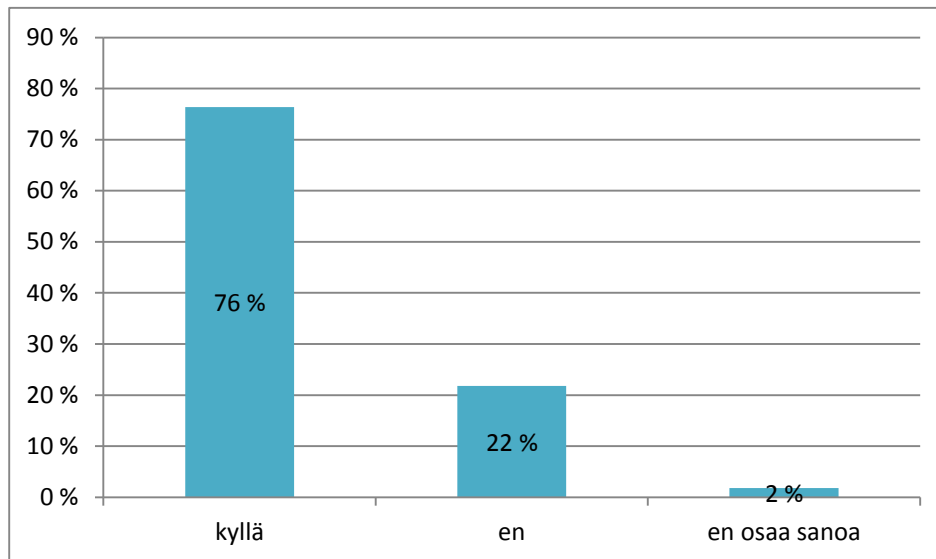

Kuvio 32. Saitko ohjausta harjoittelutilalla?

Vastaajista suurin osa (70 prosenttia) koki saaneensa harjoittelutilalla ohjausta hyvin harjoittelun aikana (kuvio 32). Vastanneista 15 prosenttia koki saaneensa ohjausta melko hyvin ja 14 prosenttia keskinkertaisesti. Kysymykseen jätti vastaamatta yksi opiskelija.

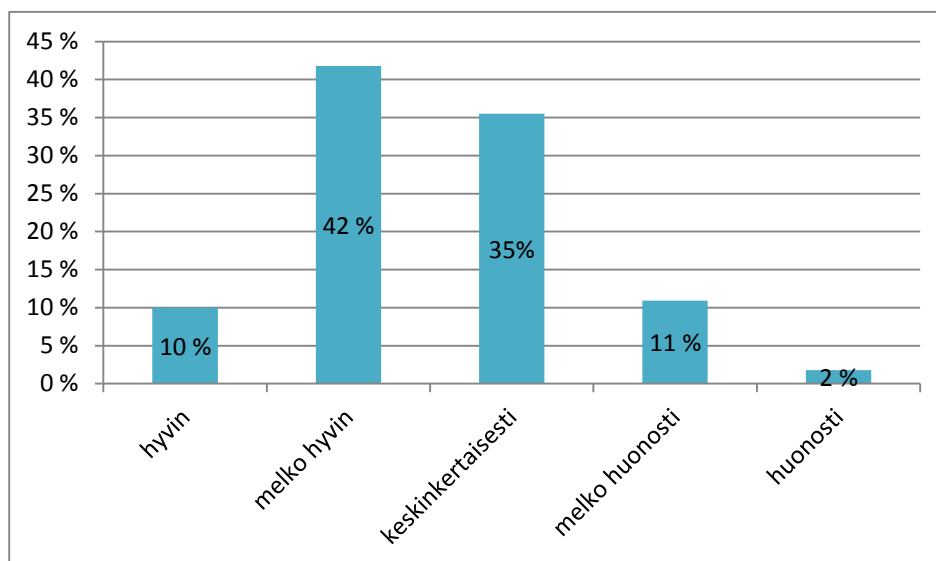
Harjoittelun ohjaus tilalla. Harjoittelijat toivoisivat lisää ohjausta tilalla erityisesti koneiden kanssa työskentelemiseen ja uusiin töihin opastamiseen.

- *Enemmän ohjausta ja työtä koneiden parissa.*
- *Enemmän ohjausta peltotöihin ja navetan erikoisimpiin juttuihin.*
- *Koneiden käytössä olisi voinut enemmän ohjata.*

Kuvio 33. Teitkö ylitöitä harjoittelun aikana?

Harjoittelijoista 76 prosenttia teki harjoittelun aikana ylitöitä (kuvio 33). Opiskelijoista 22 prosenttia ei tehnyt harjoittelun aikana ylitöitä. Kaksi prosenttia vastasi kysymykseen ”en osaa sanoa”. Kysymykseen jätti vastaamatta kaksi opiskelijaa. Harjoittelijat olivat täydentäneet avointa kohtaa mm. seuraavasti: ”Ylitöitä korvattiin vapaina tunti tunnista tai rahapalkkana”. Osalla vastanneista ylitöiden tekeminen kerrytti kokonaisharjoittelutuntimäärää ja siten lyhensi harjoittelu-aikaa.

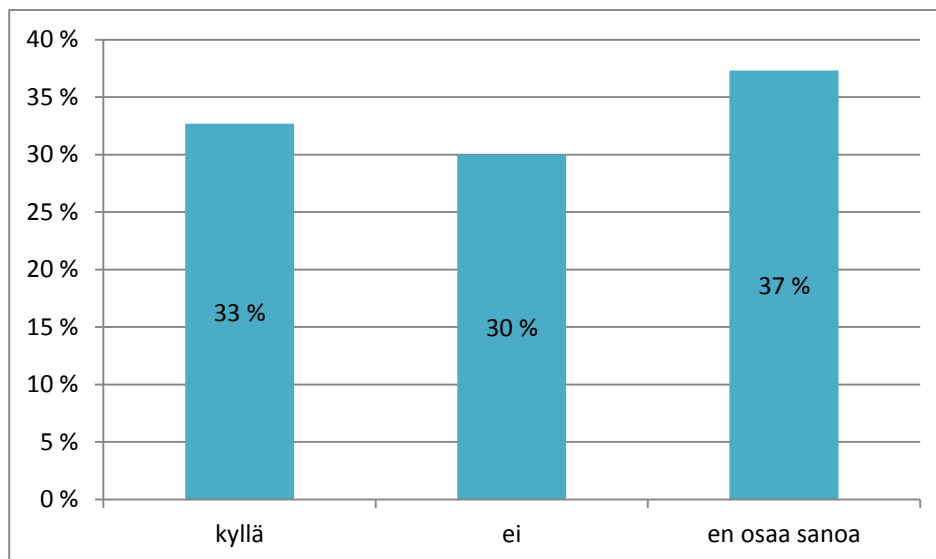

Kuvio 34. Kuinka hyvin teoriaopinnot valmensivat sinua harjoitteluun?

Harjoittelijoista 52 prosenttia vastasi teoriaopintojen tukeneen käytännöntaitoja harjoittelussa hyvin tai melko hyvin (kuvio 34). Harjoittelijoista 35 prosenttia vastasi teoriaopintojen tukeneen käytännöntaitoja harjoittelussa keskimääräisesti, 11 prosenttia vastasi melko huonosti ja kaksi prosenttia huonosti. Kysymykseen jätti vastaamatta kaksi opiskelijaa.

Osa opiskelijoista haluaisi käytännönläheisempää opetusta ja lisää käytännön harjoituksia. Käytännön harjoituksia toivottiin lisää perusmaatalouden töistä, kuten karjanhoidosta ja koneiden käsittelystä.

- *Koneiden käyttöä voisi lisätä ensimmäisen vuoden opinnoissa.*
- *Enemmän käytäntöä sitä tarvitseville esim. sellaiset oppilaat joilla ei ole ennestään kunnolla kokemusta maatilantöistä enemmän peltohommia, navetta- ja sikalatunteja.*
- *Käytännöntöitä koneiden ja karjan kanssa lisää.*

Kuvio 35. Koetko ennakkoharjoittelun tarpeelliseksi?

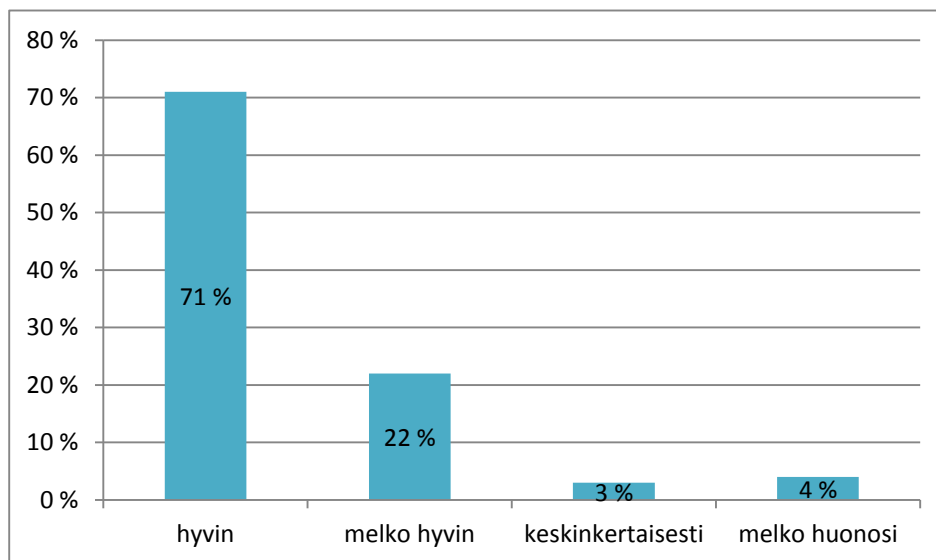
Seinäjoen ammattikorkeakoulussa ei ole käytössä varsinaista ennakkoharjoittelua ennen varsinaista harjoittelua. Vastajista 37 prosenttia ei osannut sanoa, olisiko ennakkoharjoittelu ennen varsinaista harjoittelua tarpeellinen (kuvio 35). Vastajis-

ta 33 prosentin mielestä ennakkoharjoittelu olisi tarpeellinen ja 30 prosentin mielestä ennakkoharjoittelu ei olisi tarpeellinen. Kysymykseen jätti vastaamatta kaksi opiskelijaa.

Opiskelijat, jotka kokivat ennakkoharjoittelun tarpeelliseksi, perustelivat kantaansa sillä, että kaikille opiskelijoille saataisiin riittävä taitotaso ennen varsinaisen harjoittelun alkamista.

- *Joillekin voisi olla hyvä, saisi tilalla enemmän irti.*
- *Jotta harjoittelijalla olisi jonkinlainen tieto ja taito tulevaa harjoittelua varten.*
- *Liian monessa asiassa oli sormi suussa, kun ei ollut asiasta minäänlaista käytännökokemusta.*
- *Valmistaa harjoitteluun.*
- *Saisi enemmän käytännön tuntumaa.*

Osa opiskelijoista, joilla ei ollut aiempaa kokemusta maatilantöistä, toivoi lisää harjoitusta käytännötoista ennen varsinaista harjoittelua ja ajatteli että koulutilan suojissa olisi hyvä paikka harjoitella ennen varsinaista harjoittelujaksoa.

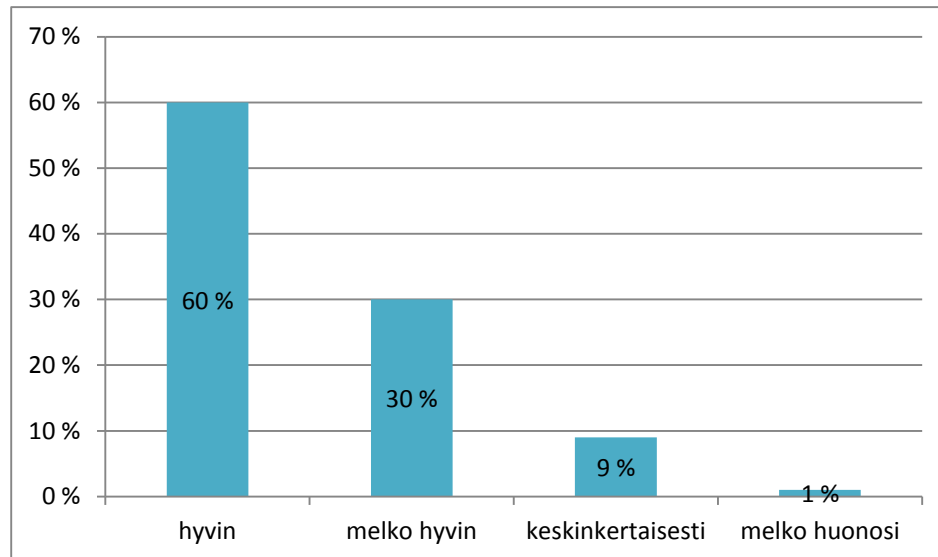

Kuvio 36. Kuinka sopeuduit harjoittelupaikalla työskentelyyn?

Harjoittelijoista suurin osa sopeutui tilalla työskentelyyn hyvin tai melko hyvin, 71 prosenttia hyvin ja 22 prosenttia melko hyvin (kuvio 36). Melko huonosti tilalla työskentelyyn sopeutui neljä prosenttia ja keskinertaisesti kolme prosenttia. Kysymykseen jätti vastaamatta kaksi opiskelijaa.

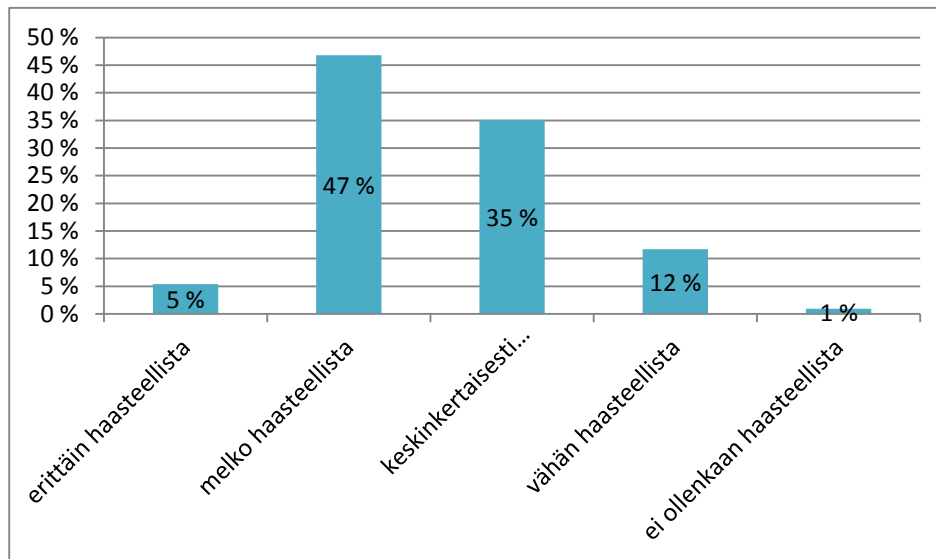
Osa opiskelijoista, joiden sopeutuminen harjoittelupaikassa työskentelyyn oli vaikeaa, täydensivät avointa kohtaa seuraavasti:

- *Kemiat työnantajapariskunnan kanssa eivät oikein sopineet yhteen.*
- *Työnantajan palautteenanto oli välillä ilkeää.*

Kuvio 37. Vastasiiko harjoittelu opintojasi?

Vastaajista 60 prosentin mielestä harjoittelu vastasi opintoja hyvin ja 30 prosentin mielestä melko hyvin (kuvio 37). Harjoittelu vastasi keskinkertaisesti opintoja yhdeksän prosentin mielestä. Kysymykseen jätti vastaamatta yksi opiskelija.

Kuvio 38. Harjoittelun haasteellisuus.

Harjoittelun koki melko haasteelliseksi 47 prosenttia vastaajista (kuvio 38). Kes- kinkertaisen haasteelliseksi harjoittelun koki 35 prosenttia vastaajista, vähän haas- teelliseksi koki 12 prosenttia ja erittäin haasteelliseksi viisi prosenttia. Kysymyk- seen jätti vastaamatta yksi opiskelija.

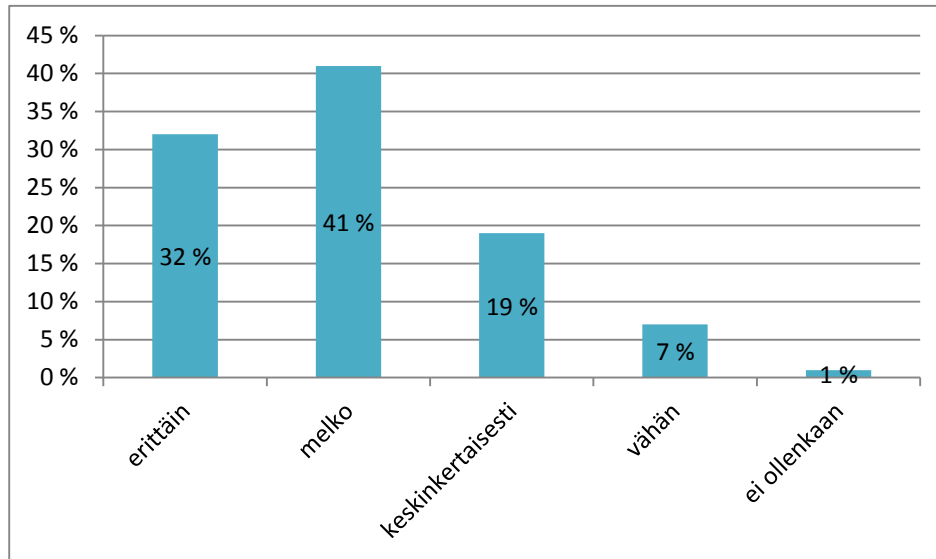
Osa opiskelijoista täydensi harjoittelun haasteellisuus -kysymyksen kohdalla avointa kohtaa seuraavasti:

- *Kaikkia maatalan töitä tuli kokeiltua, mikä oli mukavaa ja haasteel- lista.*
- *Aiempaa kokemusta ei ollut, tilalta sai kuitenkin hyvän opastuksen.*
- *Sopivassa suhteessa uusia, haastavia ja tuttuja töitä.*
- *Suurin osa töistä ennestään tuttua*
- *Luottamus liiankin suuri. Uusien töiden pariin jätettiin liian nopeasti yksin.*

Taulukko 7. Harjoittelujakson haasteellisuus suhteutettuna harjoittelujakson pituuteen.

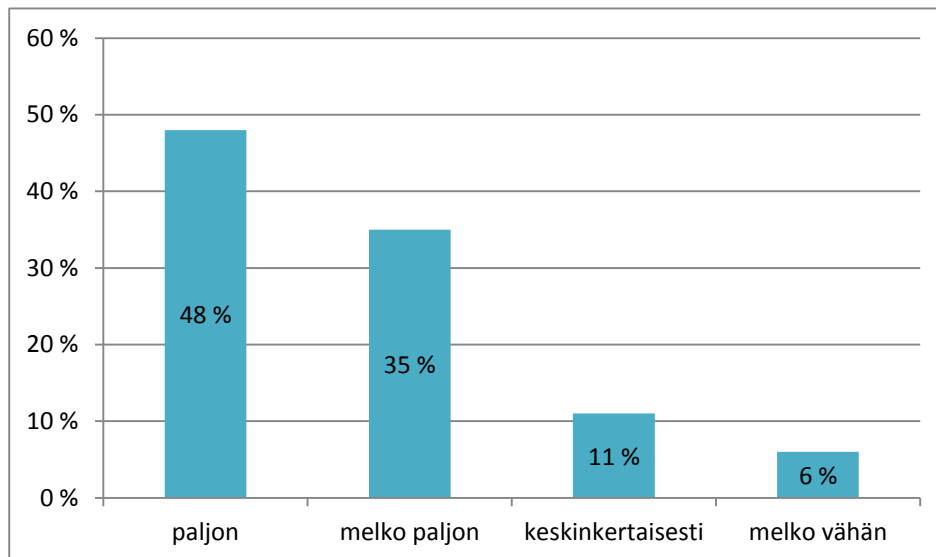
Harjoittelujakson haasteellisuus suhteutettuna harjoittelujakson pituuteen		Suoritettu harjoittelujakso	
		320 tuntia	720 tuntia
Harjoittelujakson haasteellisuus	erittäin haasteellista		8,0 %
	melko haasteellista	38,9 %	50,7 %
	keskinkertaisesti haasteellista	30,6 %	37,3 %
	vähän haasteellista	27,8 %	4,0 %
	ei ollenkaan haasteellista	2,8 %	
Yhteensä	100,0 %	100,0 %	

Harjoittelujakso oli yli puolelle 720 tuntia harjoittelua suorittaneille erittäin haasteellinen tai haasteellinen (taulukko 7). Harjoittelujakso oli yli puolelle 320 tuntia harjoittelua suorittaneille melko tai keskinkertaisen haasteellinen. Noin 30 prosenttia 320 tunnin harjoittelun suorittaneista koki harjoittelun vähän tai ei ollenkaan haasteelliseksi.

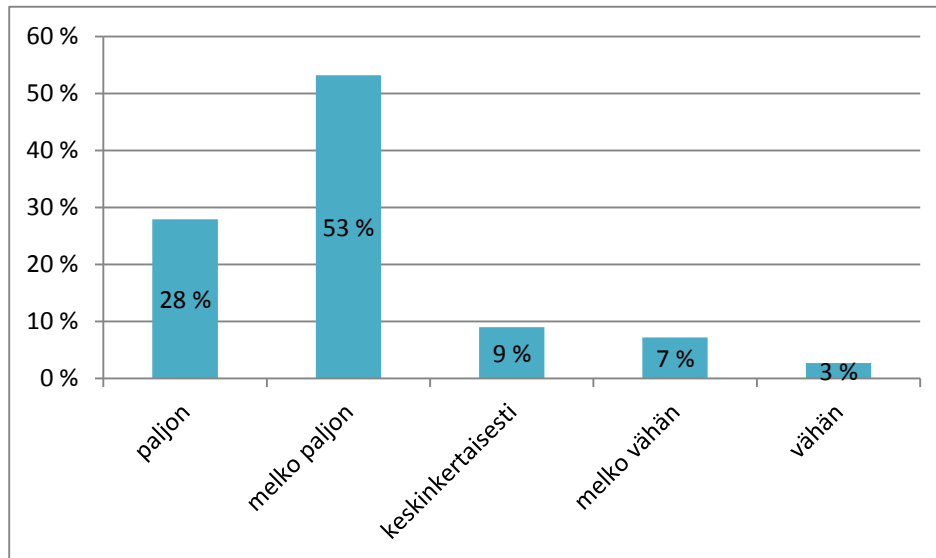
Kuvio 39. Harjoittelun monipuolisuus.

Vastanneista 73 prosenttia koki harjoittelun erittäin tai melko monipuoliseksi (kuvio 39). Keskinkertaisen monipuoliseksi harjoittelun koki 19 prosenttia vastaajista, seitsemän prosenttia koki sen vähän monipuoliseksi ja prosentin mielestä harjoittelu ei ollut ollenkaan monipuolista. Kysymykseen jätti vastaamatta yksi opiskelija.

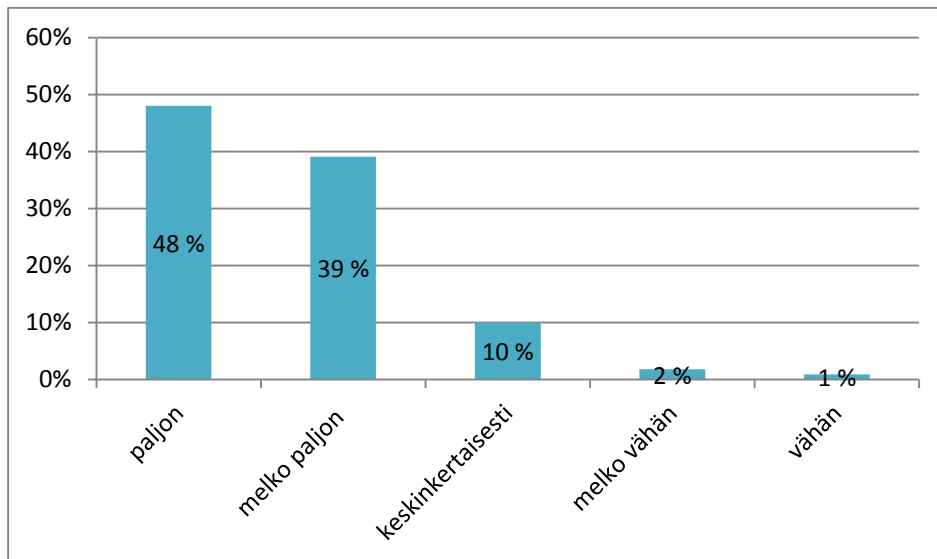
Kuvio 40. Kuinka paljon työpanostasi arvostettiin tilalla?

Vastaajista 83 prosentin mielestä harjoittelijan työpanosta arvostettiin tilalla paljon tai melko paljon (kuvio 40). Vastaajista 11 prosentin mielestä harjoittelijan työpanosta arvostettiin keskinkertaisesti ja kuuden prosentin mukaan melko vähän. Kysymykseen jätti vastaamatta yksi opiskelija.

Kuvio 41. Kuinka paljon harjoittelu on selkeyttänyt käsitystä ammattialasta?

Yli puolet harjoittelijoista vastasi harjoittelun selkeyttäneen käsitystä ammattialasta paljon tai melko paljon, 28 prosenttia vastasi paljon ja 53 prosenttia melko paljon (kuvio 41). Vastanneista yhdeksän prosenttia vastasi harjoittelun selkeyttäneen käsitystä ammattialasta keskinkertaisesti, seitsemän prosenttia melko vähän ja kolme prosenttia vähän.

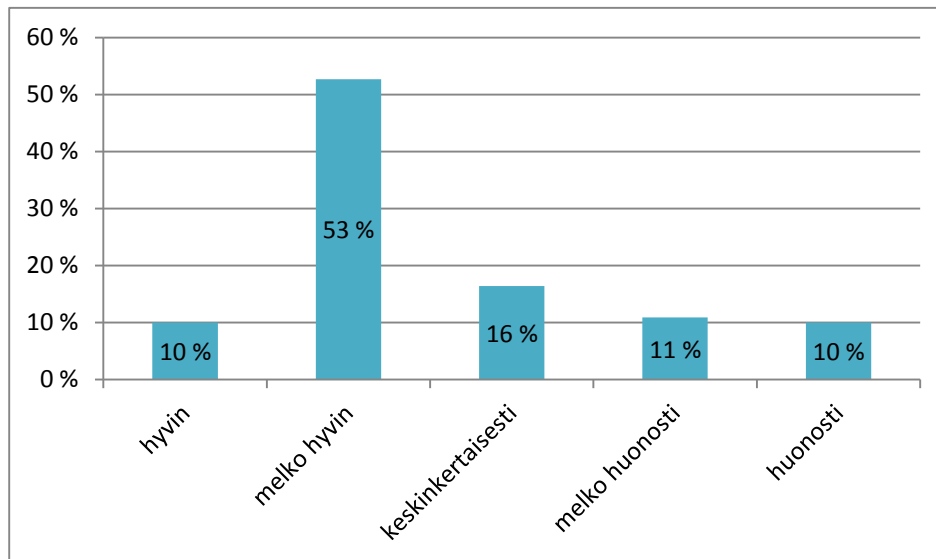

Kuvio 42. Kuinka paljon harjoittelu on tuonut ammatillista hyötyä?

Harjoittelijoista 48 prosenttia vastasi harjoittelusta olleen paljon ja 39 prosenttia melko paljon ammatillista hyötyä (kuvio 42). Keskinertaisesti ammatillista hyötyä sai 10 prosenttia, melko vähän kaksi prosenttia ja vähän yksi prosentti. Kysymykseen jätti vastaamatta kaksi opiskelijaa.

Harjoittelu koettiin ammatillisesti hyödylliseksi, koska tieto ja taito maatilantöistä olivat lisääntyneet. Opiskelijat olivat kokeneet hyödylliseksi harjoittelun suorittamisen itselleen vieraassa tuotantosuunnassa.

- *On ollut. Harjoittelu on antanut peruskäsityksen maatilantöistä niille joilla ei maatilataustaa ja vahvistanut aiempaa kokemusta omaavien tietotaitoa ja mahdollistanut uusien alueiden oppimisen eli lypsykarjatilän jatkaja päässyt tutustumaan broilerinkasvatukseen.*

Kuvio 43. Tukiko harjoittelukirja harjoitteluasi?

Vastaajista yli puolet oli sitä mieltä, että harjoittelukirja tuki harjoittelua hyvin tai melko hyvin, 10 prosenttia vastasi hyvin ja 53 prosenttia melko hyvin (Kuvio 43). Opiskeliijoista 16 prosenttia vastasi harjoittelukirjan tukeneen harjoittelua keskin-kertaisesti, 11 prosenttia melko huonosti ja 10 prosenttia huonosti. Kysymykseen jätti vastaamatta kaksi opiskelijaa.

Vastaajat joiden mielestä harjoittelukirja tuki harjoittelua huonosti perustelivat avoimessa kohdassaan vastaustaan sillä, että harjoittelukirjaa ei tullut täytettyä harjoittelun aikana.

- *En tehnyt sitä harjoittelun aikana vaan vasta jälkeenpäin.*
- *Ei tullut paljon kesällä katseltua.*
- *Mikä harjoittelukirja? Kai se olisi tukenut jos sen olisi tajunnut kesällä tehdä.*

4 ESISELVITYS ERIKOISTUMISHARJOITTELUSTA

Esiselvitys toteutettiin kyselytutkimuksena kevään 2011 aikana. Kysely lähetettiin paperiversiona yrityksille, jotka olivat toimineet erikoistumisharjoittelupaikkana viimeisen viiden vuoden aikana (Liite 4). Kyselyn mukana postitettiin saatekirje ja vastauskuori (Liite 5). Opiskelijat, jotka olivat suorittaneet erikoistumisharjoittelun vuonna 2005 tai sen jälkeen ja jättäneet yhteystietonsa opintotoimistoon, vastasivat omaan kyselyynsä Internetissä Webropol-ohjelman kautta (Liite 6). Opiskelijat vastasivat kyselyyn anonyymisti.

Kyselyllä pyrittiin selvittämään erikoistumisharjoittelun nykyistä tilaa, sen kehittämiseen liittyviä ideoita ja AMK-opintojemme tunnettavuutta.

Erikoistumisharjoittelupaikoille suunnatussa kyselyssä oli 28 kysymystä, kuten myös opiskelijoille suunnatussa kyselyssä. Kyselyissä oli avoimia ja strukturoituja kysymyksiä.

4.1 Kysely erikoistumisharjoittelupaikoille

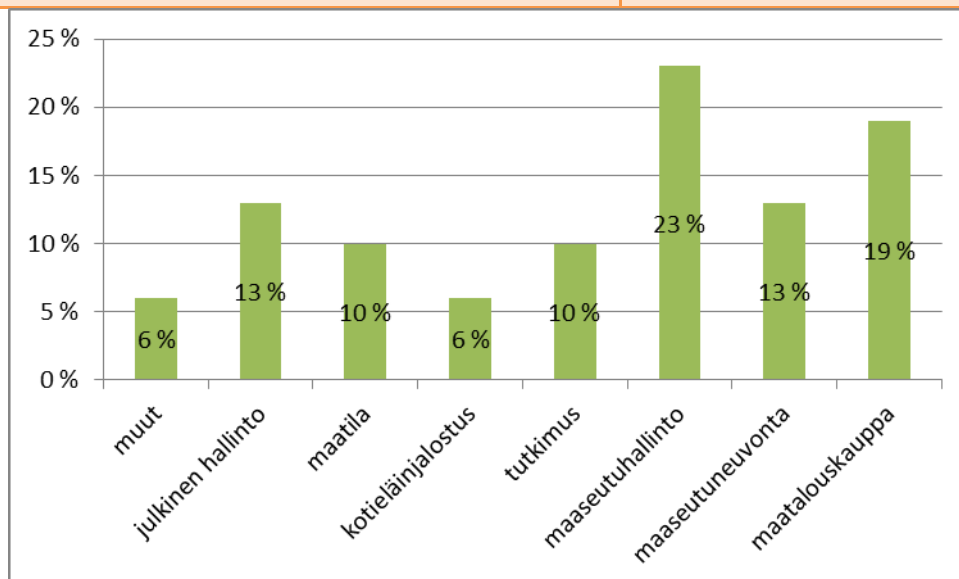
Harjoittelupaikoille suunnattu kysely lähetettiin 57 harjoittelupaikalle, joista 31 vastasi. Kyselyn vastausprosentti oli 54.

4.1.1 Erikoistumisharjoittelupaikkojen perustiedot

Taulukko 8. Kyselyyn vastanneet erikoistumisharjoittelupaikat.

Agrimarket Eepee, Ilmajoki	Agrimarket Hämeenkyrö
Agrimarket Härmänmaa, Ylihärmä	Agrimarket, Pori
Agrimarket, Seinäjoki	Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Seinäjoki
Faba osuuskunta, Vantaa	Faba/Viking genetics Finland Oy-Ab

Ilmajoen koulutila	Ilmajoen kunta, Maaseututoimisto
Kantolan tila, Soini	Kauhavan kaupunki, Korttesjärven palvelupiste
Kauhavan lomatoimi, Kauhava	K-maatalouden koetila
Kurikan kaupunki maataloustoimisto, Kurikka	Lappajärven kunta maataloustoimisto
Maaseututoimi ja hallinto, Isokyrö	Maataloustoimi, Seinäjoki
MTT Hevostalous, Ypäjä	MTT Ruukki, Siikajoki
Myllylän tila, Kalajoki	Peräseinäjoen rauta-maatalouskeskus Haavistot ay
Pohjanmaan ELY-keskus, Kokkola	Pohjanmaan ELY-keskus, Vaasa ja Kokkola
Proagria Etelä-Pohjanmaa	Proagria Eteläpohjanmaa, Seinäjoki
Proagria Keski-Pohjanmaa ry, Kokkola	Proagria Satakunta, Pori
Saarijärven Kaupunki, Maaseutupalvelut	Satakunnan ELY-keskus, Pori
Seinäjoen Seudun Kehittämisyhdistys Liiveri ry, Ilmajoki	

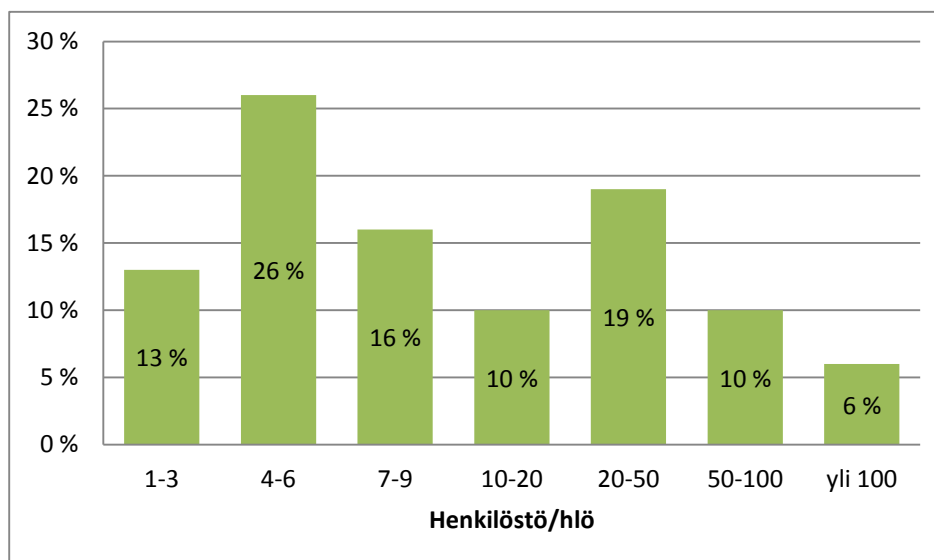

Kuvio 44. Harjoittelupaikan toimiala.

Yritysten toimialat jaettiin kahdeksaan eri osa-alueeseen vastausten perusteella.

Kuviosta 44 voidaan havaita, että kyselyyn ovat vastanneet eniten maaseutuhallinnon (23 prosenttia) ja maatalouskaupan (19 prosenttia) toimialojen yritykset. Kyseisten toimialajojen harjoittelupaikkoihin lähetettiin eniten kyselyitä, mikä selittää otannan jakautumista. Maaseutuneuvonnan piirissä toimivia yrityksiä oli vastanneista 13 prosenttia, samoin kuin julkisen hallinnon piiriin kuuluvia yrityksiä. ”Julkinen hallinto” tarkoittaa tässä ELY-keskuksia.

Maatiloja sekä maatalouden tutkimukseen liittyviä yrityksiä on vastanneiden joukossa yhtä paljon, molempia 10 prosenttia. Kotieläinjalostuksen piiriin kuuluvia yrityksiä on kuusi prosenttia. Kohtaan ”muut” on tässä sijoitettu yksittäiset vastaajat eri toimialoilta. Niihin kuuluivat lomatoimi ja maaseudun kehittämissyhdystys, jotka edustavat kuutta prosenttia vastanneista.

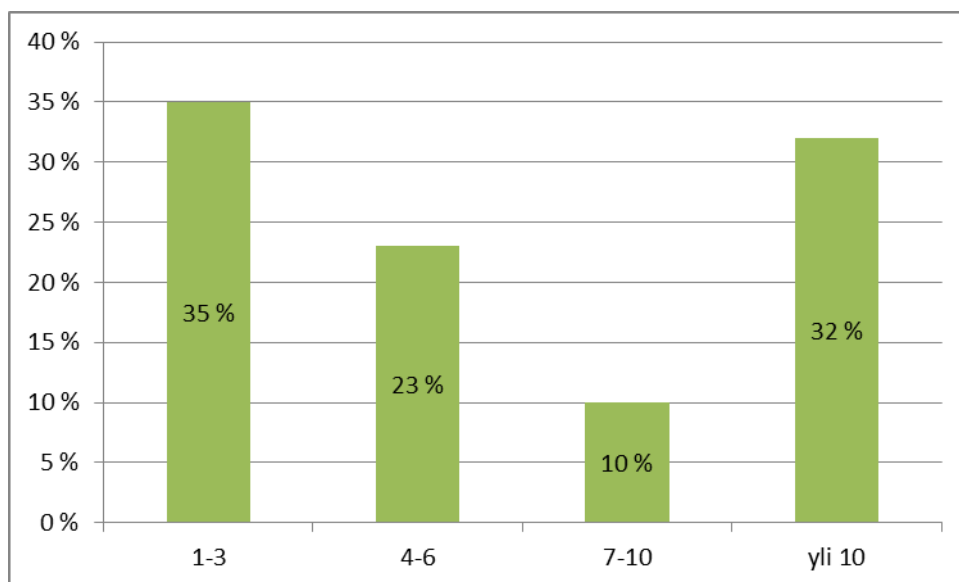

Kuvio 45. Harjoittelupaikan koko.

Harjoittelupaikan koko määritettiin henkilöstön määrän perusteella ja jaettiin seitsemään ryhmään kuten kuviossa 45.

Harjoittelupaikkoja, joissa työskentelee 4-6 henkilöä, oli eniten (26 prosenttia). Toiseksi eniten (19 prosenttia) oli 20–50 työntekijän yrityksiä. Yrityksiä, joissa oli 7-9 työntekijää, oli vastanneiden joukossa 16 prosenttia. Vastanneista 13 prosenttia oli yrityksiä, joissa oli 1-3 työntekijää. Yrityksiä, joiden henkilöstön määrä oli 10-20 tai 50-100, oli yhtä paljon, molempia 10 prosenttia. Yli sadan työntekijän yrityksiin kuuluu mm. ELY-keskus, josta oli ilmoitettu koko keskuksen henkilöstön määrä sen sijaan, että olisi ilmoitettu sen yksikön määrä, jossa vastaaja työskentelee (esim. tukitarkastus-työryhmä). Näitä oli vastanneista kuusi prosenttia.

4.1.2 Erikoistumisharjoittelua koskevat kysymykset

Kuvio 46. Montako agrologiopiskelijää yrityksellänne on ollut erikoistumisharjoittelussa viimeisen 10 vuoden aikana?

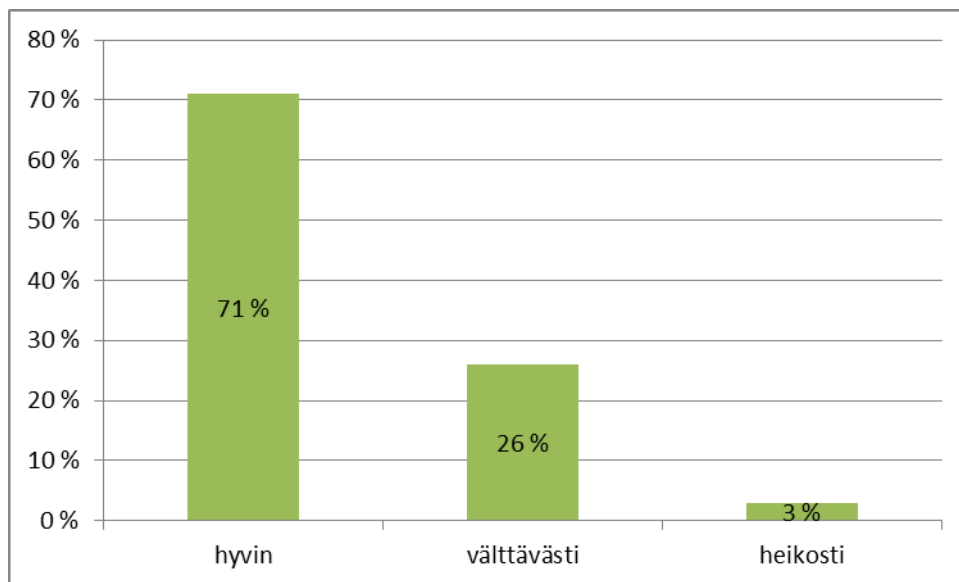
Harjoittelupaikoilta tiedusteltiin agrologiharjoittelijoiden lukumäärää viimeisen kymmenen vuoden aikana. Kuvio 46 osoittaa, että yrityksillä oli yleisimmin ollut joko 1-3 harjoittelijaa (35 prosenttia) tai yli kymmenen harjoittelijaa (32 prosenttia) viimeisen kymmenen vuoden aikana. Harjoittelupaikkoja, joissa oli ollut 4-6 harjoittelijaa, oli vastanneista 23 prosenttia, ja 10 prosentilla vastanneista oli ollut 7-10 harjoittelijaa. Kysymyksessä ei määritelty, olivatko harjoittelijat omasta oppilaitoksestamme, SeAmk:in Maa- ja metsätalouden yksiköstä. Joukossa saattaa olla myös muiden oppilaitosten agrologiharjoittelijoita.

Taulukko 9. Mistä olette saaneet tietää erikoistumisharjoittelupaikkaa etsivistä harjoittelijoista?

	Vastausten lukumäärä	% vastanneista (n=31)
Harjoittelija ottanut yhteyttä	26	84 %
AMK ottanut yhteyttä	2	7 %
Yritys itse ottanut yhteyttä	11	36 %
Yhteensä	39	

Kysyttäessä, kuinka harjoittelupaikat olivat saaneet tietää erikoistumispaikkaa etsivistä harjoittelijoista, kävi ilmi, että useimmissa tapauksissa tieto oli tullut suoraa harjoittelupaikkaa etsivältä harjoittelijalta (taulukko 9). Yrityksistä 36 prosenttia oli itse hakenut harjoittelijoita ottamalla yhteyttä oppilaitokseemme. Vastanneista

seitsemän prosenttia oli saanut tietää harjoittelijoista kun ammattikorkeakoulusta oli otettu heihin yhteyttä. Kysymykseen sai vastata useamman kuin yhden vaihtoehdon, joten osa yrityksistä on saanut tietoa harjoittelijoista eri tavoilla.

Kuvio 47. Kuinka hyvin mielestänne yrityksessänne tunnetaan alamme AMK-opinnot ja niihin kuuluvat harjoittelukäytänteet?

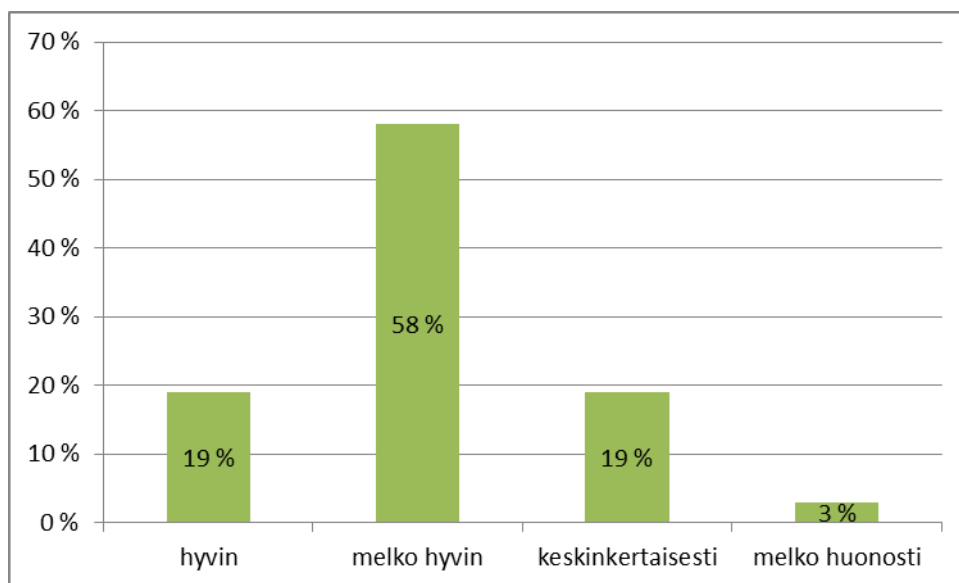
Kuvion 47 mukaisesti, 71 prosenttia yrityksistä vastasi tuntevansa agrologitutkintoon kuuluvat opinnot ja niihin kuuluvat harjoittelukäytänteet hyvin. Vastanneista noin neljäsosa (26 prosenttia) tunsi opinnot ja käytänteet välttävästi ja kolme prosenttia heikosti.

Taulukko 10. Mistä olette saaneet tietoa opinnoistamme.

	Vastausten lukumäärä	% vastanneista (n=31)
Internetistä	7	23 %
Harjoittelijoilta	24	77 %
Oppilaitoksen henkilökunnalta	10	32 %

Koulutusoppaista	3	10 %
Lehdistöstä	2	7 %
Muualta	12	39 %
Yhteensä	58	

Jatkokysymyksenä kysyttiin, mistä harjoittelupaikat olivat saaneet tietoa opinnoistamme (taulukko 10). Eniten tietoa oli saatu suoraan harjoittelijoilta (77 prosenttia). Oppilaitoksen henkilökunnalta tietoa oli saanut 32 prosenttia ja Internetistä tietoa oli hakenut 23 prosenttia. Lehtien kautta tietoa oli saanut seitsemän prosenttia, ja koulutusoppaisiin oli tutustunut 10 prosenttia vastaajista. Lähes 40 prosenttia oli saanut tietoa muualta, mikä tarkoittaa, että tietoa oli saatu joko omilta agrologitutkinnon suorittaneilta työntekijöiltä tai tutkinto oli suoritettu itse. Eräs oli toiminut itse kouluttajana oppilaitoksessamme ja oli sitä kautta tietoinen opinnoista. Kysymyksen sai valita useamman kuin yhden vastausvaihtoehdon.

Kuvio 48. Onko harjoittelijoiden koulutus vastannut erikoistumisharjoittelussa tarvittavia taitoja?

Kuviosta 48 näemme, että erikoistumisharjoittelussa olleiden opiskelijoiden koulutus oli yritysten mielestä vastannut harjoittelussa tarvittavia taitoja pääsääntöisesti

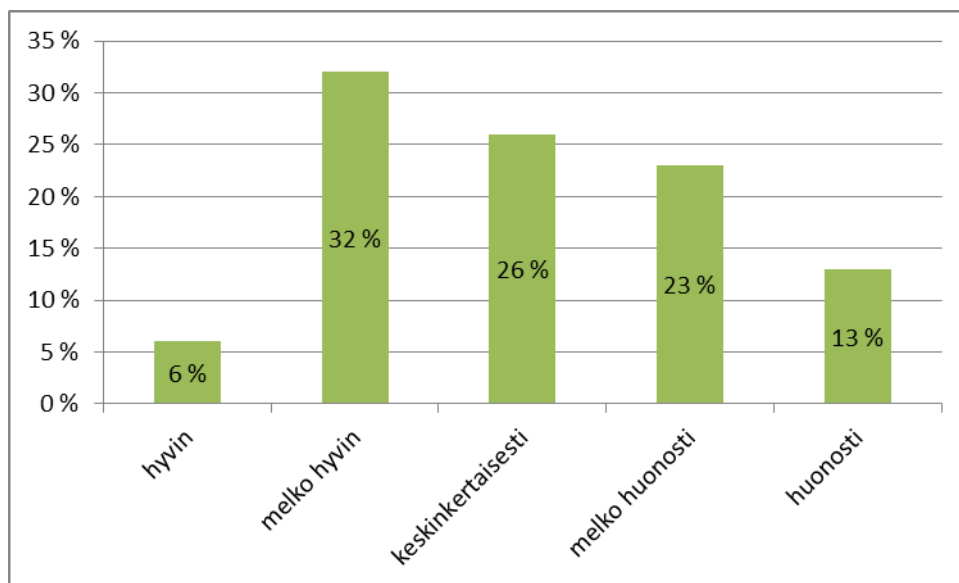
melko hyvin (58 prosenttia). Harjoittelupaikoista 19 prosenttia koki koulutuksen vastanneen tarvittavia taitoja hyvin, ja samoin 19 prosenttia vastasi koulutuksen vastanneen tarvittavia taitoja kesinkertaisesti. Vastaajista kolme prosenttia koki koulutuksen vastanneen tarvittavia taitoja melko huonosti. Kukaan ei ollut valinnut vaihtoehtoa ”huonosti”, joten se jätettiin taulukosta pois.

Taulukko 11. Mitä asioita opinnoissamme tulisi mielestänne painottaa?

	Vastaajien lukumäärä	% vastanneista (n=8)
Maataloustuki-asiat	3	37 %
Neuvontapuoli	2	25 %
Asiakaspalvelu	2	25 %
Kirjalliset ja suulliset vuorovaikutustaidot	1	13 %
Yhteensä	8	
Puuttuu	23	

Harjoittelupaikoilla oli mahdollisuus antaa mielipiteensä opintojen painotuksen suhteen, mikäli koulutus ei heidän mielestään vastannut harjoittelussa tarvittavia taitoja. Harjoittelupaikoista kahdeksan oli vastannut kysymykseen. Eniten toivottiin painotettavan maataloustukiin liittyviä asioita, kuten taulukosta 11 käy ilmi. Maatalousneuvonnan parissa toimivat yritykset toivoivat, että opinnoissa keskityttäisiin neuvontapuolen asioihin. Myös asiakaspalvelua ja kirjallisia sekä suullisia vuorovaikutustaitoja toivottiin painotettavan.

Harjoittelupaikkoja pyydettiin listaamaan ominaisuuksia, joita ne haluaisivat harjoittelijoillaan olevan. Listaan tuli paljon ominaisuuksia, juuri niitä joita yritysmaailmassa tarvitaan: *ahkeruus, aktiivisuus, asiakaslähtöisyys, atk-taitoisuus, huolellisuus, innokkuus, itsenäisyys, joustavuus, kaupallinen osaaminen, kielitaitoisuus, kiinnostuneisuus, käytännönläheisyys, luotettavuus, oma-aloitteisuus, oman alan tuntemus, oppimishalu, organisointikykyisyys, positiivisuus, rauhallisuus, rehellisyys, rohkeus, sosiaalisuus, tiedonhakutaitoisuus, täsmällisyys, ulospäin suuntautuneisuus, vuorovaikutustaitoisuus, yhteistyökykyisyys, yritteliäisyys.*

Kuvio 49. Onko yrityksenne saanut erikoistumisharjoittelusta tietoa ja ohjausta harjoittelunohjaajien taholta?

Yrityksistä 32 prosenttia koki saaneensa tietoa ja ohjausta erikoistumisharjoitteluun liittyen melko hyvin harjoittelunohjaajien taholta (kuvio 49). Hyvin tietoa ja oh-

jausta oli saanut kuusi prosenttia yrityksistä. Noin kaksi neljäsosaa vastanneista oli saanut tietoa ja ohjausta joko keskinkertaisesti tai melko huonosti. Huonosti tietoa ja ohjausta koki saaneensa 13 prosenttia vastanneista.

Taulukko 12. Miten yrityksenne haluaisi saada tietoa harjoittelukäytännöistä?

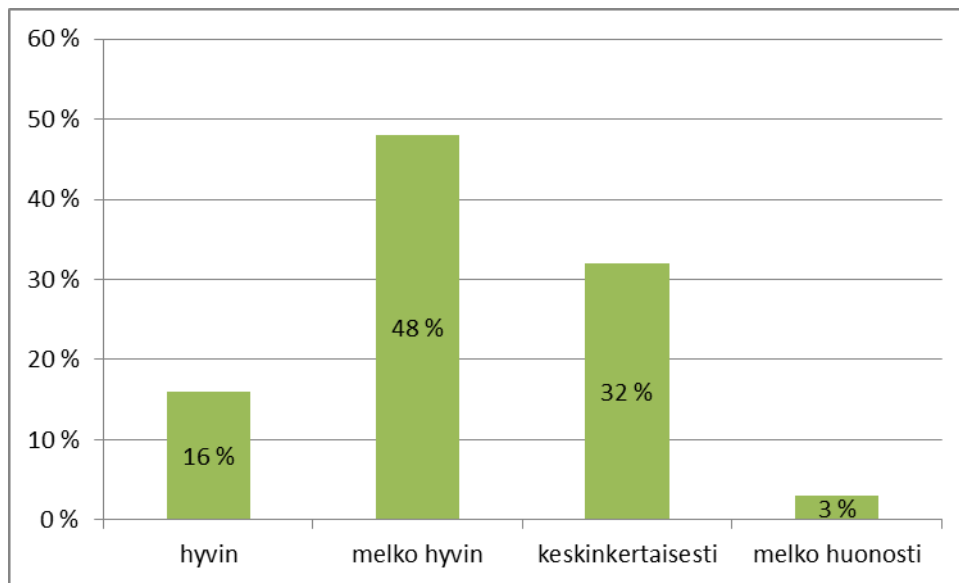
	Vastanneiden lukumäärä	% vastanneista (n=31)
Infotilaisuudessa	3	10 %
Tietopakettina postitse	5	16 %
Tietopakettina sähköpostiin	24	77 %
Harjoittelunvalvojan käynnin yhteydessä	7	23 %
Yhteensä	39	

Harjoittelupaikoilta kysyttiin kuinka he haluaisivat tietoa harjoittelukäytännöistä. Taulukon 12 mukaisesti 77 prosenttia vastanneista eli selvä enemmistö haluaisi tietopaketin sähköpostiin. Harjoittelunvalvojan käynnin yhteydessä tietoa oli valmis saamaan 23 prosenttia vastanneista. Harjoittelunvalvojan käynti ei ole kuulunut viime aikoina erikoistumisharjoitteluun oppilaitoksessamme, mutta kesästä 2011 lähtien sitä ryhdytään toteuttamaan. Postitse lähetettävän tietopaketin olisi halunnut 16 prosenttia vastanneista, ja infotilaisuudesta kiinnostuneita oli 10 prosenttia vastaajista. Kysymyksessä sai vastat useampaan kuin yhteen vaihtoehtoon.

Edelliseen kysymykseen liittyen tiedusteltiin, mikäli oppilaitoksellamme järjestettävästä infotilaisuudesta kiinnostuneilla olisi lisäksi kiinnostusta tutustua samalla johonkin ajankohtaiseen aiheeseen. Samalla tiedusteltiin myös aihetta, joka heitä kiinnostaisi. Infotilaisuudesta kiinnostuneita yrityksiä oli kolme ja kaikki halusivat tutustua ajankohtaiseen aiheeseen.

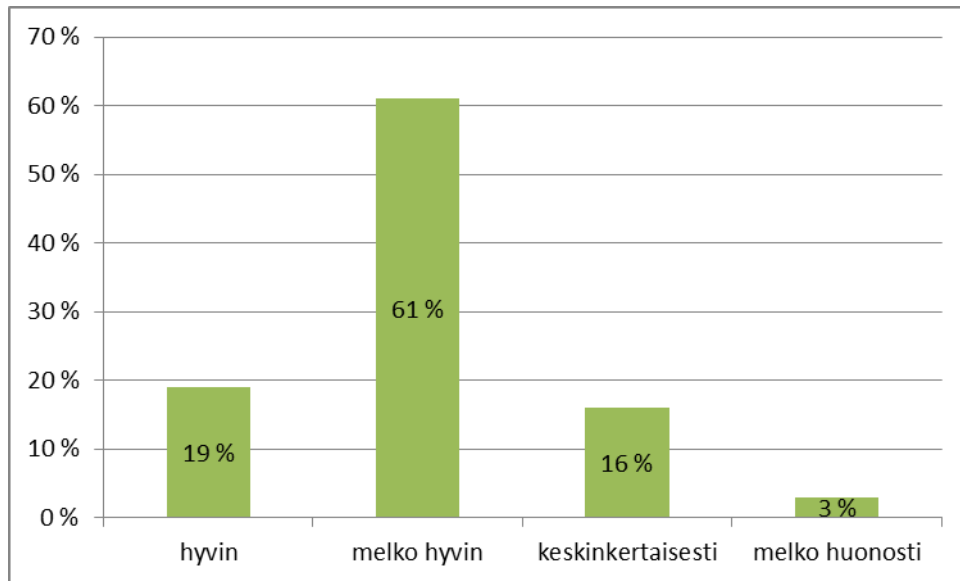
Aihe-ehdotukset:

- *maatalouden muutos, miten maatalous saadaan kaupalliseksi (lähiuoka)*
- *lyhyt katsaus agrologi-opintojen sisällöstä*

Kuvio 50. Onko yrityksellänne ollut resursseja ohjata harjoittelijaa harjoittelun aikana?

Lähes puolella (48 prosenttia) yrityksistä oli ollut melko hyvin resursseja ohjata harjoittelijaa erikoistumisharjoittelun aikana (kuvio 50). Vastaajista kolmasosa (32 prosenttia) kertoi resursseja olleen keskinkertaisesti. Yrityksistä 16 prosenttia vastasi resursseja harjoittelijan ohjaamiseen olleen hyvin, ja kolme prosenttia vastasi resursseja olleen melko huonosti. Kukaan ei kokenut, että resursseja ohjaamiseen olisi ollut huonosti.

Kuvio 51. Oletteko voineet tarjota monipuolisia töitä harjoittelijoillenne?

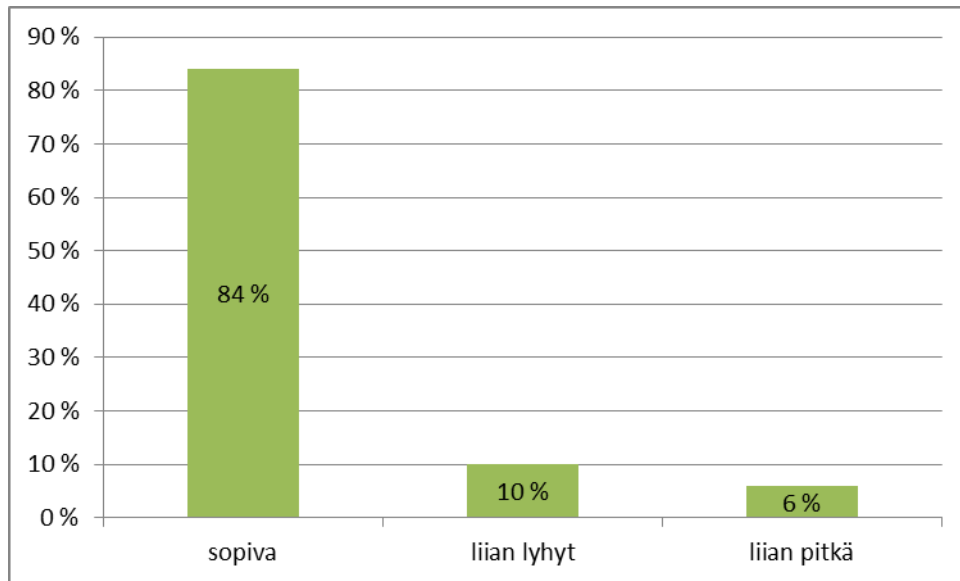
Yrityksiltä kysyttiin olivatko he voineet tarjota harjoittelijoille monipuolista työtä. Enemmistö (61 prosenttia) vastasi tarjonneensa monipuolisia töitä melko hyvin, kuten kuviosta 51 näemme. Vastaaajista 19 prosenttia oli voinut tarjota monipuolista työtä hyvin ja 16 prosenttia keskinkertaisesti. Melko huonosti monipuolista työtä vastasi tarjonneensa kolme prosenttia vastanneista.

Yrityksiltä tiedusteltiin, oliko erikoistumisharjoittelun ajankohta (touko-syyskuu) heidän mielestään sopiva. Yrityksistä 65 prosenttia vastasi ajankohdan olevan sopiva. Loput 35 prosenttia eivät kokeneet ajankohtaa sopivaksi. Yritykset, jotka eivät kokeneet ajankohtaa sopivaksi, saivat ehdottaa heille sopivampaa ajankohtaa.

Taulukko 13. Harjoittelun sopiva ajankohta

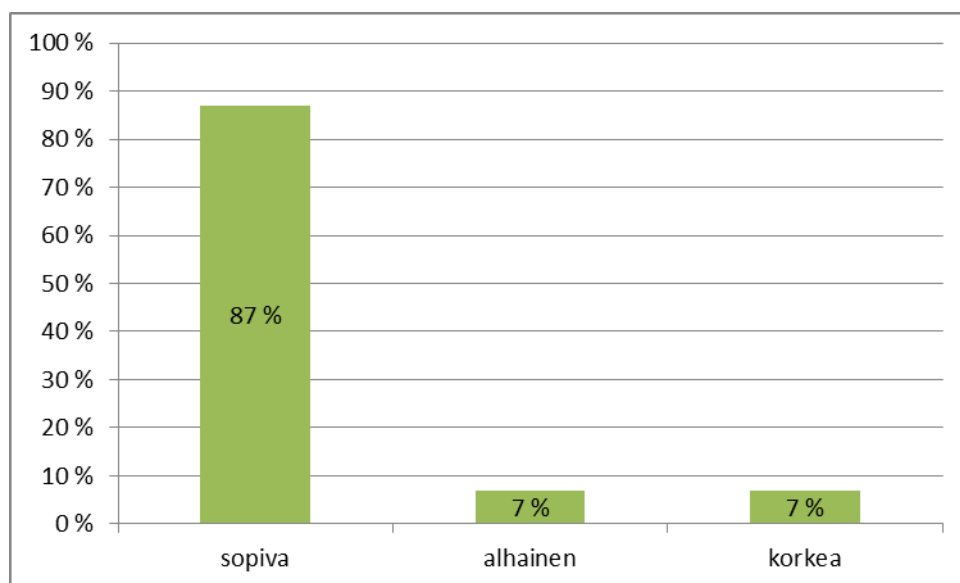
	Vastanneiden lukumäärä	% vastauksista (n= 11)
Huhti-syyskuu	6	55 %
Kesä-lokakuu	2	18 %
Heinä-lokakuu	1	9 %
Kevät ja syksy	1	9 %
Tammi-joulukuu	1	9 %
Yhteensä	11	
Puuttuu	20	

Sopivammaksi ajankohdaksi oli useimmiten ehdotettu huhti-syyskuuta, jolloin harjoittelu alkaisi kuukautta aiemmin (taulukko 13). Kaksi yritystä olisi halunnut harjoittelun alkavan kesäkuussa ja jatkuvan lokakuuhun saakka. Yksi ehdotus oli, että harjoittelu alkaisi vasta heinäkuussa ja jatkuisi lokakuuhun. Eräs yritys ehdotti erikoistumisharjoittelun jakamista keväälle ja syksylle. Kyseisen yrityksen ruuhka-ajat sattuvat niihin aikoihin. Huumoriakin vastauksista löytyi, sillä yksi yritys olisi halunnut itselleen harjoittelijan koko vuodeksi, tammikuusta joulukuuhun.

Kuvio 52. Mielipiteenne harjoittelun pituuteen.

Kuvio 52 osoittaa, että yrityksistä 84 prosenttia vastasi olevansa tyytyväisiä harjoittelun pituuteen (75 työpäivää / 600 h). Vastanneista 10 prosenttia koki harjoittelun olevan liian lyhyt. Harjoittelijoille olisi näissä yrityksissä töitä tarjolla pidemmälle syksyyn. Yrityksistä kuusi prosenttia piti harjoittelun pituutta liian pitkänä ja koki hankalaksi löytää harjoittelijoille järkevää ja heidän osaamistaan vastaavaa työtä loppusyksystä.

Kuvio 53. Harjoittelijoille maksettavan palkan määrä.

Kysyttäessä harjoittelijalle maksettavasta palkasta, yrityksistä 87 prosenttia piti palkkaa sopivana (kuvio 53). Vastanneista seitsemän prosenttia piti palkkaa liian alhaisena ja samoin seitsemän prosenttia ajatteli palkan olevan liian korkea. Yksi yritys oli jättänyt vastaamatta kysymykseen, koska kysymyksessä ei ollut annettu suositusta palkan määrästä. Tämä olikin hyvä huomio kyselyn laatijalle.

Palkkaa alhaisena pitäneet yritykset halusivat korottaa palkkaa, mutta esteenä olivat määrärahat sekä ajatus siitä, että jos palkkaa nostaa, harjoitteli ei saa Kelan opintotukea harjoittelun ajalta. Tällöin palkkaa pitäisi nostaa huomattavasti, että harjoitteli saisi korvauksen menettämälleen opintotuella.

Palkkaa korkeana pitäneet yritykset perustelivat vastaustaan muun muassa siten, että alentamalla palkkaa siihen voisi jättää korotusvaran. Eli harjoittelijalle maksettaisiin pohjapalkka ja siihen lisäksi korotus esimerkiksi taitojen mukaan. Maaseutuneuvonnan piirissä palkkaa pidettiin liian korkeana, koska se on jo hyvin lähellä aloittavien neuvojien palkkatasoa.

Taulukko 14. Haluaisiko yrityksenne saada tietoa harjoittelijan arvioinnista?

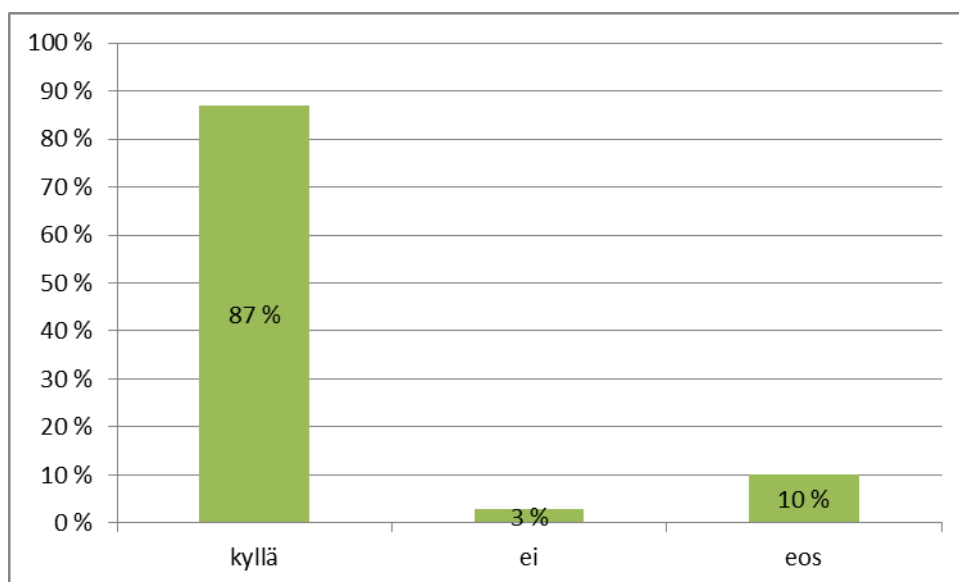
	Vastanneiden lukumäärä	% vastanneista (n=31)
Haluaa tietoa itsearviointista	27	87 %
Ei halua tietoa itsearviointista	2	6,5 %
Eos	2	6,5 %
Yhteensä		

Erikoistumisharjoittelussa ollut opiskelija tekee harjoittelustaan raportin, jossa hän arvioi itseään ja harjoitteluaan. Kyselyssä yrityksiltä tiedusteltiin, haluaisivatko he tietoa itsearviointista yritykselleen. Taulukosta 14 näemme, että enemmistö (87 prosenttia) halusi tietoa itsearviointista. Tietoa ei halunnut 6,5 prosenttia vastaajista, ja samoin 6,5 prosenttia ei osannut sanoa haluaisiko tietoa arvioinnista.

Taulukko 15. Miten yritys haluaa saada tietoa harjoittelijan itsearvioinnista?

	Vastanneiden lukumäärä	% vastanneista (n=23)
Sähköpostiin	16	70 %
Kirjallisesti	6	26 %
Suullisesti	1	4 %
Yhteensä	23	
Puuttuu	8	

Yrityksiltä, jotka halusivat arvioinnista tietoa, kysyttiin kuinka tieto heille välitettäisiin. Yrityksistä 70 prosenttia halusi tiedon sähköpostiin ja 26 prosenttia oli vastannut haluavansa tiedon kirjallisesti tiivistelmänä, muttei ottanut kantaa lähetystapaan. Yksi yritys halusi harjoittelijan palautteen suullisesti (taulukko 15).

Kuvio 54. Koetaanko erikoistumisharjoittelu tarpeelliseksi yrityksessänne?

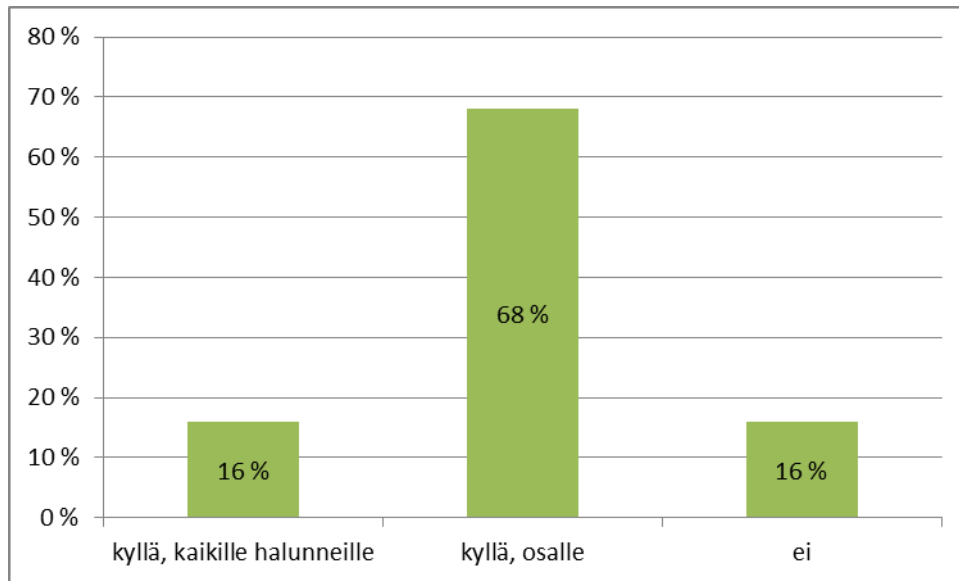
Yritykset kokivat pääsääntöisesti erikoistumisharjoittelun tarpeelliseksi, kuten kuvio 54 käy ilmi. Vastaajista kolme prosenttia eli yksi yritys ei kokenut erikoistu-

misharjoittelua tarpeelliseksi. Yrityksistä 10 prosenttia ei ollut varmoja erikoistumisharjoittelun tarpeellisuudesta.

Taulukko 16. Koetaanko erikoistumisharjoittelu tarpeelliseksi yrityksessänne?/
Montako agrologiopiskelijaa yrityksellänne on ollut erikoistumisharjoittelussa viimeisen 10 vuoden aikana?

Harjoittelijoiden lkm/10 v	Koetaanko erikoistumisharjoittelu tarpeelliseksi?			
	Kyllä	Ei	Eos	Yhteensä
1-3	8	0	3	11
4-6	6	1	0	7
7-10	3	0	0	3
yli 10	10	0	0	10
Yhteensä	27	1	3	31

Yllä oleva taulukko 16 antaa viitteitä siihen suuntaan, että yrityksillä, jotka vastasivat ”ei” tai ”en osaa sanoa”, on ollut viimeisen kymmenen vuoden aikana suhteellisen vähän harjoittelijoita. Tämä voi tarkoittaa, että yritykset eivät vielä ole päässeet selvyyteen erikoistumisharjoittelun tarpeellisuudesta.

Kuvio 55. Onko yrityksellänne ollut mahdollisuutta antaa harjoittelijoille opinnäytetyöaihetta?

Monet harjoittelijat ovat saaneet erikoistumisharjoittelupaikaltaan aiheen opinnäytetyöhön. Kyselyssä tiedusteltiin, oliko yrityksillä ollut mahdollisuutta antaa opinnäytetyöaihetta. Vastanneista 68 prosenttia oli voinut antaa aiheen osalle halukkaista (kuvio 55). Yrityksistä 16 prosenttia oli voinut antaa aiheen opinnäytetyöhön kaikille sitä halunneille. Vastaavasti 16 prosenttia kertoi, etteivät olleet voineet antaa aihetta opinnäytetyöhön.

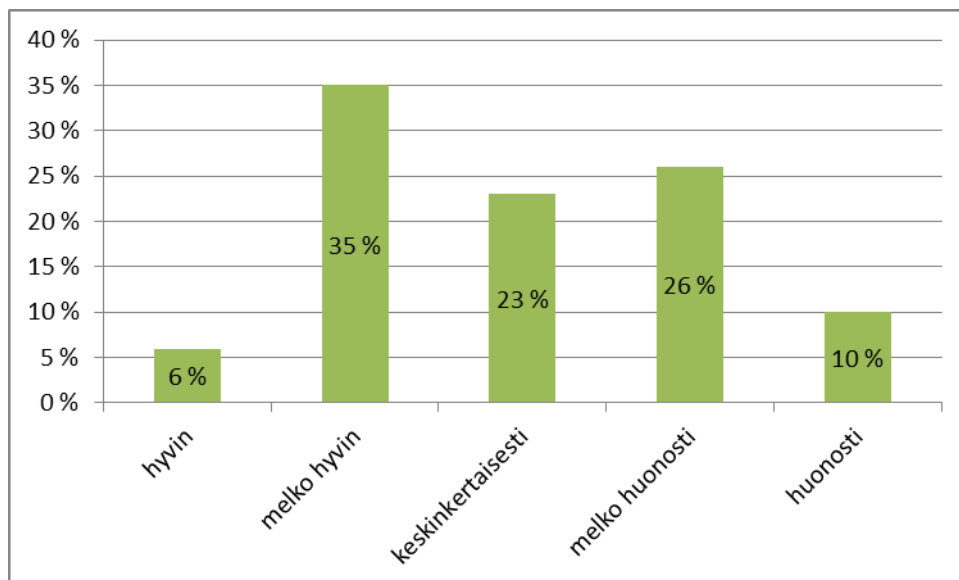
Yrityksiltä kysyttiin myös, millaisesta opinnäytetyöstä olisi heille hyötyä.

Yritysten ehdotuksia opinnäytetyöaiheiksi:

- *asiakastyytyväisyyskyselyt*
- *kaupallinen tutkimus*
- *tukiasioihin liittyvät, esimerkiksi investointisuunnitelmat*
- *ostokäyttäytymis-selvitys*
- *uusiin tuotantosuuntiin liittyvät aiheet, esimerkiksi jatkojalostus*

- *koneen rakennus*
- *tarkastajien työolot ja toimintaympäristöt*
- *tutkimukseen liittyvät*
- *viljelijän jaksaminen*
- *hukkakaura lainsäädännön toteutuminen*
- *maataloustoimiston rooli kuntahallinnossa*
- *yrittäjä arviointi*
- *perusmaatalouden kehittäminen*

Osa aiheista ehdotti useampi yritys. Näistä esimerkkeinä ovat asiakastytyväisyyskyselyt, tutkimukseen liittyvät aiheet ja tuki-asioihin liittyvät aiheet.

Kuvio 56. Onko yrityksellänne ollut resursseja osallistua opinnäytetyöprosessiin..

Kyselyssä tiedusteltiin, oliko yrityksillä ollut resursseja osallistua opiskelijan opinnäytetyöprosessiin, olettaen, että yritys oli antanut opinnäytetyöaiheen. Kuvion 56

mukaisesti 35 prosenttia yrityksistä vastasi heillä olleen melko hyvin resursseja osallistua oppinäytetyöprosessiin. Yrityksistä kuusi prosenttia oli voinut resursoida oppinäytetyöprosessiin osallistumisen hyvin, kun taas 10 prosenttia kertoi resursseja olleen huonosti. Noin puolella vastaajista oli ollut keskimukaisesti tai melko huonosti resursseja osallistua oppinäytetyöprosessiin.

Taulukko 17. Haluaisiko yrityksenne tehdä enemmänkin yhteistyötä oppilaitoksemme kanssa?

	Vastanneiden lukumäärä	% vastanneista (n=27)
Kyllä	12	44 %
Ei	15	56 %
Yhteensä	27	
Puuttuu	4	

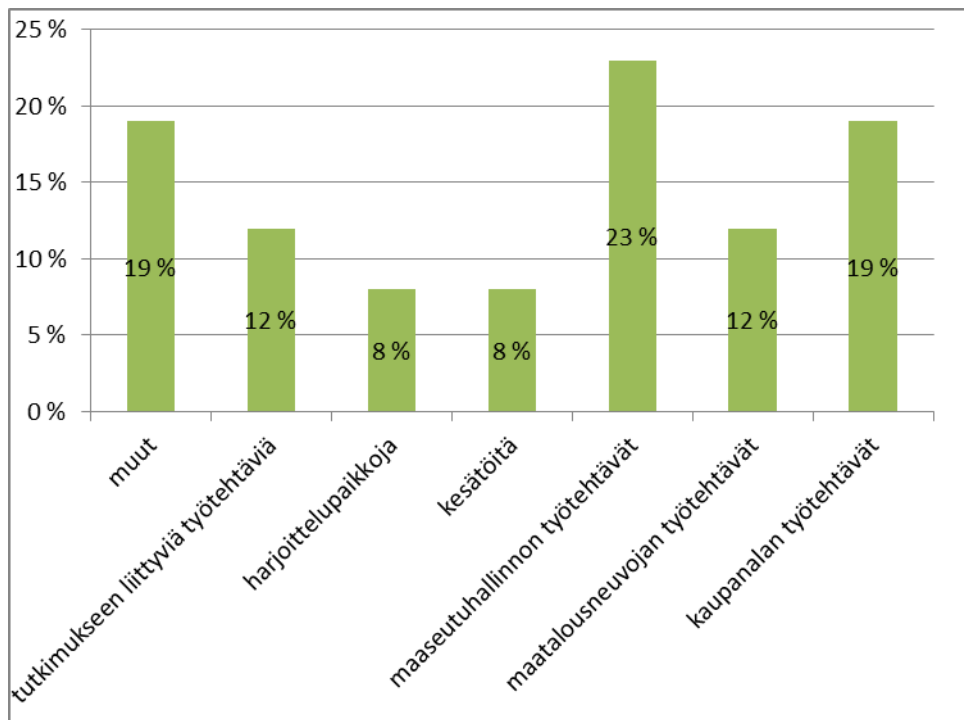
Kyselyssä tiedusteltiin yritysten halukkuutta tehdä enemmän yhteistyötä oppilaitoksemme kanssa, esimerkiksi annettiin työelämäyhteydet. Vastanneista 44 prosenttia vastasi kyllä, ja he olivat siis halukkaita tekemään enemmän yhteistyötä oppilaitoksemme kanssa. Yrityksistä 56 prosenttia vastasi ei (taulukko 17).

Yhteistyöhön halukkailta yrityksiltä kysyttiin jatkokysymyksenä, millaista yhteistyötä he haluaisivat tehdä oppilaitoksemme kanssa.

Yritysten vastaukset:

- *voisimme esitellä toimintaamme pienille opiskelija-vierailuryhmille (K-maatalouden koetila)*
- *haluaisimme saada jatkossakin hyviä oppilaita erikoistumisharjoitteluun ja mahdollisesti työsuhteeseen (Agrimarket)*

- maatalouskoneiden rakentamisesta kiinnostuneelle harjoittelu- ja työpaikka (Myllylän tila)
- koulutustilaisuuksia, mahdollinen avustus hukkakaura asioissa (Maaseututoimi, Ilmajoki)
- oppilaitosten ja työelämän tulee muodostaa saumaton kokonaisuus (Maaseututoimi, Kurikka)
- olemme jo nyt kouluttamassa kehitystyöhön liittyen (Liiveri ry)
- yhteisiä kehittämishankkeita, jotka voivat olla opinnäytetöitä samalla (MTT hevostalous)
- voitte käydä vierailmassa ja tutustua meidän toimintaan tai voitte pyytää meiltä esittelijää tukiasioissa (ELY-keskus, Pohjanmaa)
- opinnäytetöitä, asiakaspalautteen kysymistä (Proagria, E-P)

Kuvio 57. Millaisia työtehtäviä yrityksellenne olisi tarjota agrologille?

Agrologiksi valmistuvia oppilaita ajatellen yrityksiltä kysyttiin, millaisia työtehtäviä heillä olisi tarjota agrologille. Työtehtävät jaettiin seitsemään ryhmään vastausten perusteella, kuvion 57 mukaisesti.

Yrityksistä 23 prosenttia vastasi tarjolla olevan maaseutuhallinnon työtehtäviä. Näihin kuuluvat esimerkiksi tukivalvontaan kuuluvat työt ja hukkakauratarkastukset. Kaupanalan työtehtäviä, kuten maatalousmyyjän töitä, tarjosi 19 prosenttia vastaajista. Sekä maatalousneuvojan tehtäviä että tutkimukseen liittyviä tehtäviä oli tarjolla yhtä paljon. Kumpaakin tarjosi 12 prosenttia yrityksistä. Yrityksistä kahdeksan prosenttia olisi valmis tarjoamaan lisää harjoittelupaikkoja opiskelijoille. Samoin kahdeksan prosenttia yrityksistä voisi tarjota kesätöitä agrologiopiskelijalle. Vastanneista 19 prosenttia voisi tarjota muita kuin jo mainittuihin ryhmään kuuluvia työtehtäviä. Ryhmään ”muut” kuuluvat mm. tilanhoitajan työt, kehittämishankkeiden projektipäällikön tehtävät, lomituspalveluohjaajan tehtävät, jalostusneuvojan tehtävät sekä seminologin, jalostusasiantuntijan ja laborantin työtehtävät.

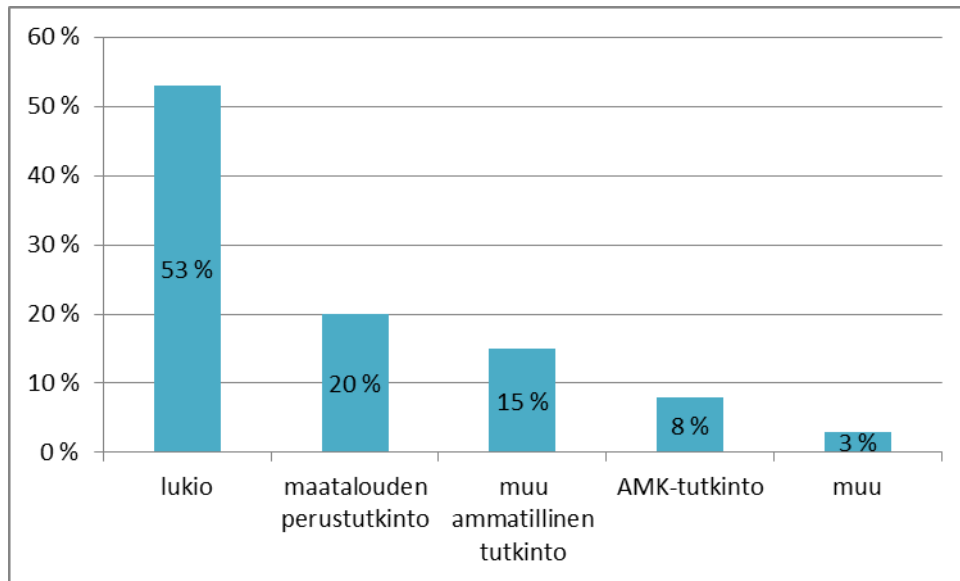
4.2 Kysely erikoistumisharjoittelun suorittaneille opiskelijoille

Erikoistumisharjoittelun suorittaneiden opiskelijoiden mielipidettä harjoittelun toteutumisesta tiedusteltiin sähköisellä Webropol-kyselyllä. Kysely lähetettiin kaikille yhteystietonsa jättäneille vuonna 2006 tai sen jälkeen Ilmajoen yksiköstä valmistuneille agrologeille sekä nykyisille neljännen vuosikurssin opiskelijoille. Kysely lähetettiin 132 opiskelijalle, ja vastauksia tuli yhteensä 60 kappaletta. Vastausprosentti oli 45.

4.2.1 Vastaaajien perustiedot

Vastanneista oli naisia 68 prosenttia ja miehiä 32 prosenttia.

Vastaajista 45 opiskeli tai oli suorittanut tutkintonsa nuorisosteella. Aikuispuolelta vastaajia oli 14 kappaletta. Yksi vastaaja ei ollut vastannut kysymykseen.

Kuvio 58. Pohjakoulutukseni on...

Kuviosta 58 käy ilmi, että vastaajat olivat pohjakoulutukseltaan suurimmaksi osaksi lukion käyneitä (53 prosenttia). Maatalouden perustutkinnon suorittaneita oli vastaajista 20 prosenttia ja muun ammatillisen tutkinnon suorittaneita 15 prosenttia. Joukossa oli myös AMK-tutkinnon suorittaneita kahdeksan prosenttia. ”Muut”-kategoriaan kuului kaksi vastaajaa, joista toinen oli käynyt lukion ja ammattikoulun yhtä aikaa. Toinen oli suorittanut opistotason agrologitutkinnon.

4.2.2 Erikoistumisharjoittelua koskevat kysymykset

Kaikki kyselyyn vastanneet olivat suorittaneet erikoistumisharjoittelun Suomessa. Yksi vastaajista oli tehnyt osan harjoittelustaan Kaliforniassa maitotiloilla.

Vastaajien erikoistumisharjoittelupaikat.

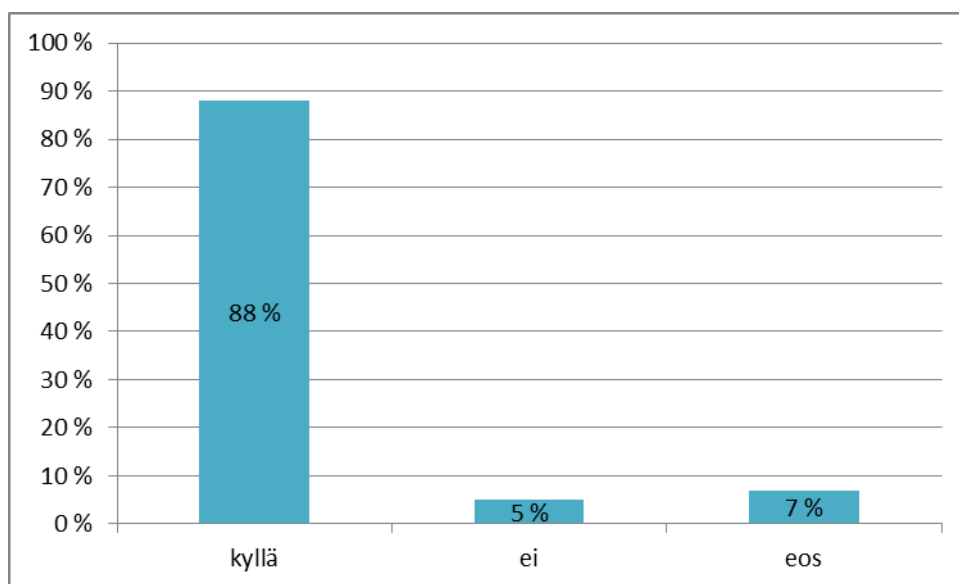
Suurin osa harjoittelupaikoista sijoittuu Etelä-Pohjanmaan alueelle ja esimerkiksi ProAgria Etelä-Pohjanmaa oli useamman harjoittelijan harjoittelupaikkana. Tässä listassa se on mainittu kuitenkin vain kerran. Osa ELY-keskuksista on listassa TE-keskus nimekkeellä, koska uudistus on tehty vasta äskettäin, ja siksi aikaisempina vuosina erikoistumisharjoittelunsa suorittaneet ovat olleet TE-keskuksissa.

Taulukko 18. Opiskelijoiden erikoistumisharjoittelupaikat.

Opiskelijoiden erikoistumisharjoittelupaikat	
Kalajoen lomatoimisto, Kalajoki	Maaseututoimisto, Ilmajoki
Honkajoen lomatoimi, Honkajoki	Maatila Jurvassa
Pertti Rinta, Isokyrö	MTY Kuoppala, Alahärmä
Kokkolan Ely-keskus	Ilmajoen lomatoimi, Ilmajoki
MTT Ruukki, Siikajoki	ProAgria Etelä-Pohjanmaa, Seinäjoki
Kaustisen kunta, maaseututoimisto	ProAgria Oulu
Fodderman, Pälkäne	Myllylän tila, Kalajoki
Kalajoen Osuuspankki, Kalajoki	SYI, Svenska yrkesinstitutet
Maatila, Isokyrö	Isojoen maataloustoimisto, Isojoen kunta
Pinsiön taimisto, Hämeenkyrö	TE-keskus, Keski-Suomi
Etelä-Pohjanmaan Ely-keskus, Seinäjoki	Vapo Oy, Seinäjoki
Eläinlääkäri Anna-Maria Moisander, Kaustinen	Kurikan maataloustoimisto, Kurikka
MTT Ylistaro	Preseco Oy, Ilmajoki/Espoo
Pohjois-Pohjanmaan TE-keskus	Maataloustoimisto, Lappajärvi
Agrimarket, Kauhajoki	Saarijärven maaseututoimisto, Saarijärvi
Oulun maaseutukeskus, Oulu	Faban sonniasema, Pieksämäki
Juustoportti OY, Jalasjärvi	Jussi Järvelä, Jalasjärvi
Laurilan puutarha, Teuva	Foodwest Oy, Seinäjoki

Satakunnan TE-keskus, Pori	Sastamalan maaseututoimi, Sastamalan kaupunki
Kortesjärven lomatoimi	Farmcomp Oy, Tuusula
Eepee Agrimarket, Seinäjoki	A&K-J Österberg, Malax
Kantolan tila, Soini	Pohjanmaan Te-keskus, Kokkola
Kauhajoen kaupungin maatalouspalvelut, Kauhajoki	Maitotila California, Merced
Hanke, Ilmajoki	

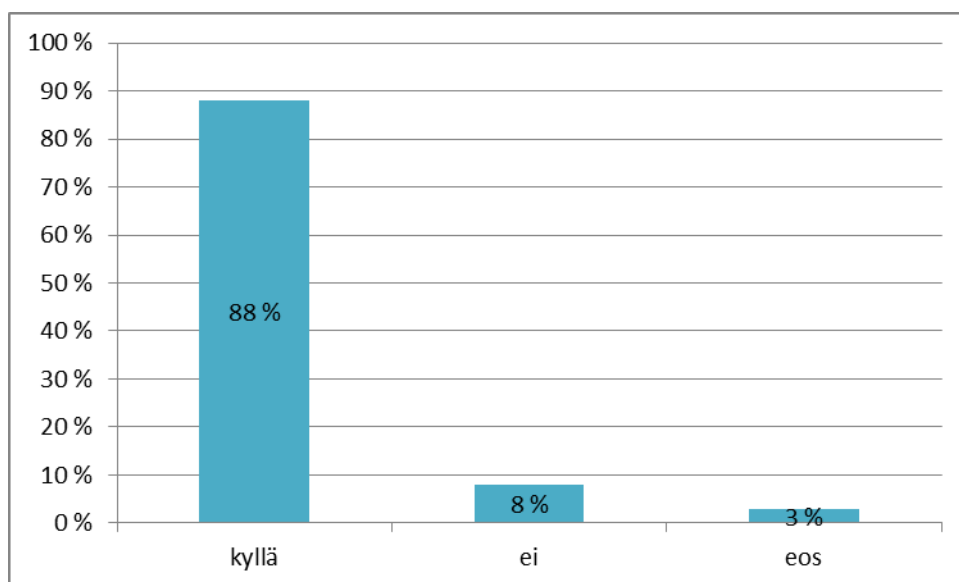
Harjoittelijoiden keskeiset työtehtävät vaihtelivat harjoittelupaikan toimialan mukaan. Lomatoimissa tehtiin lomittajan töitä, maaseututoimistossa esimerkiksi tukihakemusten tallennusta ja mautiloilla kaikkea peltotöistä karjanhoitajan töihin jne.

Kuvio 59. Onko erikoistumisharjoittelun ajankohta (touko-syyskuu) mielestäsi sopiva?

Harjoittelun suorittaneilta kysyttiin, oliko erikoistumisharjoittelun ajankohta (touko-syyskuu), heidän mielestään sopiva (kuvio 59). Suurin osa, 88 prosenttia, vastasi ajankohdan olevan sopiva. Vastaajista viisi prosenttia ei pitänyt ajankohtaa sopivana, ja seitsemän prosenttia ei osannut sanoa oliko ajankohta sopiva.

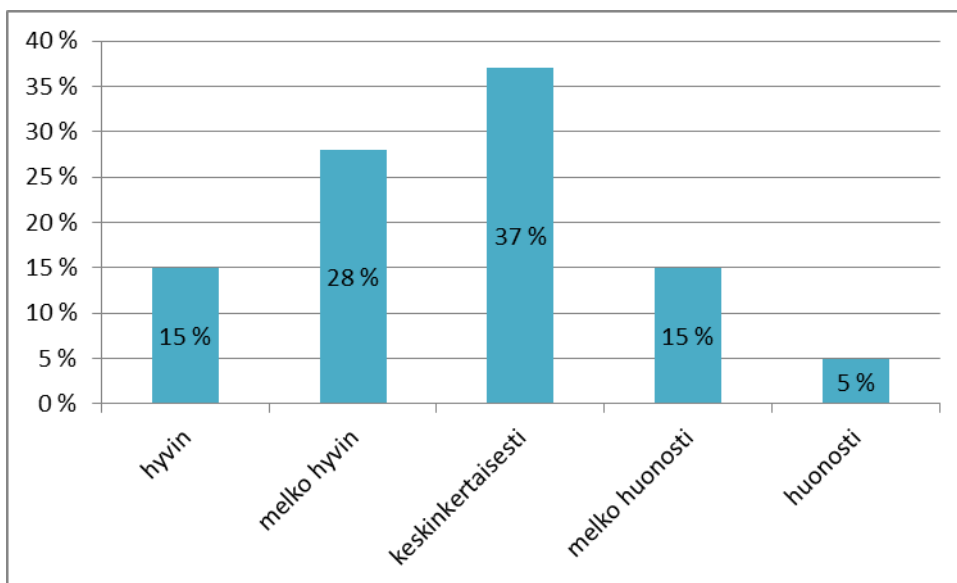
Vastaajat, jotka eivät olleet tyytyväisiä ajankohtaan, saivat ehdottaa parempaa ajankohtaa. Ajankohdaksi ehdotettiin talvea tai syksyä (heinä-marraskuu). Eräässä ehdotuksessa todettiin myös, että kasvipuolelle ajankohta on sopiva, mutta sika-puolella harjoittelu voisi sijoittua syksyyn.

Kuvio 60. Onko erikoistumisharjoittelun pituus (75 työpäivää / 600 h) mielestäsi sopiva?

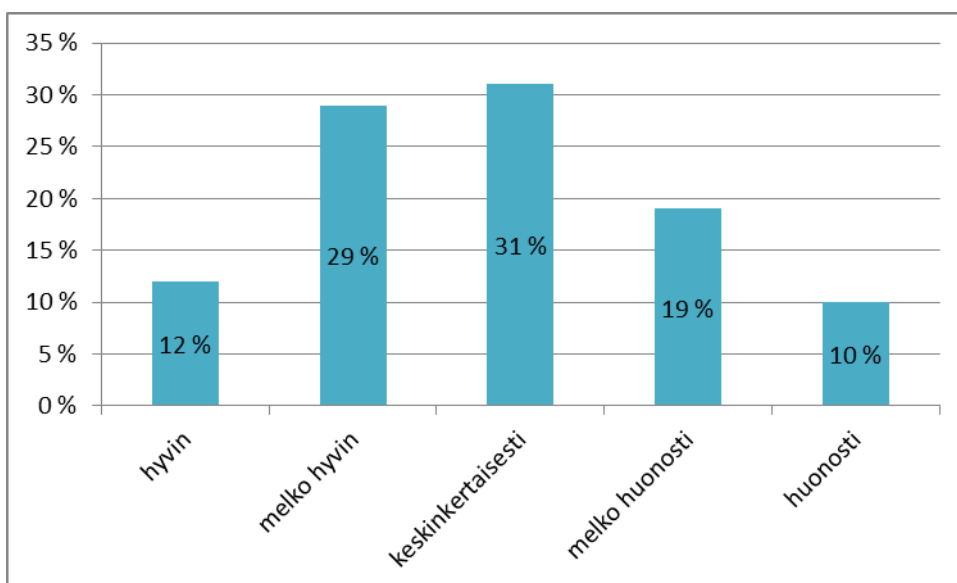
Kyselyssä tiedusteltiin myös, oliko erikoistumisharjoittelun pituus (75 työpäivää / 600 h), vastaajien mielestä sopiva. Kuviosta 60 näemme, että enemmistö, 88 prosenttia, vastasi pituuden olevan sopiva. Vastaajista kahdeksan prosenttia ei ollut tyytyväinen pituuteen, ja kolme prosenttia ei osannut sanoa, oliko pituus sopiva.

Pituuteen tyytymättömät saivat ehdottaa sopivampaa harjoittelun pituutta. Kahdessa ehdotuksessa pituutta haluttiin lyhentää. Ehdotuksena oli 60 ja 42 työpäivää. Yhdessä ehdotuksessa haluttiin tehdä harjoittelu lyhyemmissä pätkissä useammassa työpaikassa.

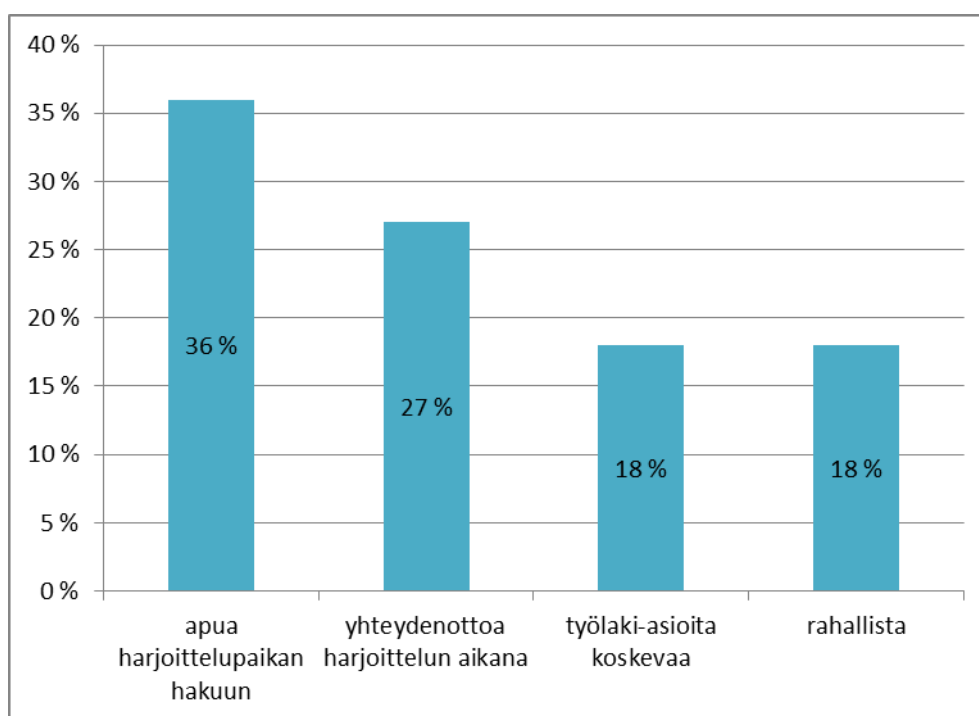
Kuvio 61. Saitko ohjausta harjoitteluohjaajilta harjoittelupaikkaa valitessasi?

Vastaajista suurin osa, 37 prosenttia, koki saaneensa ohjausta harjoittelupaikkaa valitessaan keskinertaisesti (kuvio 61). Melko hyvin ohjausta koki saaneensa 28 prosenttia ja hyvin ohjausta oli saanut 15 prosenttia vastaajista. Samoin 15 prosenttia vastasi saaneensa ohjausta melko huonosti. Loput viisi prosenttia koki saaneensa ohjausta huonosti.

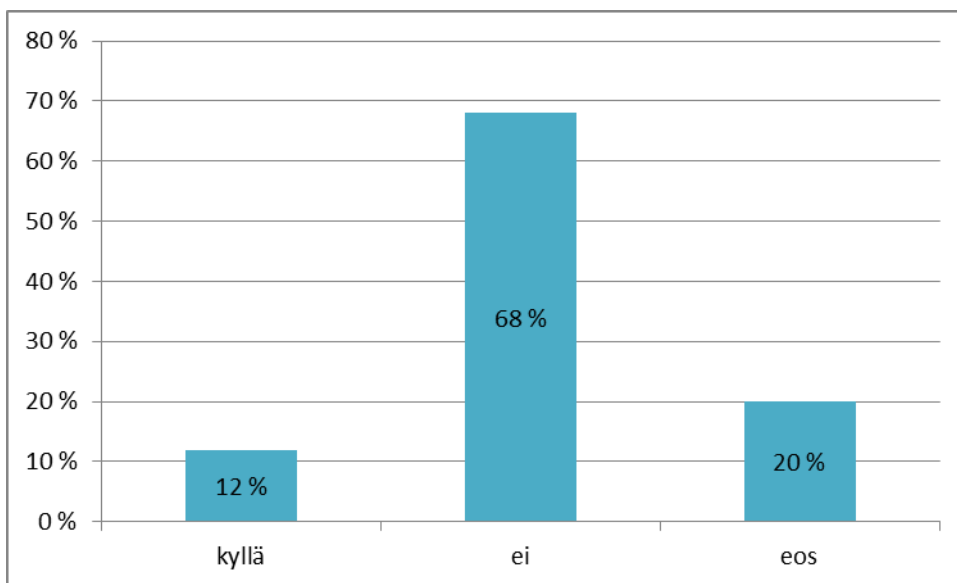
Kuvio 62. Saitko tukea harjoittelunohjaajilta harjoittelujakson aikana?

Vastaajilta kysyttiin myös, kuinka he kokivat saaneensa tukea harjoittelunohjaajiltaan harjoittelunsa aikana. Prosenttiosuudet pysyivät kutakuinkin samoina kuin edellisessä kysymyksessä (kuvio 61). Kuviosta 62 näemme, että vastaajista 12 prosenttia koki saaneensa hyvin tukea harjoittelun aikana. Melko hyvin tukea oli saanut 29 prosenttia ja keskimukaisesti 31 prosenttia. Melko huonosti ja huonosti tukea koki saaneensa yhteensä 29 prosenttia eli noin kolmasosa.

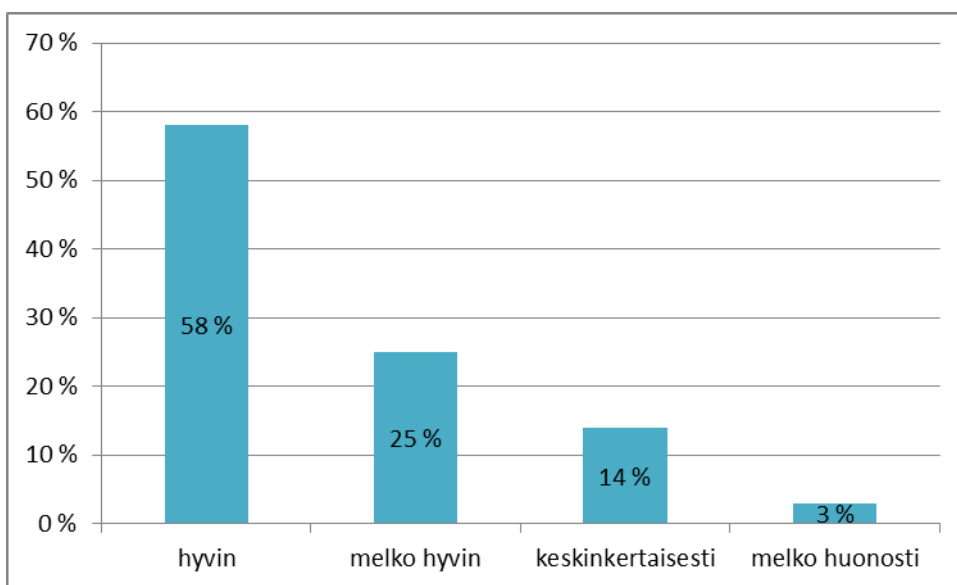
Kuvio 63. Millaista ohjausta olisit kaivannut?

Lisäkysymyksenä niiltä, jotka vastasivat saaneensa tukea välillä keskimukaisesti-huonosti, tiedusteltiin millaista ohjausta he olisivat kaivanneet. Kysymykseen vastasi 11 henkilöä, joista 36 prosenttia vastasi tarvinneensa tukea jo harjoittelupaikan valinnassa (kuvio 63). Vastanneista 27 prosenttia olisi toivonut yhteydenottoa harjoittelunohjaajien taholta harjoittelun aikana ja 18 prosenttia olisi halunnut tukea työlakia koskevissa asioissa kuten työehtosopimuksissa, palkkauksessa ja työajoissa. Samoin 18 prosenttia koki saaneensa liian vähän palkkaa ja olisi toivonut rahallista tukea.

Kuvio 64. Olisitko kaivannut harjoittelijanvalvojan käyntiä harjoittelupaikallasi?

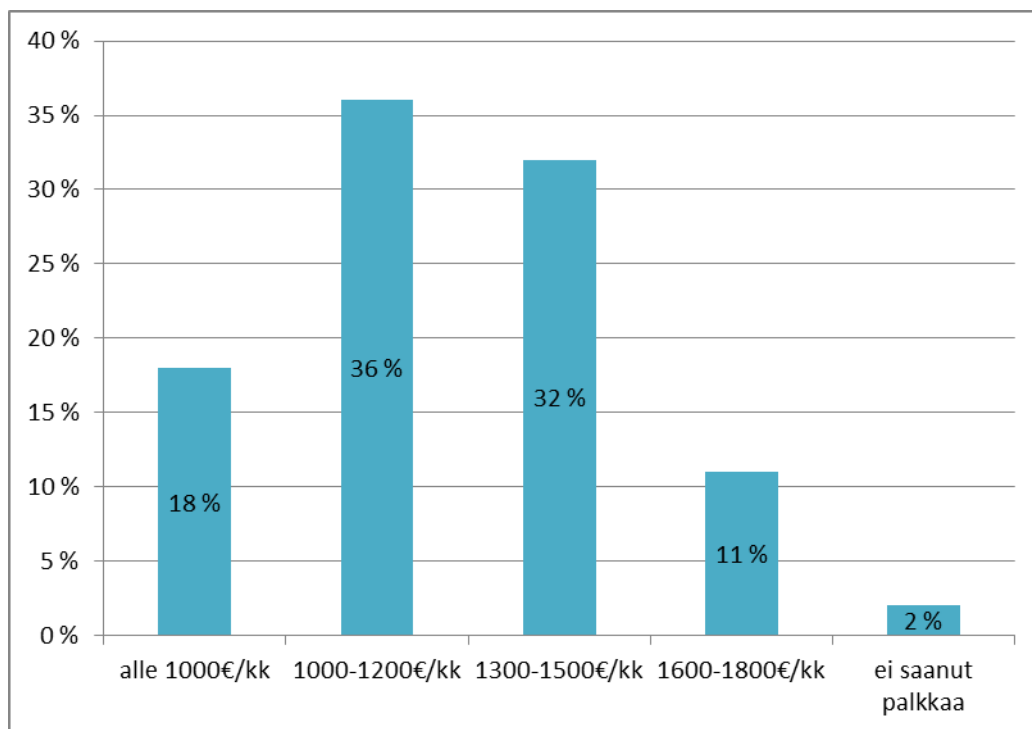
Kyselyssä tiedusteltiin, olisivatko vastaajat kaivanneet harjoittelunvalvojan käyntiä erikoistumisharjoittelupaikallaan harjoittelun aikana. Suurin osa, 68 prosenttia, ei tuntenut tarvetta harjoittelunvalvojan käynnille (kuvio 64). Vastaajista 12 prosenttia olisi halunnut harjoittelunvalvojan vierailevan harjoittelupaikallaan. Yksi henkilö jätti vastaamatta kysymykseen, ja 20 prosenttia ei osannut ottaa kantaa kysytyyn asiaan.

Kuvio 65. Saitko ohjausta harjoittelupaikalla työnantajaltasi?

Vastaajilta tiedusteltiin, miten he kokivat saaneensa ohjausta harjoittelupaikkansa työnantajalta. Yli puolet vastaajista, eli 58 prosenttia, koki saaneensa ohjausta työnantajaltaan hyvin (kuvio 65). Neljäsosa oli saanut ohjausta melko hyvin ja 14 prosenttia keskinkertaisesti. Melko huonosti ohjausta oli saanut kolme prosenttia vastanneista. Kukaan ei ollut vastannut saaneensa ohjausta huonosti. Yksi henkilö oli jättänyt vastaamatta kysymykseen.

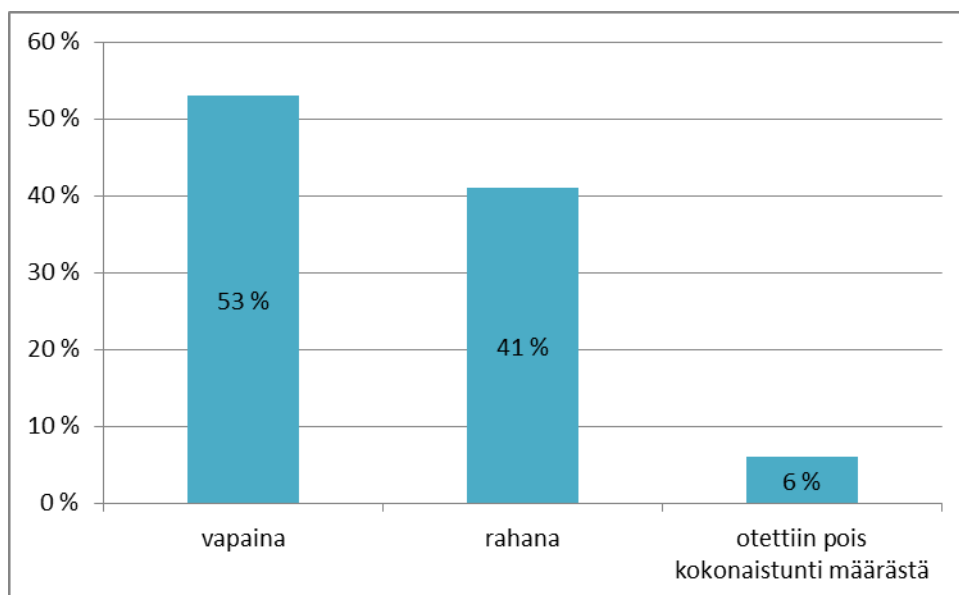
Lisäkysymyksenä niiltä, jotka vastasivat saaneensa työnantajaltaan keskinkertaisesti tai melko huonosti ohjausta, kysyttiin millaista ohjausta he olisivat kaivaneet. Kaikki kysymykseen vastanneet olisivat toivoneet saavansa parempaa perehdytystä työhönsä.

Kuvio 66. Paljonko sait palkkaa harjoittelustasi?

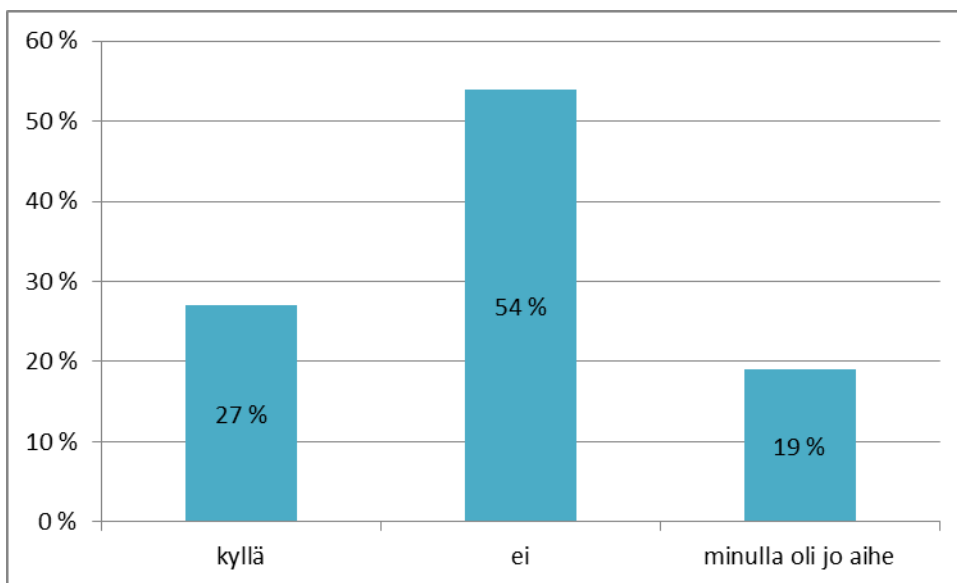
Kyselyssä tiedusteltiin kuinka paljon harjoittelijat olivat saaneet palkkaa erikoistumisharjoittelussaan. Palkat jaettiin viiteen suuruusluokkaan kuvion 66 mukaisesti. Useimmat saivat palkkaa 1000-1200 €/kk ja siihen kuului 36 prosenttia vastaajista. Toiseksi suurin ryhmä oli 1300 – 1500 €/kk, johon kuului 32 prosenttia vastaajista. Alle 1000 € kuukaudessa tienanneiden ryhmässä oli 18 prosenttia vastaajista ja

eniten palkkaa (1600-1800€/kk) oli saanut 11 prosenttia vastaajista. Yksi vastan-
neista ei ollut saanut lainkaan palkkaa. Hän oli suorittanut harjoittelun eläinlääkäri-
apulaisena. Kysymykseen oli jättänyt vastaamatta 16 henkilöä.

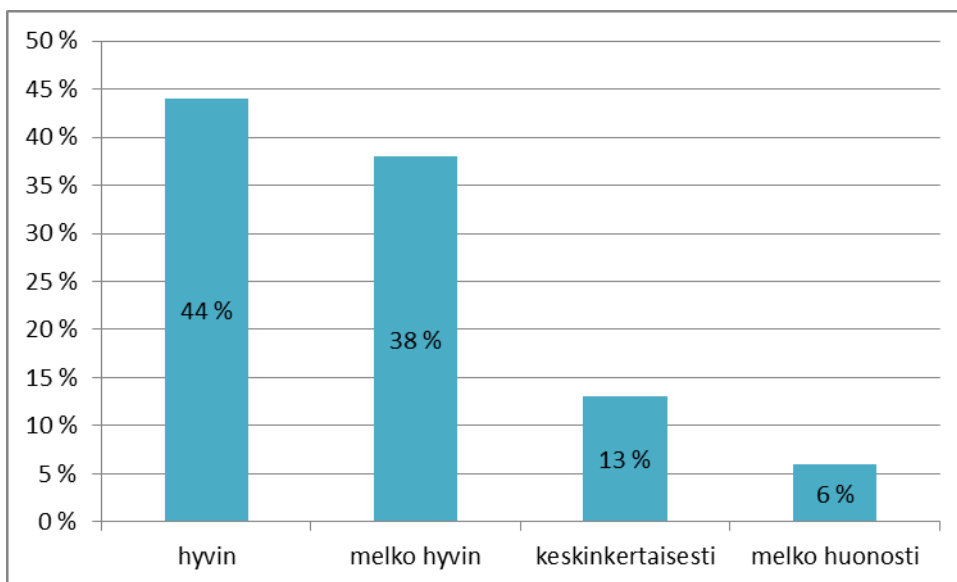
Kuvio 67. Jos teit harjoittelusi aikana ylityitä, kuinka ne korvattiin?

Erikoistumisharjoittelussaan ylityitä tehneiltä kysyttiin, kuinka ylityöt korvattiin. Ky-
symykseen vastasi 34 henkilöä, ja vastaukset jakoutuivat kuvion 67 mukaisesti.
Ylityöt oli korvattu suurimmaksi osaksi vapaina tai rahana. Vastaajista kuusi pro-
senttia kertoi, että ylityötunnit oli vähennetty harjoittelun kokonaistuntimäärästä.

Kuvio 68. Saitko harjoittelupaikaltasi aiheen opinnäytetyöhön?

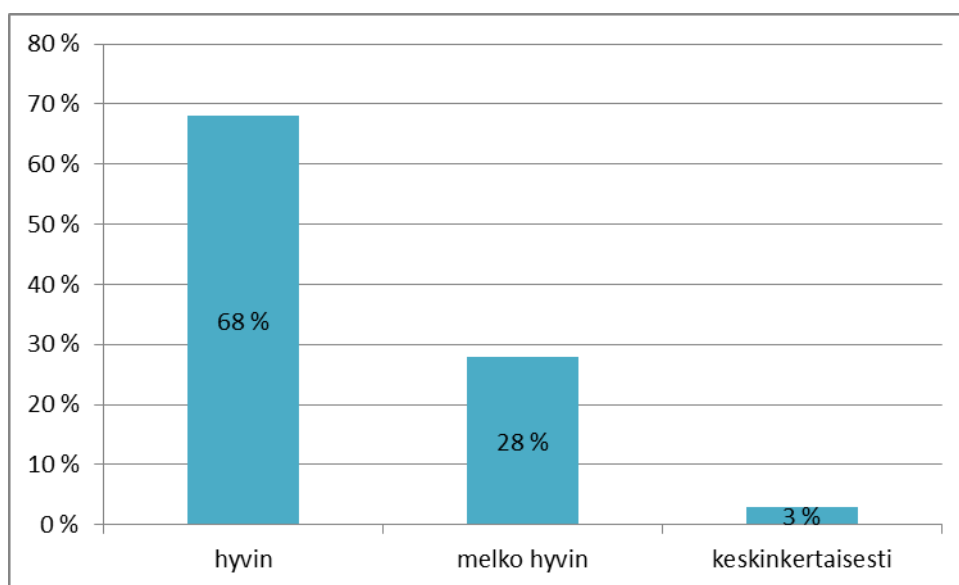
Opiskelija saa usein opinnäytetyöaiheen erikoistumisharjoittelupaikaltaan. Vastaajista 27 prosenttia oli saanut aiheen harjoittelupaikaltaan (kuvio 68). Vastaavasti 54 prosenttia ei ollut saanut aihetta. Harjoittelun suorittaneista 19 prosenttia vastasi, että heillä oli ollut aihe jo ennen harjoitteluun menoa.

Kuvio 69. Osallistuiko harjoittelupaikkasi opinnäytetyöprosessiin?

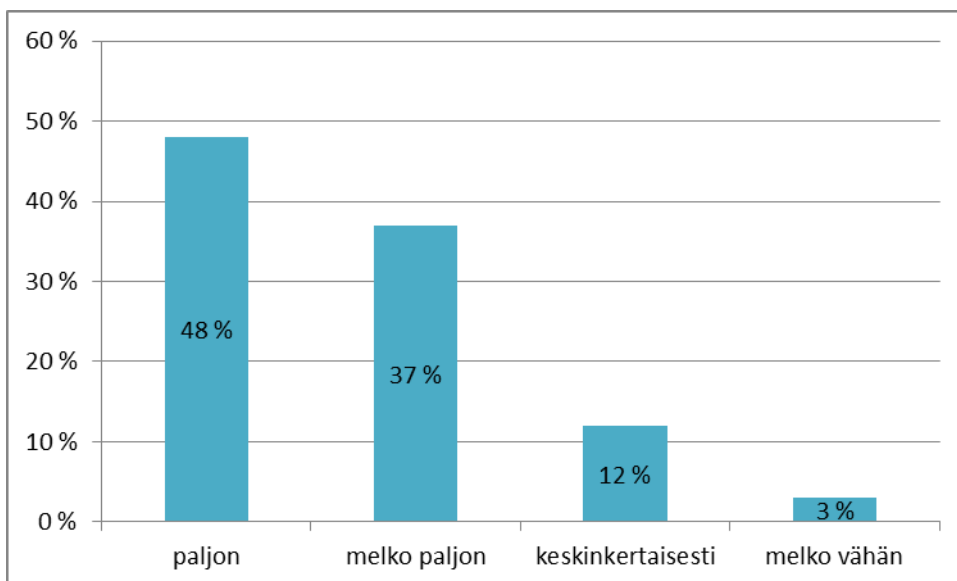
Heiltä, jotka olivat saaneet aiheen opinnäytetyöhönsä erikoistumisharjoittelupaikaltaan, tiedusteltiin harjoittelupaikan osallistumista opinnäytetyöprosessiin. Kysymykseen vastasi 16 henkilöä.

Harjoittelupaikat olivat osallistuneet pääsääntöisesti hyvin tai melko hyvin opinnäytetyöhön (kuvio 69). Vastajista 13 prosenttia koki, että harjoittelupaikka oli osallistunut opinnäytetyöhön keskinertaisesti. Vastanneista kuusi prosenttia kertoi harjoittelupaikkansa osallistuneen opinnäytetyöhön melko huonosti.

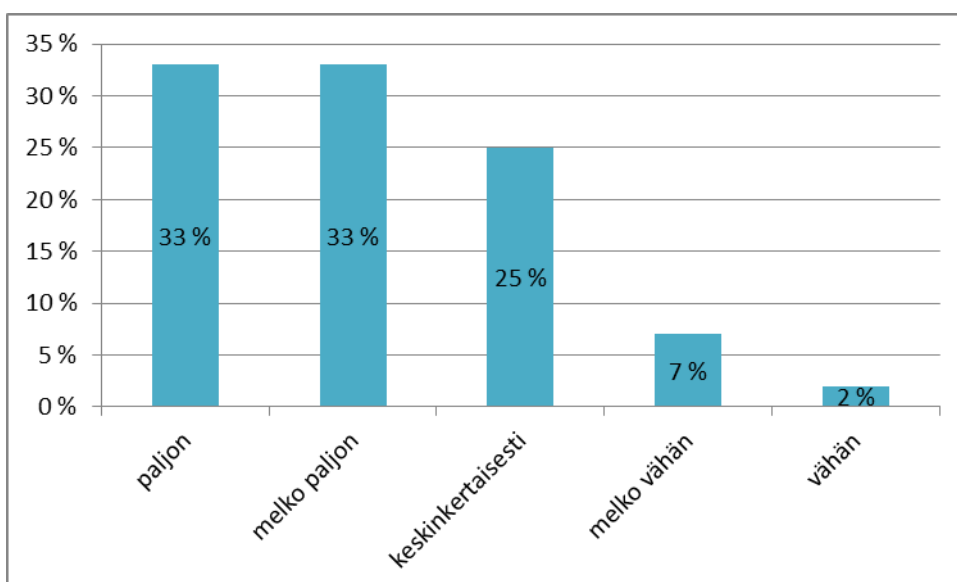
Kuvio 70. Kuinka sopeuduit harjoittelupaikalla työskentelyyn?

Kyselyssä tiedusteltiin, kuinka vastaajat olivat sopeutuneet työskentelyyn harjoittelupaikallaan. Kuviosta 70 näemme, että suurin osa, 68 prosenttia, vastasi sopeutuneensa hyvin työskentelyyn harjoittelupaikallaan, ja 28 prosenttia koki sopeutuneensa melko hyvin. Kolme prosenttia vastaajista oli sopeutunut työskentelyyn keskinertaisesti. Vastausvaihtoehtoina oli myös ”melko huonosti” ja ”huonosti”, mutta kukaan ei ollut valinnut näitä vaihtoehtoja.

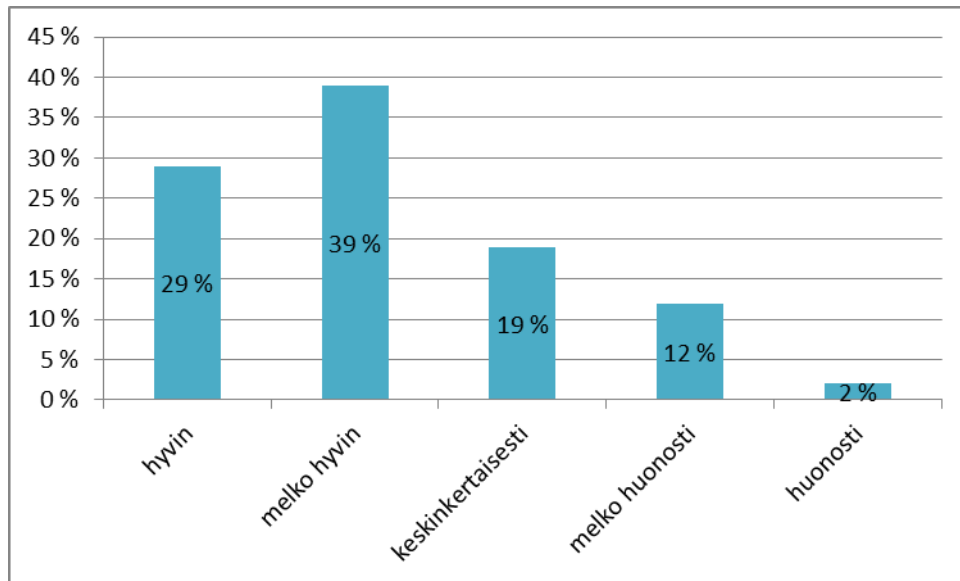
Kuvio 71. Arvostettiinko työpanostasi harjoittelupaikallasi?

Erikoistumisharjoittelupaikat olivat pääsääntöisesti arvostaneet harjoittelijoidensa työpanosta (kuvio 71). Vastajista 48 prosenttia koki, että heidän työpanostaan arvostettiin paljon, ja 37 prosenttia melko paljon. Keskinkertaisesti työpanoksensa koki arvostetuksi 12 prosenttia, ja vain kolme prosenttia koki saaneensa arvostusta melko vähän. Kukaan ei kokenut omaa työpanostaan vähän arvostetuksi.

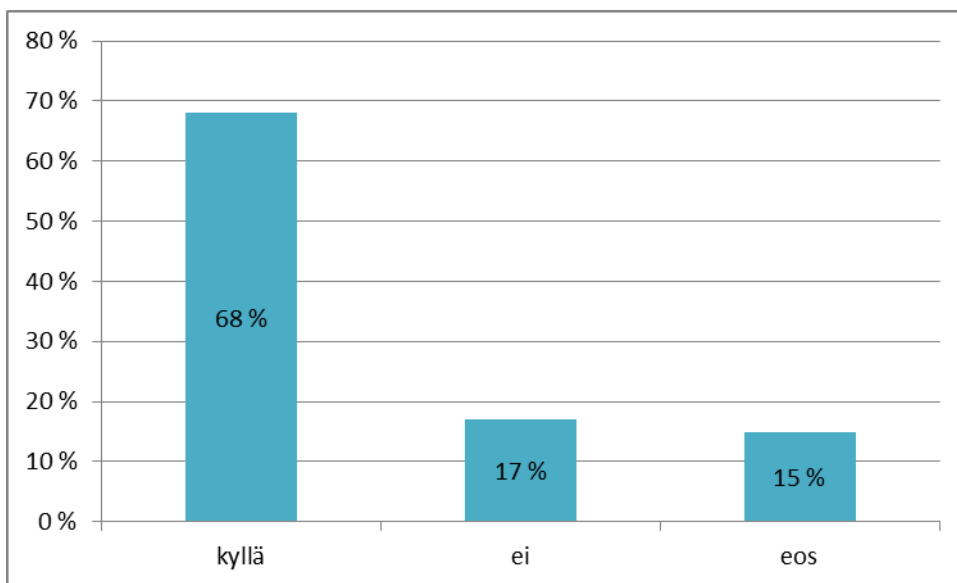
Kuvio 72. Selkeyttikö harjoittelujakso käsitystäsi ammattialastasi?

Erikoistumisharjoittelun tavoitteena on muun muassa selkeyttää harjoittelijoiden käsitystä omasta ammattialastaan. Kaksi kolmasosaa vastanneista koki erikoistumisharjoittelun selkiyttäneen käsitystään omasta ammattialastaan paljon tai melko paljon (kuvio 72). Neljäsosa taas koki käsityksensä ammattialastaan selkiytyneen keskinkertaisesti ja loput yhdeksän prosenttia melko vähän tai vähän.

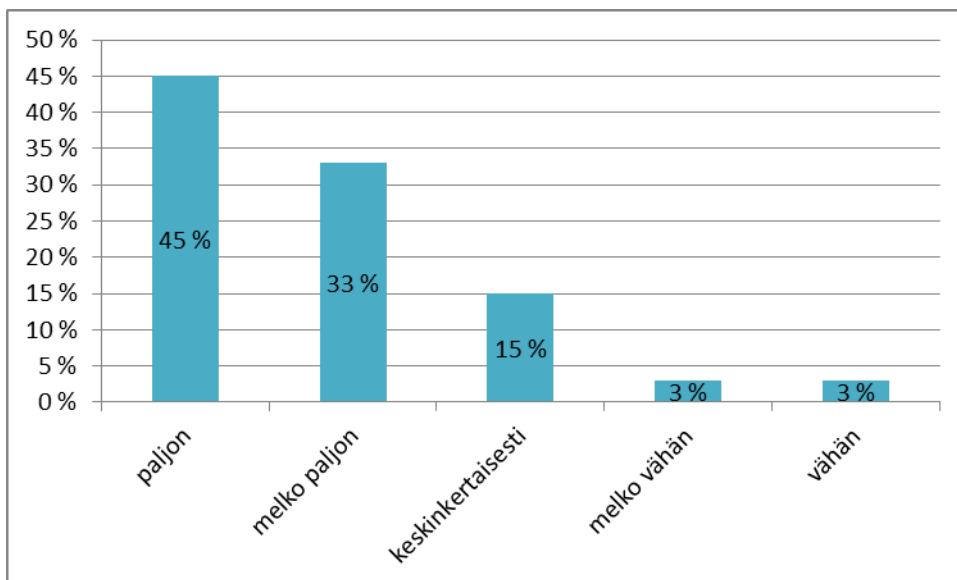
Kuvio 73. Vastasiiko erikoistumisharjoittelu opintojasi?

Kuviosta 73 käy ilmi, että erikoistumisharjoittelu oli vastannut harjoittelijoiden opintoja pääsääntöisesti hyvin (29 prosenttia) tai melko hyvin (39 prosenttia). Vastaa- jista 19 prosenttia koki harjoittelun vastanneen opintojaan keskinkertaisesti ja 12 prosenttia melko huonosti. Huonosti harjoittelun koki vastanneen opintojaan kaksi prosenttia vastaajista.

Kuvio 74. Oliko harjoittelusi haasteellista?

Harjoittelun suorittaneista 68 prosenttia koki harjoittelunsa olleen haasteellista (ku-
vio 74). Vastanneista 17 prosenttia koki, ettei harjoittelu ollut haasteellista, ja 15
prosenttia ei osannut sanoa mielipidettään asiaan.

Kuvio 75. Saitko erikoistumisharjoittelustasi ammatillista hyötyä?

Kyselyssä tiedusteltiin, olivatko harjoittelijat saaneet erikoistumisharjoittelustaan
amatillista hyötyä. Vastaajista 45 prosenttia oli saanut ammatillista hyötyä paljon

ja kolmasosa melko paljon (kuvio 75). Keskimukaisesti ammatillista hyötyä koki saaneensa 15 prosenttia, ja loput kuusi prosenttia jakaantui ammatillista hyötyä melko vähän tai vähän saaneiden kesken.

Harjoittelun suorittaneilta kysyttiin, mitä agrologinopinnoissa pitäisi heidän mielestään painottaa erikoistumisharjoittelua ajatellen. Useassa vastauksessa haluttiin opinnoissa painotettavan enemmän työelämälähtöisyyttä. Käytännön töitä ja työelämäjaksoja toivottiin lisää. Toinen asia, joka nousi esiin useamman kerran, oli EU-tukiin ja maatalouspolitiikkaan liittyvän opetuksen määrä. Monessa harjoittelupaikassa tarvitaan tietämystä näistä aiheista, ja niiden opetusta toivottiin painotettavan enemmän.

Erikoistumisharjoittelupaikoilla käytetään nykyään monenlaisia tietokoneohjelmia. Näitä ovat muun muassa Ammu ja Wisu. Tutustumista näihin ja muihin vastaaviin maatalousalan ohjelmiin pidettiin vastaajien keskuudessa tärkeänä ja haluttiin painottaa entistä enemmän opinnoissa. Muutamassa vastauksessa haluttiin painottaa itse erikoistumisharjoitteluun perehdyttämistä. Esimerkkinä toivottiin parempaa tiedonantoa kyseisestä harjoittelusta ja rohkaisua haastavien harjoittelupaikkojen valintaan.

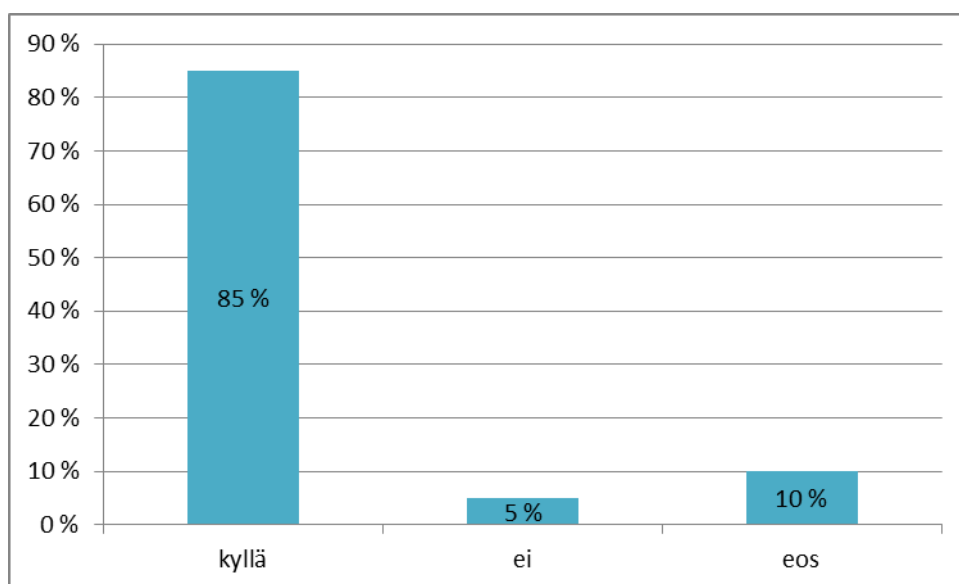
Eräässä vastauksessa toivottiin opinnoissa painotettavan asiakaspalvelun ja myyntiosaamisen opetusta. Muutamat olivat myös sitä mieltä, että opintopaketti on nykyisin tarpeeksi kattava alalle kuin alalle. Työsuojeluasioiden opetuksen toivottiin painottuvan keväälle, juuri ennen erikoistumisharjoittelua. Eräässä vastauksessa otettiin kantaa erikoistumisopinnoihin lausahduksella: ”Erikoistumisen pitäisi olla nimenomaan erikoistumista, ei vanhan kertaamista.”

Kysyttäessä opintojen painottamisesta, olivat muutamat vastanneet hieman aiheen vierestä, mutta samalla tuoneet esille mielipiteensä harjoittelupaikan henkilökunnan suhtautumisesta harjoittelijoihin ja harjoitteluun. He toivoivat, että työnantajat ottaisivat harjoittelijoita opettaakseen ja perehdyttääkseen heitä harjoittelupaikan töihin eikä vain kiireapulaisiksi. Tähän liittyen toivottiin, että harjoittelijalle annettaisiin vastuuta, jotta hän saisi kunnolla näkemystä työstään.

Painottamisen lisäksi kyselyllä pyrittiin selvittämään, mitä agrologiopinnoissa pitäisi muuttaa. Vastauksissa toistuivat edellisen kysymyksen teemat. Työelämä ja

opiskelu haluttiin yhdistää entistä tiiviimmin, ja tukiasioiden, maatalouspolitiikan ja tietokoneohjelmien opetusta kaivattiin lisää. Muutamassa ehdotuksessa haluttiin mahdollistaa erikoistumisharjoittelun jakaminen kahteen osaan, jotta olisi mahdollista kokeilla kahta eri työpaikkaa. Yhdessä vastauksessa haluttiin opintoihin sisällyttää joko pakollinen ulkomaanharjoittelu tai opintoretki.

Yksittäisinä muutosehdotuksina mainittakoon toivomus, että erikoistumisopinnot voisi opiskella jo ennen erikoistumisharjoittelua ja harjoittelun aikana tehtävä päivittäinen raportointi muutettaisiin kuukausiraportointiin. Harjoittelun minimipalkkaa toivottiin nostettavaksi ”inhimilliselle” tasolle.

Kuvio 76. Onko vapaamuotoinen erikoistumisharjoitteluraportti hyvä tapa arvioida omaa harjoittelujaksoasi?

Erikoistumisharjoittelun päätteeksi opiskelijat tekevät vapaamuotoisen itsearviointin omasta harjoittelujaksostaan. Kyselyssä opiskelijoilta tiedusteltiin, onko vapaamuotoinen itsearviointi heidän mielestään hyvä tapa arvioida omaa harjoittelujaksoaan. Enemmistö (85 prosenttia) vastasi sen olevan hyvä tapa (kuvio 76). Vastaajista viisi prosenttia ei pitänyt vapaamuotoista itsearviointia hyvänä keinona oman harjoittelun arvioimiseen. Asiaan ei ottanut kantaa 10 prosenttia vastaajista ja yksi oli jättänyt kokonaan vastaamatta.

Heiltä, joiden mielestä vapaamuotoinen itsearviointi ei ole hyvä keino arvioida omaa harjoittelujaksoaan, pyydettiin ehdotusta paremmasta tavasta.

Ehdotuksia:

- *Voisi olla selvemmin ohjattu raportti, että tietäisi mitä asioita halutaan raportoitavan*

- *Työpaikan palaute ja oma arviointi yhdessä*

- *Työ itsessään opettaa jo koko ajan, ei mielestäni tarvetta erilliselle raportille*

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

5.1 Maatilaharjoittelu

Maatilaharjoittelutilat. Yli puolet vastanneista harjoittelutiloista oli lypsykarjatiloja (kuvio 2). Suurimmalla osalla vastanneista oli peltoa viljelyksessä 50–150 hehtaaria (kuvio 3). Puolet vastanneista tiloista oli toiminut harjoittelutilana yli kymmenen vuotta (kuvio 4). Lähes kaikilla harjoittelutiloilla oli viljelijä, jolla oli jokin maatalousalan koulutus (kuvio 5 & 6). Hieman yli puolella harjoittelutiloista oli harjoittelijan lisäksi myös muita palkattuja työntekijöitä.

Harjoittelutilat toivoisivat harjoittelunvalvojan käyntiä tilalla harjoittelujakson aikana (kuvio 7). Harjoittelunvalvojan käynnin koettaisiin lisäävän harjoittelijan motivaatiota ja helpottaisi tilaa harjoittelijan perehdyttämisessä. Ristiintaulukoinnissa selvisi, että alle vuoden ja yli kymmenen vuotta harjoittelutilana toimineet kokivat harjoittelunvalvojan käynnin tarpeellisimmaksi. (taulukko 1). Harjoittelunvalvojan vierailuja harjoittelutiloilla on ryhdytty toteuttamaan kesän 2011 aikana.

Harjoittelujakson pituus (720 tuntia lukiopohjaisilla ja 320 tuntia maatalouden perustutkintopohjaisilla) koettiin olevan sopivan mittainen, ja harjoittelutilat olivat siihen tyytyväisiä (kuvio 8). Tilat, jotka eivät pitäneet harjoittelujakson pituutta sopivana, ehdottivat harjoittelujakson pituudeksi: viisi kuukautta, kaikilla 320 tuntia ja 520 tuntia.

Harjoittelukirja koettiin tarpeelliseksi tai melko tarpeelliseksi (kuvio 9). Harjoittelukirjan koettiin muun muassa selkeyttävän opiskelijan käsitystä maatalan toiminnasta. Se myös antaa opiskelijalle mahdollisuuden soveltaa käytännössä opittuja taitoja teoriaan. Tilat, jotka pitivät harjoittelukirjaa melko tai erittäin tarpeettomana, ilmoittivat syyksi harjoittelukirjan täyttämisen ajankohdan, soveltamisen ja tilan yksityistietojen antamisen. Harjoittelukirja haluttiin täytettävän ajallaan eikä vasta kuukausien tai vuosien kuluttua harjoittelusta. Ristiintaulukoitaessa havaittiin, että kaikista viljelijöiden koulutusryhmistä vähintään puolet piti harjoittelukirjaa tarpeellisenä (taulukko 2).

Harjoittelijoiden palkkataso koettiin sopivana (kuvio 10). Harjoittelijan palkka oli vuonna 2011 5,79€ / tunti (Maatalousharjoittelijaa koskevat työehdot vuonna 2011, 1). Harjoittelutilat, jotka pitivät palkkaa liian korkeana, ehdottivat palkaksi 5€ /tunti, ehdotus ei merkittävästi poikkea harjoittelijoille maksettavan palkan suosituksesta. Harjoittelutilat ehdottivat myös, ettei harjoittelijalle tarvitsisi maksaa ollenkaan palkkaa. Luonnonvara- ja ympäristöalan työryhmän suosituksen mukaan palkallinen harjoittelu lisää opiskelijan motivaatiota harjoittelua kohtaan. Suositusten mukaan harjoittelun palkallisuus motivoi myös tilaa teettämään harjoittelijalla oikeita töitä. Harjoittelun ollessa palkaton vastuu vakuutuksista siirtyy harjoittelutilalta opilaitokselle. Harjoittelun ollessa palkatonta se kuluttaa opiskelijan opintotukikauksia.

Harjoittelutilat ovat kokeneet harjoittelijan perehdyttämisen ja arvioinnin vaihtelevasti. Perehdytyksessä huomioitavia seikkoja ovat harjoittelijan tiedot, taidot, motivaatio ja halu oppia. Haastavuutta lisää yksilökohtaisuus. Useimmille tiloille harjoittelijan arviointi on helppoa ja se sujuu vaivattomasti.

Harjoittelutiloista yli puolet pitää harjoittelijoiden teoretiedon tasoa hyvänä tai melko hyvänä (kuvio 12). Keskinäisenä opiskelijoiden teoretiedon tasoa pitivät kolmas osa vastaajista. Harjoittelijoiden käytännön töiden osaamisen tasoa harjoittelutiloista kolmas osa piti melko hyvänä, kolmas osa melko huonona tai huonona ja kolmas osa keskinäisenä (kuvio 13). Viitaten Tiaisien ja Kallion kanssa käytyihin yhteydenpitoihin, käytännönharjoitusten osuus on opinnoissa vähentynyt viime vuosien aikana. Eniten harjoittelijoilla koettiin olevan puutteita koneiden ja eläinten käsittelyssä sekä perusmaalouden töissä, kuten lypsyssä. Osa harjoittelutiloista toivoi harjoittelijalle osaamista jopa Ammu- ja Wisu-ohjelmien käyttöön. Näitä ohjelmia opiskellaan tarkemmin kuitenkin vasta erikoistumisopinnoissa. Harjoittelutilojen onkin syytä muistaa, että harjoittelija on vasta opiskelemassa maatalousalaa eikä suinkaan valmis ammattilainen. Suurin osa harjoittelutiloista kuitenkin ymmärsi, että harjoittelu on harjoittelemista varten ja että siinä opiskellaan asioita pala palalta. Harjoittelijoiden väliset erot voivat selittyä myös aiemmalla kokemuksella, koulutuksella ja taustoilla.

Harjoittelutilat olivat sitä mieltä, että harjoittelijoilla tulisi olla käytännöntöiden testi, ja se olisi läpäistävä ennen harjoittelun alkamista (kuvio 14). Ammattikorkeakou-

lussa on oltava käytännön harjoituksia ja niitä toivottiin harjoittelijoille lisää käytännöntaitojen parantamiseksi.

Ennakkoharjoittelu koettiin tarpeellisena, ja osa tiloista olisi valmis ottamaan harjoittelijan ennen varsinaista harjoittelua tilalle ennakkoharjoitteluun (kuvio 15). Ennakkoharjoittelussa voitaisiin perehdyttää opiskelijaa tilan töihin ja harjoittelija sekä isäntäväki tutustuisivat toisiinsa ennen varsinaisen harjoittelun alkamista.

Harjoittelutilat kokivat, että harjoittelijat ovat sopeutuneet tilalla työskentelyyn pääsääntöisesti hyvin (kuvio 16). Sopeutumista on auttanut molemminpuolinen avoin, iloinen ja motivoitunut asenne. Harjoittelutiloista 86 prosenttia koki onnistuneensa tarjoamaan harjoittelijoille monipuolisia työtehtäviä (kuvio 17). Tiloista 11 prosenttia tiloista ei ole pystynyt tarjoamaan harjoittelijalle monipuolisia työtehtäviä. Syitä yksipuolisiin työtehtäviin olivat harjoittelijan kokemattomuus koneiden käytössä ja tilan työntekijöiden jaetut työtehtävät.

Koulutuspäivän harjoittelutilat kokevat tarpeelliseksi, koska pääsisivät vaihtamaan kokemuksiaan ja verkostoitumaan muiden tilojen kanssa (kuvio 18). Koulutuspäivän yhteyteen toivottiin luentoa ajankohtaisesta aiheesta.

Yli puolet harjoittelutiloista ei halua tutustua harjoittelukirjaan ennakkoon (kuvio 19). Harjoittelukirjan täyttäminen koettiin harjoittelijan tehtäväksi ja harjoittelun aikana koettiin olevan aikaa harjoittelukirjan täyttämiseen. Kolmasosa tiloista haluaisi tutustua harjoittelukirjaan ennakkoon, perusteluiksi kerrottiin, että tilat osaisivat varautua kysymyksiin ennakolta ja huomioida esimerkiksi neuvojien käynnit. Harjoittelukirjan kehittämiseen tilat eivät halunneet osallistua (kuvio 20). Harjoittelutilat kokivat, ettei harjoittelukirjan kehittämiseen ole resursseja, aikaa ja innostusta.

Työturvallisuusasiat harjoittelutiloilla olivat kunnossa. Yksi tila vastasi, etteivät työturvallisuusasiat ole kunnossa, koska henkilökohtaiset suojaimet puuttuvat.

Harjoittelijat ovat tehneet harjoittelun aikana ylityötä (kuvio 21). Ylityöt on korvattu harjoittelijoille joko palkkana tai vapaina.

Harjoittelutilat suhtautuivat positiivisesti ajatukseen, että harjoittelija antaisi arvioinnin harjoittelutilasta (kuvio 22). Harjoittelutilat kokevat, että aina on kehittämisen

kohteita, ja ulkopuolisen silmin ne havaitaan herkemmin. Maatilojen kehittäminen koettiin tarpeelliseksi.

Osa harjoittelutiloista kiinnostui ajatuksesta korvata harjoittelukirja osittain harjoittelun aikana harjoittelijan tekemillä tehtävillä. Harjoittelija voisi raportoida esim. tilan kasvinsuojelutoimenpiteistä koululle. Harjoittelutilat eivät kuitenkaan halua käyttää raportointiin omaa aikaansa, raportoinnin pitäisi tapahtua kokonaan opiskelijälähtöisesti.

Maatilaharjoittelun suorittaneet opiskelijat. Kyselyyn vastanneista 59 prosenttia oli naisia ja 41 prosenttia miehiä. Nuorisoasteella opiskelevia oli 93 prosenttia vastanneista ja monimuoto-opiskelijoita 7 prosenttia vastanneista. Yli puolella opiskelijoista oli pohjakoulutuksena lukio ja kolmasosalla oli maatalouden perustutkinto tai muu vastaava ammatillinen tutkinto (kuvio 23). Lähes kaikilla opiskelijoilla oli ennen maatilaharjoittelun suorittamista työkokemusta (kuvio 24). Yli puolet vastanneista opiskelijoista oli suorittanut 720 tuntia kestävän maatilaharjoittelun (kuvio 26).

Suurin osa kyselyyn vastanneista opiskelijoista suoritti maatilaharjoittelun Suomessa. Harjoittelutiloista yli puolet oli maidontuotantotiloja (kuvio 25). Suurimmalla osalla harjoittelutiloista oli harjoittelijan lisäksi muuta palkattua työvoimaa.

Lähes kaikki opiskelijat olivat tyytyväisiä harjoittelun ajankohtaan ja keston (kuvio 26 & 27). Vastaajista kuuden prosentin mukaan harjoittelujakso oli liian pitkä, he ehdottivat harjoittelun pituudeksi 3 kk, 4 kk, 400 tuntia ja 500 tuntia. Ristiintaulukoidessa havaittiin, että kaikki vastaajat, joiden mielestä harjoittelujakso oli liian pitkä, olivat suorittaneet 720 tuntia kestävän harjoittelun (taulukko 6).

Opiskelijat kokivat saaneensa ennen harjoitteluaan tukea ammattikorkeakoulusta hyvin tai melko hyvin (kuvio 29). Yli puolet vastanneista opiskelijoista ei tarvinnut tukea harjoittelunsa aikana. Opiskelijat, jotka olivat tarvinneet tukea harjoittelun aikana, olivat kokeneet saaneensa sitä hyvin tai melko hyvin (kuvio 30).

Opiskelijoista kolmasosa ei koe tarpeellisena harjoittelunvalvojan käyntiä tilalla harjoittelun aikana, mutta neljäs osa opiskelijoista kokee käynnin tarpeellisena

(kuvio 31). Harjoittelunvalvojan vierailua tilalla harjoittelujakson aikana ei pidetty tarpeellisena, koska koettiin harjoittelun sujuvan muutenkin ihan hyvin. Harjoittelun valvojan käyntiä tilalla toivottiin sen vuoksi, että harjoittelunvalvoja näkisi tilan ja hänen kanssaan voisi keskustella mieltä painavista asioista.

Opiskelijat ovat kokeneet saaneensa harjoittelutilalla hyvin tai melko hyvin ohjausta harjoittelunsa aikana (kuvio 32). Enemmän ohjausta kaivattiin koneiden kanssa työskentelyyn ja uusiin töihin opastamiseen. Teoriaopintojen koettiin tukeneen harjoittelua melko hyvin tai keskinkertaisesti (kuvio 34). Opiskelijat toivoivat lisää käytännön harjoituksia koneiden ja eläinten käsittelyyn. Harjoittelun koettiin vastaavan opintoja hyvin tai melko hyvin (kuvio 37). Ennakkoharjoittelu koettiin tarpeelliseksi opiskelijoille, joilla ei ole aiempaa kokemusta maatalouden töistä. Suurin osa opiskelijoista on tehnyt harjoittelun aikana ylitöitä (kuvio 33). Ylitöiden tekeminen korvattiin opiskelijoille joko rahana tai vapaana.

Opiskelijat olivat pääsääntöisesti sopeutuneet harjoittelutilalla työskentelyyn hyvin tai melko hyvin (kuvio 36). Keskinkertaisesti tai melko huonosti tilalla työskentelyyn sopeutuvat olivat kertoneet syyksi henkilökemioiden sopimattomuuden isäntäväen kanssa.

Opiskelijat kokivat harjoittelun melko tai keskinkertaisesti haasteelliseksi (kuvio 38). Ristiintaulukoitaessa havaittiin, että 320 tuntia tehneet harjoittelijat pitivät harjoittelua melko tai keskinkertaisen haasteellisena. Harjoittelu oli erittäin tai melko haasteellinen 720 tuntia kestäneen harjoittelun suorittaneille. Pääsääntöisesti voidaan olettaa, että pidemmän harjoittelun suorittavilla on vähemmän kokemusta maatalousalalta.

Suurin osa vastanneista oli kokenut harjoittelun monipuoliseksi. He olivat myös kokeneet että heidän työpanostaan oli arvostettu paljon tai melko paljon (kuvio 39&40).

Harjoittelun koetaan selkeyttäneen käsitystä ammattialasta paljon tai melko paljon (kuvio 41). Suurin osa vastaajista koki harjoittelusta olleen paljon tai melko paljon ammatillista hyötyä (kuvio 42). Harjoittelukirja on tukenut harjoittelua melko hyvin (kuvio 43). Vastaajat jotka kokivat, ettei harjoittelukirja ole tukenut opintoja totesi-

vat, että harjoittelukirjan täyttäminen olisi tukenut opintoja jos harjoittelukirjaa olisi täyttänyt jo harjoittelun aikana.

Johtopäätökset maatilaharjoittelusta. Kyselyn tulosten perusteella harjoittelijat ja harjoittelutilat olivat tyytyväisiä maatilaharjoittelun pituuteen, ajankohtaan, harjoittelukirjaan, harjoittelijoiden palkkaan ja teoriaopintoihin ennen harjoittelua.

Kyselyn perusteella harjoittelutilat toivoivat yhteistä koulutuspäivää, opiskelijan arviota harjoittelutilasta, ennakkoharjoittelua, harjoittelunvalvojan käyntiä tilalla ja ensimmäiselle opiskeluvuodelle lisää käytännön harjoituksia harjoittelun tueksi. Kyselyn perusteella oppilaat toivoivat lisää käytännön harjoituksia ja ennakkoharjoittelun mahdollisuutta. Seinäjoen ammattikorkeakoulun viime vuosien suunta, vähentää käytännön harjoitusten määrää, ei palvele oppilaiden tarpeita. Maatiloilta ja oppilailta tulleen palautteen perusteella käytännön harjoitusten määrää ei ainaakaan nykyisestä tule vähentää, mieluummin tuli lisätä käytännönharjoitusten määrää. Myös ennakkoharjoittelulla voitaisiin parantaa harjoittelijoiden käytännön taitojen osaamista.

Harjoittelutilat toivovat, että harjoittelijat täyttäisivät harjoittelukirjaa jo harjoittelun aikana. Myös oppilailta saadun palautteen perusteella harjoittelukirja tukee opintoja parhaiten silloin kun sitä täytetään harjoittelun aikana. Harjoittelukirjan täyttäminen on harjoittelijan vastuulla ja tietoja siihen kannattaa kerätä pitkin kesää.

Vastauksista on ilmennyt tietynasteista tyytymättömyyttä harjoittelijoihin ja harjoittelutiloihin. Osa harjoittelijoista on kokenut vaatimustason harjoittelutiloilla olleen liian korkea heidän osaamiseensa nähden. Muutamia harjoittelusopimuksia on jouduttu purkamaan edellä mainitusta syystä sekä henkilökemioiden yhteen sopimattomuuden vuoksi. Asian korjaamiseksi olisi rekrytointilanteessa tilojen osattava paremmin kertoa odotuksensa harjoittelijan suhteen sekä harjoittelijoiden paremmin tuotava ilmi todellinen osaamisensa maatilantöistä. Ennakkoharjoittelun avulla voitaisiin varmastikin pienentää kesken varsinaisen harjoittelujakson tapahtuvia harjoittelun keskeytymisiä.

Kyselyt toteutettiin maatiloille keväällä, joka osaltaan verotti tiloilta saatujen vastausten lukumäärää. Osa tiloista jätti vastaamatta alkavien peltotyökiireiden ja tuki-

hakemuspalautuksien vuoksi. Kyselylle sopivampi ajankohta olisi talvella jolloin maataloilla pääsääntöisesti on vähän kiireettömämpää aikaa.

5.2 Erikoistumisharjoittelu

Erikoistumisharjoittelupaikat. Enemmistö harjoittelupaikoista vastasi tuntevansa AMK-opintomme ja niihin kuuluvat harjoittelukäytänteet hyvin (kuvio 47). Harjoittelupaikat olivat saaneet eniten tietoa opinnoistamme suoraan harjoittelijoilta tai yrityksessä työskenteleviltä agrologikoulutuksen suorittaneilta työntekijöiltä. Myös oppilaitoksen henkilökunnalta oli saatu tietoa opinnoista. Yllättävän vähän tietoa oli haettu Internetistä (taulukko 10).

Erikoistumisharjoittelupaikat toivoivat opinnoissa painotettavan maataloustukiin ja maatalousneuvontaan liittyviä asioita sekä asiakaspalvelua. Maatalousneuvontaan painottamisella tarkoitetaan varmaankin juuri neuvontaorganisaatioissa käytettävien tietokoneohjelmien opetusta (taulukko 11).

Oppilaitoksen harjoitteluohjaajien taholta erikoistumisharjoittelupaikat kokivat saaneensa ohjausta harjoitteluun liittyen enimmäkseen välillä melko hyvin – melko huonosti. Vastaukset painottuivat viisiportaisen asteikon loppupäähän, joten erikoistumisharjoittelupaikkojen ohjaamiseen olisi syytä keskittyä tulevaisuudessa enemmän (kuvio 49). Harjoittelupaikoilta tiedusteltiin, kuinka he haluaisivat tietoa harjoittelukäytännöistä. Selvä enemmistö halusi tietopaketin sähköpostiin. Osa harjoittelupaikoista piti harjoittelunvalvojan vierailua hyvänä mahdollisuutena saada tietoa harjoittelukäytännöistä. Infotilaisuus oppilaitoksellamme ei saanut kovin paljon kannatusta (taulukko 12). Erikoistumisharjoittelupaikat kertoivat heillä olleen pääsääntöisesti melko hyvin tai keskinkertaisesti resursseja ohjata harjoittelijaa harjoittelun aikana (kuvio 50).

Erikoistumisharjoittelupaikoista suurin osa piti harjoittelijalle maksettavaa palkkaa sopivana (kuvio 53). Kysymyksessä ei tosin ollut määritelty mitään tiettyä palkkamäärää, ja eräs vastaaja huomauttikin asiasta. Erikoistumisharjoittelussa palkka yleensä määräytyy kunkin yrityksen työ sopimuksen mukaan. Palkkaa korkeana

pitäneet yritykset olisivat halunneet alentaa palkkaa ja jättää siihen muun muassa korotusvaran, jolloin palkka voitaisiin korottaa harjoittelijan taitojen mukaan. Harjoittelupaikat, jotka pitivät harjoittelijan palkkaa alhaisena, olisivat olleet halukkaita korottamaan sitä. Korottamisen esteenä olivat määrärahat ja muun muassa ajatus siitä, että opiskelija menettää opintotuen harjoittelun ajalta, jos palkkaa korotetaan.

Opintotukeen vaikuttavat toki opiskelijan tulot, mutta tulee muistaa, että Kela tarkkailee opiskelijan vuositulojen määrää, ei kuukausitulojen määrää. Opiskelija voi siis tienata vuoden tulonsa verran mihin aikaan vuodesta tahansa, kunhan summa ei ylitä tulorajaa. Opintotukeen ja tulorajaan vaikuttaa myös opiskelijan tukikuukausien määrä. Jos opiskelija aikoo käyttää kaikki 12 tukikuukautta, voi hän vuodessa tienata 7920 € eli kuukautta kohti 660 € (Kela 2008). Moni opiskelija ei kuitenkaan käytä kaikkia 12 kuukautta, jolloin tuloraja nousee. Esimerkiksi 9 tukikuukautta käyttävä opiskelija voi tienata vuodessa 11 850 € eli kuukaudessa n. 1317 €. Moni ottaisi varmasti harjoittelun ajalta mieluummin kunnan palkan opintotuen (298 € / kk + mahd. asumislisä) sijaan.

Suurin osa erikoistumisharjoittelupaikoista oli tyytyväisiä harjoittelun ajankohtaan. Ajankohtaan tyytymättömät harjoittelupaikat toivoivat enimmäkseen, että harjoittelu alkaisi aiemmin, huhtikuussa. Useimmat ehdotukset perustuivat siihen, miten kullakin toimialalla oli töitä tarjolla (taulukko 13). Enemmistö erikoistumisharjoittelupaikoista piti harjoittelun pituutta sopivana (kuvio 52). Osa koki harjoittelun liian lyhyeksi, koska olisi voinut tarjota harjoittelijoille töitä pidempään. Toiset taas kokivat harjoittelun liian pitkäksi eivätkä kyenneet tarjoamaan harjoittelijoille heidän taitojaan vastaavaa työtä loppuajasta.

Selvä enemmistö harjoittelupaikoista koki voineensa antaa melko hyvin monipuolisia työtehtäviä harjoittelijoilleen (kuvio 51).

Erikoistumisharjoittelupaikoista suurin osa oli voinut antaa opinnäytetyöaiheen osalle harjoittelijoista. Joukossa oli myös paikkoja, jotka olivat voineet antaa aiheen kaikille sitä halunneille (kuvio 55). Kolmasosa opinnäytetyöaiheen antaneista yrityksistä koki heillä olleen melko hyvin resursseja osallistua opiskelijan opinnäytetyöprosessiin. Lähes puolet harjoittelupaikoista vastasi resursseja olleen keskin-

kertaisesti tai melko huonosti (kuvio 56). Ristiintaulukoitaessa kävi ilmi, ettei yrityksen toimialalla ollut vaikutusta mahdollisuuteen resursoida opinnäytetyö-prosessiin osallistumista. Erikoistumisharjoittelupaikat listasivat opinnäytetyöaiheita, joista olisi heille hyötyä. Listassa on lähinnä erilaisia yrityksen toimintaan liittyviä selvityksiä ja tutkimuksia, jotka palvelevat yritystä ja sen asiakkaita.

Lähes kaikki harjoittelupaikat halusivat tietoa opiskelijan itsearvioinnista (taulukko 14). Enemmistö yrityksistä halusi tiedon sähköpostiin (taulukko 15). Erikoistumisharjoittelu koettiin tarpeelliseksi lähes kaikissa harjoittelupaikoissa. Vain yksi yritys ei kokenut erikoistumisharjoittelua tarpeelliseksi (kuvio 54).

Hieman alle puolet yrityksistä oli halukas tekemään enemmän yhteistyötä oppilaitoksemme kanssa (taulukko 17). Yhteistyöehdotuksissaan yritykset mainitsivat muun muassa erilaiset koulutustilaisuudet, vierailut ja mahdollisuuden tarjota opinnäytetyöaiheita. Listassa oli myös muutamia työ- tai harjoittelupaikkatarjouksia.

Valmistuvien agrologiin työnsaantimahdollisuuksia ajatellen erikoistumisharjoittelupaikoilta tiedusteltiin, minkälaisia työtehtäviä heillä olisi tarjota agrologeille. Eniten työtehtäviä oli tarjolla maataloushallinnon ja kaupanalan yrityksissä (kuvio 57).

Erikoistumisharjoittelun suorittaneet opiskelijat. Opiskelijat toivoivat opinnoissaan painotettavan enemmän työelämälähtöisyyttä ja maatalousalalla käytettävien tietokoneohjelmien opetusta sekä maataloustukiin liittyviä asioita. Opiskelijoilta kysyttiin myös, mitä he haluaisivat muuttaa opinnoissaan. Opinnot ja työelämä haluttiin edelleen tuoda lähemmäs toisiaan ja tietokoneohjelmiin sekä tukiasioihin haluttiin tutustua enemmän. Erikoistumisharjoittelun jakaminen kahteen osaan tuli myös ilmi vastauksista. Tällöin opiskelija ehtisi tutustua työskentelyyn kahdessa eri työpaikassa ja saisi näin laajemman käsityksen omasta alastaan.

Erikoistumisharjoittelupaikkaa hakiessaan opiskelijat kertoivat saaneensa ohjausta harjoitteluohjaajiltaan enimmäkseen melko hyvin tai keskinkertaisesti (kuvio 61). Tähän vaikuttaa myös opiskelijan oma aktiivisuus ohjaukseen hakeutumisessa.

Ne, jotka olivat ohjausta pyytäneet, olivat sitä varmasti myös saaneet. Vastauksista ei myöskään käy ilmi, olivatko kaikki edes tunteneet tarvetta ohjaukseen.

Suurin osa opiskelijoista vastasi saaneensa harjoittelujakson aikana ohjausta harjoittelunohjaajilta melko hyvin tai keskinkertaisesti. Vastaukset jakautuivat lähes samoihin prosenttiosuuksiin kuin kuviossa 61 mutta painottuivat hieman enemmän välille keskinkertaisesti – huonosti (kuvio 62). Lisäkysymyksenä kysyttiin, millaista ohjausta opiskelija olisi kaivannut. Ohjausta olisi haluttu lisää harjoittelupaikkaa valittaessa. Myös harjoittelunohjaajan yhteydenottoa harjoittelunaikana toivottiin sekä ohjausta työlakiin liittyvissä asioissa (kuvio 63). Suurin osa oppilaista koki saaneensa ohjausta työpaikaltaan hyvin tai melko hyvin (kuvio 65).

Opiskelijoilta tiedusteltiin, kaipasivatko he harjoitteluohjaajan käyntiä harjoittelujakson aikana. Selvä enemmistö ei kaivannut harjoitteluohjaajan vierailua (kuvio 64). Tämä voi johtua siitä, että käytäntö ei ole ollut oppilaitoksellamme käytössä, ja on siksi opiskelijoille vieras. Harjoittelunohjaajan vierailuja harjoittelupaikoilla on ryhdytty toteuttamaan kesän 2011 aikana.

Kaksi kolmasosaa opiskelijoista koki erikoistumisharjoittelun selkiyttäneen heidän käsitystään omasta ammattialastaan hyvin tai melko hyvin (kuvio 72). Erikoistumisharjoittelu näyttää siis toimivan hyvin työelämälähtöisenä opetusmuotona. Suurin osa opiskelijoista koki saaneensa ammatillista hyötyä erikoistumisharjoittelusta hyvin tai melko hyvin (kuvio 75). Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että erikoistumisharjoittelupaikat olivat tarjonneet harjoittelijoilleen työtä myös jatkossa tai että opiskelija oli harjoittelunsa aikana luonut suhteita tulevaisuuden yhteistyökumppaneihin jne.

Enemmistö opiskelijoista oli saanut palkkaa 1000-1200€ tai 1300–1500€ kuukaudessa. Joukossa oli myös palkkaa enemmän tai vähemmän saaneita, ja yksi tapaus, joka ei ollut saanut palkkaa lainkaan (kuvio 66). Opiskelijoilta ei kysytty suoraan, olivatko he tyytyväisiä palkkaansa. Saatujen palkkojen perusteella voidaan olettaa, että pääosin palkkaan oltiin tyytyväisiä. Opiskelijoilta kysyttiin myös, kuinka mahdolliset ylityöt oli korvattu. Yleisimmin korvaus oli saatu rahana tai vapaa-päivinä (kuvio 67).

Erikoistumisharjoittelun ajankohta oli pääosin sopiva oppilaiden mielestä (kuvio 59). Ajankohtaan tyytymättömät ehdottivat sopivammaksi ajankohdaksi talvea tai syksyä. Suurin osa opiskelijoista oli tyytyväisiä erikoistumisharjoittelun pituuteen (kuvio 60). Pituuteen tyytymättömät opiskelijat toivoivat harjoittelun olevan lyhyempi tai että harjoittelun pituus olisi sama, mutta se jaettaisiin useampaan harjoittelupaikkaan.

Puolet kyselyyn vastanneista opiskelijoista ei ollut saanut aihetta opinnäytetyöhönsä erikoistumisharjoittelupaikastaan. Kysymyksestä ei tosin selviä, olivatko harjoittelijat pyytäneet aihetta. Osalla vastaajista oli ollut aihe jo ennen erikoistumisharjoittelua, ja neljäsosa oli saanut aiheen harjoittelupaikastaan (kuvio 68). Opiskelijoista suurin osa vastasi harjoittelupaikkansa osallistuneen opinnäytetyöprosessiin hyvin tai melko hyvin (kuvio 69).

Lähes kaikki opiskelijat vastasivat sopeutuneensa työpaikalla työskentelyyn hyvin tai melko hyvin (kuvio 70). Aiemmin tuli esille, että harjoittelijat olisivat kaivanneet parempaa perehdytystä työhönsä harjoittelupaikallaan. Nähtävästi työpaikalla työskentelyyn oli kuitenkin sopeuduttu hyvin, vaikka joissain tapauksissa perehdytys oli ollut heikompaa.

Selvä enemmistö opiskelijoista koki, että heidän työpanostaan oli arvostettu hyvin tai melko hyvin. Vain muutamat kokivat työpanoksensa arvostuksen olleen keskin-kertaista tai melko huonoa (kuvio 71). Suurin osa opiskelijoista vastasi harjoittelunsa olleen haasteellista (kuvio 74).

Erikoistumisharjoittelun päätteeksi opiskelija kirjoittaa vapaamuotoisen harjoitteluraportin, johon kuuluu muun muassa itsearviointia. Opiskelijat pitivät pääsääntöisesti vapaamuotoista raporttia hyvänä keinona arvioida omaa harjoittelujaksoaan (kuvio 76).

Johtopäätökset erikoistumisharjoittelusta. Kyselyn mukaan sekä erikoistumisharjoittelupaikat että opiskelijat olivat tyytyväisiä harjoittelun ajankohtaan ja pituuteen, harjoittelijan palkkaan sekä työpaikalla annettavan ohjauksen määrään. He

olivat myös samaa mieltä siitä, että opiskelijan koulutus ja siihen kuuluvat opinnot vastasivat erikoistumisharjoittelussa tarvittavia taitoja.

Molemmat osapuolet toivoivat opinnoissa painotettavan maataloustukiin liittyviä asioita ja maataloudessa käytettävien tietokoneohjelmien opetusta. Harjoittelunohjaajien taholta toivottiin enemmän erikoistumisharjoitteluun liittyvää ohjausta. Harjoittelunohjaajan vierailu harjoittelun aikana tuntui ilmeisesti molemmista osapuolista vieraalta ajatukselta.

Erikoistumisharjoittelupaikat tunsivat agrologinopinnot pääosin hyvin ja kokivat erikoistumisharjoittelun tarpeelliseksi. He halusivat tietoa harjoittelukäytänteistä ja opiskelijan itsearviointista sähköpostitse. Harjoittelupaikat kokivat voineensa tarjota harjoittelijoilleen monipuolisia töitä, ja osa oli valmis tekemään enemmänkin yhteistyötä oppilaitoksemme kanssa. Useimmat yritykset olivat antaneet harjoittelijalleen aiheen opinnäytetyöhön, mutta osallistumista opinnäytetyöprosessiin ei aina ollut voitu järjestää riittävästi.

Opiskelijat puolestaan kokivat harjoittelupaikkansa osallistuneen riittävästi opinnäytetyöprosessiin. Harjoittelu oli selkiyttänyt opiskelijoiden näkemystä omasta ammattialastaan ja tarjonnut ammatillista hyötyä. Opiskelijat olivat sopeutuneet työpaikalla työskentelyyn ja kokivat harjoittelunsa olleen haasteellista. Heidän työpanostaan oli myös arvostettu. Vapaamuotoinen harjoitteluraportti koettiin hyväksi keinoksi arvioida harjoittelujaksoa.

6 POHDINTA

6.1 Maatilaharjoittelu

Maatilaharjoittelutilat. Kyselyn vastausprosentti oli 37, tämän perusteella kyselyn tuloksia voidaan pitää suuntaa-antavina. Voidaan kuitenkin olettaa, että ainakin aktiiviset harjoittelutilat ovat vastanneet kyselyyn. Kyselyyn vastanneista tiloista kaikki eivät vastanneet jokaiseen kysymykseen, tämä osaltaan heikentää tulosten luotettavuutta.

Kysely lähetettiin tiloille kiireimpään kylvöaikaan, joten tämän voi osaltaan vaikuttaa vastausprosenttiin. Optimaalisin ajankohta kyselyn toteuttamiseen olisi ollut talvi, jolloin tilalla ei ole kylvö- tai sadonkorjuutöitä.

Kyselyssä kysyttiin, kuinka kauan tilat ovat toimineet harjoittelutiloina. Kysymyksen kautta saatu tieto ei kuitenkaan kerro, kuinka monta harjoittelijaa tilalla on ollut. Varsinkin ristiintaulukoiteja tehdessä tilalla olleiden harjoittelijoiden määrä olisi ollut mielenkiintoinen tarkentava tieto.

Viljelijöiden koulutusta kysyttäessä samassa vastausvaihtoehdossa olivat maatalouden perustutkinto ja muu ammatillinen perustutkinto. Vastaustausten tulkittavuuden vuoksi nämä olisi voinut eriyttää omiksi vaihtoehdoikseen, jolloin olisi voinut tarkemmin tulokita kuinka suurella osalla vastaajista oli maatalousalan koulutus.

Termiä 'ennakkoharjoittelu' ei ollut selvennetty. Ennakkoharjoittelu ymmärrettiin ennen harjoittelua tehtävänä harjoitteluna, kuten oli tarkoitettukin. Ennakkoharjoittelupaikaksi oletettiin joko koulutila tai tuleva harjoittelutila. Lisäkysymyksenä olisi voinut kysyä, olisiko tilalla kiinnostusta ottaa ennakkoharjoittelijoita.

Maatilaharjoittelun suorittaneet opiskelijat. Kyselyn vastausprosentti oli 59, tämän perusteella kyselyn tuloksia voidaan pitää luotettavina. Kyselyyn vastanneista opiskelijoista kaikki eivät vastanneet jokaiseen kysymykseen.

Kysymys työkokemuksen määrästä olisi kaivannut selkeyttämistä. Työkokemuksella tarkoitettiin työsopimuksella tehtyä työtä miltä tahansa alalta. Kysymyksellä haluttiin selvittää opiskelijoiden aiempaa kokemusta työntekijän roolissa. Kysymyksessä pyydettiin tarkentamaan työkokemuksen määrää vuosina ja kuukausina. Osa vastaajista vastasi vain numerolla, jolloin jäi epäselväksi, tarkoitettiinko kuukausia vai vuosia. Nämä vastaukset jouduttiin karsimaan pois.

Opiskelijoista 40 jätti vastaamatta kysymykseen, jossa kysyttiin saiko oppilas tukea ammattikorkeakoulusta ennen harjoittelun alkamista. Vastausvaihtoehtona oli muun muassa ”en tarvinnut tukea”, jota vastaajat eivät olleet ilmeisesti huomanneet. Kysymys olisi pitänyt muotoilla siten, että vastausvaihtoehdot olisivat olleet kyllä tai ei.

6.2 Erikoistumisharjoittelu

Erikoistumisharjoittelupaikat. Kyselyn vastausprosentti oli 54. Kyselyn tuloksia voidaan siis pitää luotettavina. Lähes kaikki erikoistumisharjoittelupaikat, joissa oppilaitoksestamme yleensä on harjoittelijoita, olivat vastanneet. Osa harjoittelupaikoista ei vastannut kaikkiin kysymyksiin, mikä voi heikentää kyselyn luotettavuutta.

Osa kyselyistä jouduttiin odottamaan ja puhelinsoitolla tiedustelemaan, mikäli yritys halusi kyselynsä palauttaa ja osallistua tutkimukseen. Tästä voidaan päätellä, ettei kevät välttämättä ollut kyselyn lähettämisen paras ajankohta. Harjoittelupaikoilla olisi voinut olla enemmän aikaa vastata kyselyyn talvella, kuten maatalusharjoittelu tiloillakin.

Kyselyssä tiedusteltiin, olivatko erikoistumisharjoittelupaikat tyytyväisiä harjoittelijan palkkaan. Kysymyksessä ei ollut määritelty kysyttävän palkan määrää, ja tämän vuoksi osa jätti vastaamatta kysymykseen. Kysymyksessä, jossa kysyttiin, montako agrologiopiskelijää yrityksellä oli ollut erikoistumisharjoittelussa viimeisen kymmenen vuoden aikana, ei ollut määritelty olivatko harjoittelijat olleet omasta oppilaitoksestamme. Nämä epäselvyydet voivat vaikuttaa tuloksiin.

Erikoistumisharjoittelupaikoilta kysyttiin, haluaisivatko he tietoa opinnoistamme ja harjoittelukäytänteistä oppilaitoksellamme järjestettävässä infotilaisuudessa. Infotilaisuutta ei ollut selitetty kysymyksessä, ja koska se oli uusi asia, ei moni varmaankaan valinnut tätä vaihtoehtoa. Tämä voi vaikuttaa kyselyn tuloksiin.

Erikoistumisharjoittelun suorittaneet opiskelijat. Kyselyn vastausprosentti oli 45. Tuloksia voidaan pitää luotettavina. Vastanneissa oli sekä nuorisosaasteen että aikuispuolen suorittaneita, joten tuloksia on saatu molempien koulutusmuotojen osalta. Kaikki vastaajat eivät vastanneet jokaiseen kysymykseen, mikä voi heikentää tulosten luotettavuutta.

Suurin osa kyselyistä lähetettiin jo valmistuneille opiskelijoille, ja vaikka voisi olettaa, ettei heillä ole enää mielenkiintoa vastata opiskeluaikoihin liittyvään kyselyyn, vastausprosentti oli yllättävän korkea.

Kysyttäessä harjoittelun pituuden sopivuudesta osa vastanneista oli vastannut pelkällä luvulla ilman yksikköä (tuntia/päivää). Tällaiset vastaukset jouduttiin hylkäämään. Harjoittelunohjaajan käyntiä ei ollut kysymyksessä selvennetty eikä käytäntö ole ollut oppilaitoksessamme käytössä, joten tämä voi vaikuttaa vastausten jakautumiseen.

Eräissä vastauksissa oli ajauduttu aihealueen ulkopuolelle, eivätkä vastaukset olleet soveliaita mainittaviksi kyselyn tuloksissa.

LÄHTEET

A 15.5.2003/352. Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista.

Agrologiopiskelijoiden harjoittelu. 2011. Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 24.8.2011]. Saatavana:
http://www.seamk.fi/Suomeksi/Tutustu_SeAMKiin/Yksikot/SeAMK_Maa- ja_metsatalous/Agrologiopiskelijoiden_harjoittelu.iw3

Aikuiskoulutus. 2011. Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 24.8.2011]. Saatavana:
http://www.seamk.fi/Suomeksi/Haluatko_opiskella/Koulutusalat/Luonnonvara- ja_ymparistoala/Maaseutuelinkeinojen_koulutusohjelma,_ aikuiskoulutus.iw3

Kaisto, H. & Hyppänen, J. 2006. Luonnonvara- ja ympäristöalan työharjoittelun pituudet yhtenäistettävä. Kannanotto. Helsinki: Suomen ammattikorkeakouluopiskelija yhdistyksen liitto.

Kallio, E. 2011. Harjoittelunvalvoja. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Haastattelu 25.8.2011.

Kallio, J-M. 2011. Tuntiopettaja. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Sähköpostiviesti 8.9.2011.

Koskimies, H. 2011. Ulkomaanharjoitteluvastaava. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Haastattelu. 5.9.2011.

Luonnonvara- ja ympäristöalan työrengas-loppuraportti. 2006. Harjoittelun kehittämishanke 2006. Kokkola: Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu.

Maatalousharjoittelijaa koskevat työehdot vuonna 2011. 2011. Helsinki: Maaseudun työnantajaliitto MTA.

Opinto-opas 2011-2012. 2011. Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 22.8.2011]. Saatavana:
<http://ops.seamk.fi/fi/index.php?category=2011-2012&page=MAELINK>

Opintotuki. Opiskelijan omat tulot. 2008. [Verkkosivu]. Helsinki: Kansaneläkelaitos. [Viitattu 29.8.2011]. Saatavana:
<http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/300508130646HO?OpenDocument>

Suojaranta, J. 2011. Harjoittelunvalvoja. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Haastattelu 12.9.2011

Suositus harjoittelusta, sen järjestämisestä ja terminologiasta. 2006. Harjoittelun kehittämishanke 2006. Kokkola: Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu.

Syrjälä, A. 2011. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 22.8.2011].
Saatavana:
http://intra.epedu.fi/Opiskelijaintra_%28SeAmk%29/Opiskelijapalvelut/AHOT.iw3

Tiainen, J. 2011. Koulutusohjelmapäällikkö. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Sähköpostiviesti 5.9.2011.

LIITTEET

LIITE 1. Kyselylomake maatilaharjoitteluista tiloille

TAUSTATIEDOT

1. Tilan tuotantosuunta
 - a) lypsykarjatalous
 - b) sikatalous
 - c) kasvintuotanto
 - d) muu, mikä _____

2. Tilalla peltoa viljelyksessä (omat ja vuokramaat) _____ ha.

3. Kuinka kauan olette toimineet harjoittelutilana?
 - a) alle vuoden
 - b) 1-5 vuotta
 - c) 6-10 vuotta
 - d) yli 10 vuotta

4. 1. viljelijän koulutus?
 - a) lukio
 - b) perustutkinto tai muu vastaava ammatillinen tutkinto
 - c) agrologi tai AMK-agrologi
 - d) agronomi
 - e) muu, mikä? _____

5. 2.viljelijän koulutus?
 - a) lukio
 - b) perustutkinto tai muu vastaava ammatillinen tutkinto
 - c) agrologi tai AMK-agrologi
 - d) agronomi
 - e) muu, mikä? _____
 - f) tilalla ei ole 2. viljelijää

6. 3.viljelijän koulutus?
 - a) lukio
 - b) perustutkinto tai muu vastaava ammatillinen tutkinto
 - c) agrologi tai AMK-agrologi
 - d) agronomi
 - e) muu, mikä? _____
 - f) tilalla ei ole 3. viljelijää

YLEISTÄ HARJOITTELUSTA

7. Koetteko harjoittelunvalvojan käynnin tilalla harjoittelunjakson aikana tarpeellisena?
 a) kyllä, miksi _____
 b) ei, miksi _____
 c) en osaa sanoa
8. Onko tilalla muita palkattuja työntekijöitä?
 a) kyllä, montako palkattua työntekijää tilalla on _____
 b) ei
9. Onko harjoittelun ajankohta (toukokuu-syyskuu) mielestäsi sopiva?
 a) kyllä
 b) ei, sopiva ajankohta olisi _____
 c) en osaa sanoa
10. Harjoittelujakson pituus oli mielestäni (pt 320h, muu 720h)
 a) sopiva
 b) lyhyt, sopiva pituus _____
 c) pitkä, sopiva pituus _____
 d) en osaa sanoa
11. Miten tarpeellisena koet harjoittelijoiden tekemän harjoittelukirjan?
 a) erittäin tarpeellisena, miksi? _____
 b) melko tarpeellisena, miksi? _____
 c) melko tarpeettomana, miksi? _____
 d) erittäin tarpeettomana, miksi? _____
 e) en osaa sanoa
12. Onko harjoittelijoiden palkka?
 a) sopiva
 b) alhainen, sopiva palkka mielestäni olisi _____
 c) korkea, sopiva palkka mielestäni olisi _____
 d) en osaa sanoa
13. Miten olet kokenut harjoittelijan perehdyttämisen?

14. Miten olette kokeneet harjoittelijoiden arvioinnin harjoittelukirjaan ?

HARJOITTELIJOIDEN VALMIUDET

15. Ovatko harjoittelijoiden teoratiedot olleet?

- a) hyvä
- b) melko hyvä
- c) keskinkertainen, miksi?

d) melko huono, miksi?

e) huono, miksi?

16. Osaavatko harjoittelijat riittävästi käytännöntaitoja tilalle tullessaan?

- a) hyvin
- b) melko hyvin
- c) keskinkertaisesti, miksi?

d) melko huonosti, miksi?

e) huonosti, miksi?

17. Jos harjoittelijat eivät ole osanneet riittävästi käytännöntaitoja tilalle tullessaan, mitä opintoja pitäisi lisätä?

18. Millaista tieto-taitoa kaipaisitte harjoittelijoille enemmän?

19. Olisiko harjoittelijoiden läpäistävä käytännötöiden testi ennen harjoitteluun tuloa?

a) kyllä, millaisia testejä?

b) ei

c) en osaa sanoa

20. Olisiko ennakkoharjoittelu ennen varsinaista harjoittelua mielestäsi ?

a) erittäin tarpeellinen, miksi?

b) tarpeellinen, miksi?

c) turha, miksi?

d) erittäin turha, miksi?

21. Kuinka harjoittelijat ovat sopeutuneet tilalla työskentelyyn?

a) hyvin, miksi?

b) melko hyvin, miksi?

c) keskinkertaisesti, miksi?

d) melko huonosti, miksi?

e) huonosti, miksi?

MAATILAN KÄYTÄNTEET HARJOITTELUSSA

22. Oletteko voineet tarjota harjoittelijalle monipuolisia töitä harjoittelun aikana?

a) kyllä

b) ei , miksi?_____

c) en osaa sanoa

23. Olisiko harjoittelutilojen yhteinen koulutuspäivä tarpeellinen esim. talvella?

a) kyllä , miksi?_____

b) ei, miksi_____

c) en osaa sanoa

24. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen kyllä. Olisiko kiinnostusta esim. koulutus-
päivän lisäksi tutustua samalla johonkin ajankohtaiseen aiheeseen?

25. Haluaisitteko tutustua harjoittelukirjaan ennen harjoittelijan tilalle tulemista?

a) kyllä, miksi?

b) ei, miksi?

c) en osaa sanoa

26. Haluaisitteko osallistua harjoittelukirjan kehittämiseen?

a) kyllä, miksi?

b) ei, miksi?

c) en osaa sanoa

27. Onko tilan työturvallisuusasiat kunnossa?

a) kyllä

b) ei, miksi?

28. Onko harjoittelijat tehneet tilalla ylityötä?

a) kyllä, miten ylityöt korvattiin?

b) ei

c) en osaa sanoa

29. Haluaisiko tila opiskelijan arvioinnin harjoittelupaikasta?

a) kyllä, miksi?

b) ei, miksi?

c) en osaa sanoa

30. Haluaisiko tila opiskelijälähtöisesti välittää kasvukauden aikana tietoja oppilaitokselle tilan toiminnoista esim. kasvinsuojelusta modernia viestintäteknologiaa hyödyntäen? Tietojen välittäminen korvaisi vastaavia osioita harjoitteluraportista.

KEHITTÄMISTOIVEET

31. Olisiko tilalla halua tehdä yhteistyötä oppilaitoksemme kanssa? Jos on, niin minkälaista yhteistyötä toivoisitte?

32. Muuta palautetta maatilaharjoittelusta?

LIITE 2. Saatekirje mautiloille

Ilmajoki 2.5.2011

Hyvä maatilaharjoittelutila,

Opiskelen Seinäjoen ammattikorkeakoulussa, Ilmajoella, agrologiksi. Teen opinnäytetyötäni maatilaharjoittelun kehittämiseen liittyen. Tällä hetkellä kerään aineistoa opinnäytetyötäni varten ja kysely on osa opinnäytetyöprosessia.

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää maatilaharjoittelun nykytilaa ja kartoittaa kehitettäviä alueita ja tulosten pohjalta antaa kehitysehdotuksia.

Kyselyyn vastataan nimettömästi ja kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Toivoisin, että vastaisit kyselyyni jonka täyttämiseen kuluu aikaa noin 20 minuuttia. Kyselyyn vastaamalla voit vaikuttaa maatilaharjoittelun kehittämiseen. Opinnäytetyön ohjaajana toimii Eliisa Kallio. Jos tilallanne ei ole ollut harjoittelijoita, toivoisin teidän vastaavan kyselyyn soveltuvin osin.

Vastaan mielelläni kyselyä koskeviin kysymyksiin. **Palauta kysely vastauksineen viimeistään 18.5.2011 mennessä mukana olevassa vastauskuoressa.**

Vastauksista kiittäen,

Marika Ristiharju

puh. 050-XXX XXXX

email marika.ristiharju@seamk.fi

LIITE 3. Kysely maatilaharjoittelusta opiskelijoille**Maatilaharjoittelun kehittäminen**

1. Sukupuoli
 - e) nainen
 - f) mies

2. Opiskelumuoto
 - d) nuorisoaste
 - e) monimuoto

3. Mikä on pohjakoulutuksesi?
 - f) lukio
 - g) perustutkinto tai muu vastaava ammatillinen tutkinto
 - h) AMK-tutkinto
 - i) muu, mi-
kä _____

4. Onko sinulla aiempaa kokemusta yleisesti työelämästä?
 - a) kyllä, kauanko? _____ vuotta _____ kuukautta
 - b) ei
 - c) en osaa sanoa

5. Missä suoritit maatilaharjoittelusi?
 - a) Suomessa
 - b) ulkomailla

6. Harjoittelutilasi tuotantosuunta?
 - e) maidontuotanto
 - f) sianlihantuotanto
 - g) kasvintuotanto
 - h) muu, mi-
kä _____

7. Oliko harjoittelu tilalla muita palkattuja työntekijöitä?
 - a) kyllä, monta-
ko? _____
 - b) ei

8. Suorittamani harjoittelujakson pituus oli
 - f) 720 tuntia
 - g) 320 tuntia

9. Onko harjoittelun ajankohta (toukokuu-syyskuu) mielestäsi sopiva?
- d) kyllä
 - e) ei, sopiva ajankohta olisi _____
 - f) en osaa sanoa
10. Harjoittelujakson pituus oli mielestäni
- e) sopiva
 - f) lyhyt, sopiva pituus _____
 - g) pitkä, sopiva pituus _____
 - h) en osaa sanoa
11. Jos harjoittelujakson pituus ei ole mielestäsi sopiva. Miksi harjoittelujakso ei ole sopivan pituinen?
- _____
- _____
- _____
- _____
12. Saitko tarvittaessa tukea ammattikorkeakoulusta harjoittelun aikana?
- f) hyvin
 - g) melko hyvin
 - h) keskinkertaisesti
 - i) melko huonosti
 - j) huonosti
13. Millaista tukea olisit tarvinnut ammattikorkeakoulusta harjoittelun aikana?
- _____
- _____
- _____
- _____
14. Olisitko kaivannut harjoittelunvalvojan käyntiä tilalla harjoittelusi aikana?
- e) kyllä, miksi _____
 - f) ei, miksi _____
 - g) en osaa sanoa

15. Saitko tilalla ohjausta harjoittelun aikana?

- a) hyvin
- b) melko hyvin
- c) keskinkertaisesti
- d) melko huonosti
- e) huonosti

16. Millaista ohjausta tilalla olisit kaivannut?

17. Teitkö harjoittelun aikana ylityitä?

- a) kyllä, kuinka ylityöt korvattiin? _____
- b) en
- c) en osaa sanoa

18. Ovatko ensimmäisen vuoden teoriaopinnot tukeneet käytännöntaitoja harjoittelussa?

- f) hyvin
- g) melko hyvin
- h) keskinkertaisesti
- i) melko huonosti
- j) huonosti

19. Jos eivät ole, mitä opintoja pitäisi lisätä tai poistaa?

20. Olisiko ennakkoharjoittelu ennen varsinaista harjoitteluun menoa mielestäsi ?

- e) hyvä, miksi _____
- f) huono, miksi _____
- g) en osaa sanoa

21. Kuinka sopeuduit harjoittelupaikalla työskentelyyn?

- f) hyvin

- g) melko hyvin
- h) keskinkertaisesti
- i) melko huonosti
- j) huonosti

22. Jos sopeutuminen harjoittelupaikalla työskentelyyn oli vaikeaa. Miksi sopeutuminen oli vaikeaa?

23. Vastasiko harjoittelu opintojasi?

- d) hyvin
- e) melko hyvin
- f) keskinkertaisesti
- g) melko huonosti
- h) huonosti

24. Jos harjoittelu ei mielestäsi vastannut opintojasi. Miksi harjoittelu ei vastannut opintojasi?

25. Oliko harjoittelusi?

- a) erittäin haasteellista, koska_____
- b) melko haasteellista, koska_____
- c) keskinkertaisesti haasteellista, koska_____
- d) vähän haasteellista, koska_____
- e) ei ollenkaan haasteellista, koska_____

26. Oliko harjoittelusi monipuolista?

- d) erittäin

- e) melko lailla
- f) keskinkertaisesti, miksi? _____
- g) vähän, miksi? _____
- h) ei ollenkaan, miksi? _____

27. Työpanostani arvostettiin harjoittelupaikalla

- d) paljon
- e) melko paljon
- f) keskinkertaisesti, miksi? _____
- g) melko vähän , miksi? _____
- h) vähän, miksi? _____

28. Harjoitteluni on selkeyttänyt käsitystäni ammattialasta

- a) paljon
- b) melko paljon
- c) keskinkertaisesti, miksi? _____
- d) melko vähän, miksi? _____
- e) vähän, miksi? _____

29. Harjoittelusta on ollut minulle ammatillista hyötyä

- a) paljon
- b) melko paljon
- c) keskinkertaisesti, miksi? _____
- d) melko vähän, miksi? _____
- e) vähän, miksi? _____

30. Tukeeko harjoittelukirja harjoitteluasi?

- d) hyvin
- e) melko hyvin

- f) keskinkertaisesti, miksi? _____
- g) melko huonosti, miksi? _____
- h) huonosti, miksi? _____

LIITE 4. Kysely erikoistumisharjoittelupaikoille.**Perustiedot**

1. Harjoittelupaikan nimi ja paikkakunta?

2. Harjoittelupaikan toimiala?

3. Harjoittelupaikan koko? (henkilöstön määrä)

Harjoittelua koskevat kysymykset

4. Montako agrologi-opiskelijaa yrityksellänne on ollut erikoistumisharjoittelussa viimeisen 10 vuoden aikana?

- a) 1-3
- b) 4-6
- c) 7-9
- d) 10 →

5. Mitä kautta olette saaneet tietää erikoistumisharjoittelupaikkaa etsivistä harjoittelijoista?

- a) harjoittelija on itse ottanut yhteyttä
- b) ammattikorkeakoulu on ottanut yhteyttä
- c) yrityksenne on itse hakenut harjoittelijoita oppilaitokseltamme
- d) muuten, miten? _____

6. Tunnettaanko yrityksessänne alamme AMK-opinnot ja niihin kuuluvat harjoittelukäytännöt mielestänne..

- a) hyvin
- b) välttävästi
- c) heikosti

7. Mistä olette saaneet tietoa opinnoistamme?

- a) Internetistä
- b) harjoittelijoilta
- c) oppilaitoksen henkilökunnalta
- d) koulutusoppaista
- e) lehdistön kautta
- f) muualta, mistä? _____

8. Onko harjoittelijoiden koulutus vastannut erikoistumisharjoittelussa tarvittavia taitoja?

- a) hyvin
- b) melko hyvin
- c) keskinkertaisesti
- d) melko huonosti
- e) huonosti

9. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen c-e. Mitä asioita opinnoissamme tulisi mielestänne painottaa?

10. Millaisia ominaisuuksia toivoisitte harjoittelijoillanne olevan? (esim. oma-aloitteisuus jne.)

11. Onko yrityksenne saanut erikoistumisharjoittelusta tietoa ja ohjausta harjoittelunohjaajien taholta?

- a) hyvin
- b) melko hyvin
- c) keskinkertaisesti
- d) melko huonosti
- e) huonosti

12. Haluaisitteko saada tietoa harjoittelukäytännöistä...

- a) infotilaisuudessa Ilmajoella maatalouden toimipisteessä
- b) tietopakettina postitse
- c) tietopakettina sähköpostilla
- d) harjoittelunvalvojan käynnin yhteydessä

13. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen a-vaihtoehdon. Olisiko kiinnostusta tutustua samalla lisäksi johonkin muuhun ajankohtaiseen aiheeseen?

- a) kyllä
- b) ei

14. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen kyllä. Mikä aihe olisi kiinnostava?

15. Onko yrityksellänne ollut resursseja ohjata harjoittelijaa harjoittelun aikana?

- a) hyvin
- b) melko hyvin
- c) keskinkertaisesti
- d) melko huonosti
- e) huonosti

16. Oletteko voineet tarjota monipuolisia töitä harjoittelijoillenne?

- a) hyvin
- b) melko hyvin
- c) keksinkertaisesti
- d) melko huonosti
- e) huonosti

17. Onko erikoistumisharjoittelun ajankohta (toukokuu-syyskuu) mielestänne sopiva?

- a) kyllä
- b) ei, sopiva ajankohta olisi _____
- c) en osaa sanoa

18. Harjoittelun pituus (75 työpäivää/ 600h) on mielestänne..

- a) sopiva
- b) liian lyhyt, miksi? _____
- c) liian pitkä, miksi? _____

19. Onko harjoittelijalle maksettava palkka mielestänne..

- a) sopiva
- b) alhainen
- c) korkea

20. Jos ette ole tyytyväinen harjoittelijan palkkaan, kuinka muuttaisitte sitä?

21. Harjoittelija tekee itsearvioinnin oppilaitokselle harjoittelustaan. Haluaisitteko saada tietoa harjoittelijan arvioinnista yrityksellenne?

- a) kyllä, mten? _____
- b) ei
- c) en osaa sanoa

22. Koetaanko erikoistumisharjoittelu tarpeelliseksi yrityksessänne?

- a) kyllä
- b) ei
- c) en osaa sanoa

23. Onko yrityksellänne ollut mahdollisuutta antaa harjoittelijoille opinnäytetyöaihetta?

- a) kyllä, kaikille sitä halunneille
- b) kyllä, osalle harjoittelijoista
- c) ei

24. Millaisesta opinnäytetyöaiheesta olisi hyötyä yrityksellenne?

25. Onko yrityksellänne ollut resursseja osallistua opinnäytetyö-prosessiin..

- a) hyvin
- b) melko hyvin
- c) keskinkertaisesti
- d) melko huonosti
- e) huonosti

26. Olisiko yrityksellänne halua tehdä enemmänkin yhteistyötä oppilaitoksemme kanssa, esim. työelämäyhteyksiä ajatellen?

- a) kyllä
- b) ei

27. Jos vastasitte edelliseen kyllä. Millaista yhteistyötä haluaisitte tehdä?

28. Millaisia työtehtäviä yrityksellänne olisi tarjota agrologille?

LIITE 5. Saatekirje erikoistumisharjoittelupaikoille.

Saate

Ilmajoki 14.3.2011

Hei!

Opiskelen neljättä vuotta AMK-agrologiksi Seinäjoen ammattikorkeakoulussa, Maa- ja metsätalouden yksikössä Ilmajoella. Opintoni ovat tulleet opinnäytetyö vaiheeseen ja työni ideana on tehdä esiselvitys agrologi-opintoihin sisältyvän erikoistumisharjoittelun toteutumisesta.

Oheisella kyselyllä pyrin selvittämään erikoistumisharjoittelun sujuvuutta, AMK-opintojemme tunnettavuutta ja mahdollisia erikoistumisharjoittelun kehittämiseen liittyviä ideoita.

Kysely lähetetään erikoistumisharjoittelupaikoille, joissa on ollut oppilaitoksestamme harjoittelijoita viimeisen 5 vuoden aikana. Jos organisaatiossanne on tapahtunut henkilöstömuutoksia, pyydän toimittamaan kyselyn harjoittelu-asioista vastaavalle henkilölle.

Pyydän palauttamaan kyselyn 1.4.2011 mennessä osoitteeseen:

Seamk, Maa- ja metsätalous, Ilmajoki / Jenny Jämsä

Ilmajoentie 525

60800 Ilmajoki

Terveisin:

Jenny Jämsä

044-5916020

LIITE 6. Kysely erikoistumisharjoittelusta opiskelijoille.

Kysymyksiä opiskelijoille

Perustiedot

1. Sukupuoli

- a) nainen
- b) mies

2. Opiskelen..

- a) nuorisopuolella
- b) aikuispuolella

3. Pohjakoulutukseni on..

- a) lukio
- b) maatalouden perustutkinto
- c) muu ammatillinen tutkinto
- d) AMK-tutkinto
- e) muu, mikä? _____

Harjoittelusta..

4. Suoritin erikoistumisharjoitteluni..

- a) Suomessa
- b) ulkomailla, missä _____

5. Harjoittelupaikan nimi ja paikkakunta?

6. Keskeiset tehtävät harjoittelupaikalla?

7. Onko erikoistumisharjoittelun ajankohta (touko-syyskuu) mielestäsi sopiva?

- a) kyllä
- b) ei, sopiva ajankohta olisi _____

c) en osaa sanoa

8. Onko erikoistumisharjoittelun pituus (75 työpäivää/ 600h) mielestäsi sopiva?

- a) kyllä
- b) ei, sopiva pituus _____ vrk
- c) en osaa sanoa

9. Saitko ohjausta harjoittelunohjaajilta harjoittelupaikkaa valitessasi?

- a) hyvin
- b) melko hyvin
- c) keskinkertaisesti
- d) melko huonosti
- e) huonosti

10. Saitko tukea harjoittelunohjaajilta harjoittelujakson aikana?

- a) hyvin
- b) melko hyvin
- c) keskinkertaisesti
- d) melko huonosti
- e) huonosti

11. Jos vastasit c-d, millaisissa asioissa olisit kaivannut tukea?

12. Olisitko kaivannut harjoittelunvalvojan käyntiä harjoittelupaikallasi?

- a) kyllä
- b) ei
- c) en osaa sanoa

13. Saitko ohjausta harjoittelupaikalla työnantajaltasi?

- a) hyvin
- b) melko hyvin
- c) keskinkertaisesti
- d) melko huonosti
- e) huonosti

14. Jos vastasit edelliseen c-e. Millaista ohjausta olisit kaivannut?

15. Paljonko sait palkkaa harjoittelustasi?

16. Jos teit harjoittelusi aikana ylitöitä, kuinka ne korvattiin?

17. Saitko harjoittelupaikaltasi aiheen opinnäytetyöhön?

- a) kyllä
- b) ei
- c) minulla oli jo aihe

18. Osallistuiko harjoittelupaikkasi opinnäytetyö-prosessiin?

- a) hyvin
- b) melko hyvin
- c) keskinkertaisesti
- d) melko huonosti
- e) huonosti

19. Kuinka sopeuduit harjoittelupaikalla työskentelyyn?

- a) hyvin
- b) melko hyvin
- c) keskinkertaisesti
- d) melko huonosti
- e) huonosti

20. Arvostettiinko työpanostasi harjoittelupaikalla?

- a) paljon
- b) melko paljon
- c) keskinkertaisesti
- d) melko vähän
- e) vähän

21. Harjoittelujakso selkeytti käsitystäni ammattialastani

- a) paljon
- b) melko paljon
- c) keskinkertaisesti
- d) melko vähän
- e) vähän

22. Vastasiko erikoistumisharjoittelu opintojasi?

- a) hyvin
- b) melko hyvin
- c) keskinkertaisesti
- d) melko huonosti
- e) huonosti

23. Oliko harjoittelusi haasteellista?

- a) kyllä
- b) ei
- c) en osaa sanoa

24. Saitko erikoistumisharjoittelustasi ammatillista hyötyä?

- a) paljon
- b) melko paljon
- c) keskinkertaisesti
- d) melko vähän
- e) vähän

25. Mitä opinnoissamme pitäisi mielestäsi painottaa erikoistumisharjoittelua ajatellen?

26. Mitä opinnoissamme pitäisi mielestäsi muuttaa erikoistumisharjoittelua ajatellen?

27. Onko vapaamuotoinen erikoistumisharjoitteluraportti hyvä tapa arvioida omaa harjoittelujaksoasi?

- a) kyllä
- b) ei
- c) en osaa sanoa

28. Jos vastasit edelliseen ei, mikä olisi mielestäsi hyvä tapa?
